

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Mezinárodní humanitární a sociální práce

Bc. Kateřina Baudyšová

Lidé ze Sýrie na útěku:

*Právní, historické a kulturní souvislosti doplněné o osobní výpovědi Syřanů
pobývajících v Turecku*

Diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Květoslava Princová, Ph.D.

2016

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu použité literatury.

Podpis .....

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní Mgr. Ing. Květoslavě Princové, Ph.D. za odborné vedení této diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat komunikačním partnerům za ochotu a sdílení jejich zkušeností. Děkuji organizaci ASAM, která mi poskytla zázemí pro realizaci mého výzkumu.

Velký dík patří také Univerzitě Palackého v Olomouci, která mi poskytla finanční podporu pro absolvování stáže.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým lidem v mém okolí, kteří mi byli po celou dobu vzniku této práce psychickou podporou.

Obsah

Úvod	6
1. Fenomén migrace se zaměřením na azyl, uprchlictví a jeho právní ukotvení	8
1.1 Migrace.....	8
1.2. Migrant	8
1.3 Uprchlík.....	9
1.4 Azylant	11
1.5 Mezinárodní právní ochrana uprchlíků	11
1.6 Dočasná ochrana	13
2. Výchozí situace Syřanů	14
2.1 Historické pozadí Sýrie	14
2.2 Sociokulturní prostředí.....	15
2.3 Náboženství.....	16
2.4 Nástup Baššára al-Asada.....	19
2.5 Příběh syrského konfliktu od vypuknutí občanské války po současnost	21
3. Charakteristika syrského vysídlování.....	27
3.1 Počátky vysídlování syrských obyvatel	27
3.2 Uprchlictví ze Sýrie v číslech.....	28
3.3 Humanitární krize v rámci Sýrie	31
3.4 Syrští uprchlíci v Turecku	32
4. Metodologie výzkumu.....	37
4.1 Cíl výzkumu	37
4.2 Metodologický postup.....	37
4.3 Výběr výzkumného souboru	39
4.4 Komunikační partneři.....	40
4.5 Fáze interview	42

4.6 Fixace dat	44
5. Výsledky analýzy dat	45
5.1 Push faktory.....	45
5.1.1 Politická situace, teritoriální nároky a kontrolovaná území	45
5.1.2 Ohrožení života, strach, beznaděj a psychická zátěž.....	46
5.1.3 Přesuny po Sýrii a poslední impulsy k útěku	47
5.1.4 Ekonomická situace a omezený přístup k základním potřebám.....	48
5.1.5 Kolaps infrastruktury.....	49
5.2 Limity turecké pohostinnosti.....	51
5.2.1 Ekonomická sféra	51
5.2.2 Sociální sféra	54
5.3 Nepravděpodobný návrat domů	60
5.3.1 Turecko jako konečná destinace.....	61
5.3.2 Vidina lepšího života v EU	62
6. Diskuze.....	65
6.1 Zodpovězení výzkumné otázky.....	65
6.1.1 Důvody útěku ze Sýrie	67
6.1.2 Problémy, kterým Syřané v Turecku čelí.....	69
6.1.3 Plány do budoucna	73
6.2. Slabiny výzkumu a další návrhy	74
Závěr.....	75
Použité zdroje.....	77
SEZNAM TABULEK.....	81
SEZNAM OBRÁZKŮ	81
SEZNAM ZKRATEK.....	82

Úvod

Uprchlíká krize, která je v dnešní době předmětem mnoha sdělovacích prostředků, vyvolává nezměrné množství otázek, vytváří odlišné názory a celou společnost tak rozděluje do dvou táborů, kdy na jedné straně stojí ti, kteří uprchlíky odmítají a na straně druhé jsou lidé, kteří se jich zastávají. Mnozí se nedostanou dál, než za svůj názor a otázka, proč vlastně tito lidé prchají, je pro ně méně podstatná. Uprchlík je skrze média viděn jako méně či více obávané číslo, nicméně s každým člověkem, který byl nucen opustit svou zemi, přichází osobní příběh, který nám může přiblížit důvody útěku, vlastní zkušenosti i pocity, které tyto lidi provázejí.

Roku 2014 jsem vycestovala na projekt do provincie Hatay, která se nachází na syrsko-turecké hranici. Již v tu dobu, byla Hatay atmosférou syrského konfliktu „načichlá“. Měla jsem možnost o této problematice hovořit s přítelem, který v té době pracoval jako manažer v (DRC) Danish Refugee Council's Hatay/Turkey, umožnil mi tak nahlédnout hlouběji do tématu syrské otázky v Turecku. O migraci jsem se zajímala již v době bakalářského studia, nicméně tato cesta pro mě byla motivací při výběru tématu diplomové práce, ale také v následném rozhodování o destinaci mé studijní stáže.

Práce, která se vám dostává do rukou, je zaměřena na Syřany, kteří uprchli do Turecka a jejím cílem je na základě individuálních výpovědí těchto lidí zjistit, jaké jsou jejich hlavní důvody útěku ze Sýrie, jakým problémům v Turecku čelí a jaké jsou jejich vize do budoucna. Turecko aktuálně hostí nejvyšší počet syrských uprchlíků, více, než sousední Libanon a lze předpokládat, že vzhledem k neutuchajícím konfliktům jejich počet ještě poroste.

Otázka po příčinách útěku ze země se může jevit jako banální, nicméně v otázce uprchlické krize je zcela zásadní ve smyslu následné inkulturace, i samotného přijetí těchto uprchlíků v hostitelských zemích. Z tohoto důvodu je v práci zaměřena pozornost i na jejich představy ohledně jejich vizí do budoucna a poodhalení tak jejich záměrů, které se mnohdy pokládají za hrozbu pouze proto, že nejsou známe anebo jsou představy veřejnosti zkreslené. Práce tak může posloužit jako reálný obraz života uprchlíka pro širokou veřejnost, ale nejen pro ni. I pro samotného sociálního pracovníka je nesmírně důležité znát a chápat sociokulturní pozadí klientů, respektovat ho a tyto skutečnosti a postřehy při práci zohledňovat. Znalosti právních, kulturních a historických souvislostí jsou pro práci s komunitou uprchlíků nezbytné a klíčové.

Struktura práce je následující. Nejprve je třeba upřesnit terminologii a teoreticky vymezit základní pojmy, které předkládaná práce používá. Následně jsou představeny právní souvislosti a klíčové dokumenty týkající se mezinárodní ochrany uprchlíků. Druhá kapitola má za cíl přiblížit kontext Sýrie, kde se seznámíme s historickými, politickými a kulturními souvislostmi, které pro nás budou výchozím bodem pro pochopení současného syrského konfliktu. Tato kapitola je zakončena ilustrací různých pohledů syrského obyvatelstva na syřskou krizi. Kapitola tři poskytuje data týkající se uprchlictví ze Sýrie a informace o počátcích syrského vysídlování. Další část této kapitoly je věnována humanitární aktivitě v Sýrii a syrským uprchlíkům v Turecku. Kapitola čtyři nás provází metodologickým postupem a východisky výzkumu, na kterou navazuje kapitola pátá, jejímž obsahem jsou výsledky analýzy dat. V pořadí poslední je kapitola číslo šest, která je shrnutím získaných poznatků.

1. Fenomén migrace se zaměřením na azyl, uprchlictví a jeho právní ukotvení

V této kapitole budou představeny stěžejní pojmy, které předkládaná diplomová práce používá. První dvě podkapitoly poskytují teoretické vymezení migrace a migranta, poté následuje vysvětlení pojmů uprchlík a azylant v mezinárodním právu. Konec této kapitoly je věnovaný klíčovým dokumentům, které se týkají fenoménu uprchlictví a právní ochrany. Tato podkapitola má v práci opodstatněnou roli, jelikož si myslím, že v současné době je nesmírně důležitý respekt k závazkům a dodržování pravidel mezinárodního práva. Tato kapitola má v práci své místo z důvodu lepší orientace v problematice předkládané diplomové práce.

1.1 Migrace

Migrace je velice komplexní pojem pokrývající různé druhy mobility. Možných výkladů slova migrace je hned několik, z tohoto důvodu bude uvedeno několik základních definic, které nám o migraci vytvoří ucelenější představu. Oxfordský slovník vymezuje migraci jako pohyb lidí do nové oblasti nebo země s cílem nalézt práci nebo lepší životní podmínky (Oxford Dictionary, 2016).

IOM předkládá definici o něco komplexnější. Vymezuje migraci jako pohyb osoby nebo skupiny osob, pohybující se přes mezinárodní hranice nebo v rámci jednoho státu. Jedná se o pohyb obyvatelstva, zahrnující jakýkoli druh pohybu osob bez ohledu na rozložení, délku, příčiny a motivy. Pojem migrace zastřešuje pohyb uprchlíků, ekonomických migrantů, vysídlených osob, ale i osob cestujících za jiným účelem, včetně sjednocení rodiny (IOM, 2015).

Migrace je důležitým faktorem při obrušování tradičních hranic mezi jazykem, kulturou, etnickými skupinami a státy. Dokonce i ti, kteří nemají důvod migrovat, jsou ovlivňováni pohybem lidí ze svého okolí. Migrace není pouze úkon překročení státní hranice, ale spíše celoživotní proces, který ovlivňuje všechny aspekty života (UNESCO, 2010a).

1.2. Migrant

Považuji za důležité objasnit terminologii mezinárodního práva a odlišit pojmy jako je migrant a uprchlík. Migrant obvykle opouští zemi svého původu dobrovolně, ve snaze

získat lepší životní úroveň, pokud se rozhodne k návratu, může nadále používat ochrany státu. Uprchlík je na rozdíl od migranta na útěku, jelikož se obává pronásledování a návratu domů se obává (UNHCR, 2002).

Na mezinárodní úrovni neexistuje žádná všeobecně přijímaná definice pro migranta. Termín migrant v minulosti pokrýval všechny osoby, které se rozhodly k migraci svobodně z důvodu "osobního pohodlí" nezávisle na vlivu jiných závažných okolností. Tento pojem se vztahoval na osoby a jejich rodinné příslušníky, kteří se přesunuli do jiné země či regionu, aby zlepšili své vyhlídky do budoucna, včetně materiálních a životních podmínek. OSN definuje migranta, jako osobu, která pobývá v cizí zemi po dobu delší než jeden rok, bez ohledu na příčiny a způsoby migrace. Z této definice vyplývá, že ti, kteří cestují na kratší období jako turisté či podnikatelé, by neměli být považováni za migranty (IOM, 2015).

UNHCR definuje migranta jako osobu, která se pohybuje z místa na místo, obvykle se jedná o pohyb přes mezinárodní hranice. Tento pohyb je podmíněn různými důvody – jako následování rodinných příslušníků, kteří jsou již v zahraničí, hledání živobytí, únik před přírodní katastrofou a další. Nicméně uprchlíci a migranti často používají stejné trasy a sítě. Pohyby jak uprchlíků, tak migrantů jsou obvykle označovány jako "smíšené". Podle UNHCR je proto důležité tyto osoby důsledně kategorizovat (UNHCR, 2016a).

Jelikož mám pocit, že se v současnosti neustále diskutuje o pojmech ekonomický migrant a uprchlík, shledávám důležitým, uvést tyto pojmy na pravou míru. Migrant je osoba, která dobrovolně opustí svou zemi z výše uvedených důvodů. Pokud se jedná o pohyb, který je opodstatněn výhradně ekonomickým záměrem, jedná se o ekonomického migranta, nikoli uprchlíka (UNHCR, 2011: 15). Je nutné dodat, že rozdělení mezi uprchlíkem a ekonomickým migrantem není vždy jednoznačné. Co se zdá na první pohled jako primárně ekonomický motiv, může ve skutečnosti zahrnovat i motivy další, například motiv politický. Politické názory jednotlivce v některých státech s sebou mohou přinést problémy spojené s ekonomickým zaopatřením sebe i rodiny (UNHCR, 2011: 15).

1.3 Uprchlík

Sociální problém uprchlíků se do mezinárodního práva dostal až začátkem 20. století. Původně roztržštěné pokusy o jeho řešení v období Společnosti národů, byly nahrazeny právním režimem až po 2. světové válce. V současném mezinárodním právu upravují nabývání a pozbývání uprchlického statusu dva dokumenty, které byly přijaty na úrovni OSN:

Úmluva o právním postavení uprchlíků (1951) a Protokol (1967) (ŠTURMA, HANUSKOVÁ, 2012). Tyto dokumenty budou podrobněji rozebrány v následujících pasážích.

V rámci OSN byla prvním relevantním dokumentem přijatým po 2. světové válce Všeobecná deklarace lidských práv (1948). Podle jejího článku 14 má každý právo vyhledat si před pronásledováním útočiště v jiných zemích a tam požívat azylu (ŠTURMA, 2012).

Článek 1 Úmluvy (1951) přináší poměrně rozsáhlou a složitě strukturovanou definici „uprchlíka“. Navíc se v odstavcích A. a B. promítají časové a místní omezení zavedená Úmluvou (1951), která byla následně Protokolem (1967) odstraněna (ŠTURMA, 2012).

Uprchlíci jsou definováni jako lidé, kteří uprchli ze své země z oprávněného strachu z pronásledování na základě rasy, politického přesvědčení, náboženství či příslušnosti k určité sociální skupině a z těchto důvodů se nemohou nebo nechtějí vrátit (OSN, 2002). Právní status uprchlíka je definován výše zmiňovanými mezinárodními smlouvami: Úmluvou o postavení uprchlíků z roku 1951 a následně jejím Protokolem z roku 1967. Tento protokol definuje práva a povinnosti uprchlíků (OSN, 2002: 216). Definice Úmluvy (1951) zní následovně:

Pojem uprchlík se vztahuje na osobu, „*kteří se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodu rasových, náboženských nebo národnostních, nebo z důvodu příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti, totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit*“¹ (UNHCR, 1951a: 2).

V této části práce stojí za zmínku vysvětlit pojem vnitřně přesídlená osoba (také vnitřní přesídlenci nebo vnitřní uprchlíci, v angličtině Internally Displaced Persons - IDPs), jelikož znalost tohoto pojmu může být pro čtenáře nápomocna v následujících kapitolách.

IDPs představují zvláštní zranitelnou skupinu osob. Tímto termínem označujeme lidi nebo skupiny lidí, kteří byli nuceni opustit své domovy, aby unikli před konfliktem, násilím, porušováním lidských práv nebo přírodním katastrofám způsobeným lidmi. Tyto osoby však zůstávají na území své země (UNHCR, 2016b). Jak můžeme vidět, příčiny opuštění domova se od „klasického uprchlíka“ příliš neliší. Rozdíl je však v tom, že „vnitřní uprchlík“ se zdržuje stále ve své zemi, tedy nepřekročil hranici, aby našel útočiště v jiné zemi (UNHCR, 2016b).

---

¹ Plné znění: Úmluva o právním postavení uprchlíků: <http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/pdf/zakladni-informace/umluvy/umluva-o-uprchlicich/umluva-o-pravnim-postaveni-uprchliku-z-roku-1951.html>

Vnitřní uprchlíci obecně žijí ve větší nejistotě. Zůstávají pod ochranou své země, která jim není schopna ani ochotna tuto ochranu poskytnout. Nejsou chráněni žádnými mezinárodními instrumenty a dohodami, i přesto, že problematika IDPs a klasických uprchlíků spolu úzce souvisí, Úmluva o právním postavení uprchlíků se v případě „vnitřně přesídlených osob“ aplikuje jen velmi těžko (UNHCR, 2016b). Dokonce zatím neexistuje shoda v tom, zda IDPs představují samostatnou právní kategorii (ŠTURMA, 2012).

1.4 Azylant

V současné době, v souvislosti s tzv. uprchlickou krizí, jsou pojmy týkající se azylu a uprchlictví často zaměňovány, důvodem je jejich účelová blízkost. V čem si je problematika azylu a uprchlictví blízká? Například v tom, že status uprchlíka i azylanta poskytuje stát osobám pronásledovaným jiným státem z politických, národnostních, rasových, náboženských či příbuzných důvodů. Co se týče uznávání statusu azylanta, každý stát si určuje pravidla sám. V případě uprchlíka je to odlišné. Zatímco institut uprchlictví je vlastně „novodobou“ záležitostí, přiznávání statusu azylanta je institucí velmi starou, známou již v období antiky (ŠTURMA, 2012).

Pojem azyl znamená podle terminologického slovníku MVCR ochranný pobyt, který je státem poskytován státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě, která nemá státní příslušnost v souvislosti s jejím pronásledováním obvykle z politických důvodů (MVCR, 2015).

Žadatelem o azyl je osoba, která zažádala o ochranu a čeká na rozhodnutí daného státu. Uprchlík, na druhou stranu, je osoba, které již byla na základě mezinárodního práva poskytnuta ochrana. Definice žadatele o azyl se liší v závislosti na zákonech daného státu. Žadatel o azyl žádá o ochranu po příjezdu do hostitelské země (UNESCO, 2010b). Další pojmová odlišnost je dána tím, že ochrana osoby se statutem uprchlíka je pouze dočasná, zatímco ochrana osob, které získaly status azylanta, je trvalá. V případě uprchlíků ochrana trvá, dokud přetrvává důvod obavy z pronásledování (ŠTURMA, 2012).

1.5 Mezinárodní právní ochrana uprchlíků

Proces zabývající se rozvojem mezinárodního práva, směrnicemi a úmluvami za účelem ochrany uprchlíků se datuje od počátku 20. století pod záštitou Ligy národů. Vrcholem tohoto procesu bylo 28. července 1951 přijetí Úmluvy o právním postavení

uprchlíků Valným shromážděním OSN. Úmluva o právním postavení uprchlíků je klíčovým dokumentem týkající se mezinárodní ochrany uprchlíků. Úmluva definuje, kdo je uprchlík a jaký druh právní ochrany by uprchlíkům měly zajišťovat státy Úmluvy (UNHCR, nedatováno).

Mezinárodní právní ochrana uprchlíků je definována jako snaha zaručit respektování základních lidských práv uprchlíků, včetně možnosti žádat o azyl a zabránit nedobrovolnému návratu do země, kde jim hrozí perzekuce (OSN 2002: 216). Většina států zaručuje ochranu základních lidských práv svým občanů. V případě uprchlíků jejich země původu není schopna či ochotna této ochrany. Ochrana spočívá ve státy dodržovaném závazku chránit uprchlíky. Smluvní státy by tedy měly zaručit právní ochranu, sociální práva a další podporu. Státy nesmí vytvářet rozdíly mezi různými skupinami uprchlíků na základě rasy, náboženství nebo země původu. Dokument vymezuje také povinnosti ze strany běženců vůči hostitelskému státu. Důležitá je zmínka, že váleční zločinci nemají právo na status uprchlíka (UNHCR, 2002). Z tohoto ustanovení můžeme vyvodit, že na mezinárodní úrovni existuje pouze právo na azyl a jeho vyhledávání či požívání, nikoliv však právo na udělení azylu. Pokud jednotlivci nenáleží právo na udělení azylu, stát nemá mezinárodněprávní povinnost azyl poskytnout. Vzhledem k tomu, že dosud nebylo právo územního azylu kodifikováno, tuto roli nahrazuje Úmluva o právním postavení uprchlíků, modifikovaná Protokolem (1967) (ŠTURMA, 2012).

Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 uznala potřebu mezinárodní spolupráce a sdílení odpovědnosti ze strany států. Původně se Úmluva z roku 1951 omezovala na ochranu uprchlíků po druhé světové válce, následně byla rozšířena Protokolem z roku 1967, který rozšiřuje její působnost a především odstraňuje časové a geografické omezení. Cílem Úmluvy z roku 1951 není řešit problémy v jejich zemi původu. Cílem je zmírnění následků těchto problémů tím, že je obětem nabídnuta mezinárodní ochrana a podpora (UNHCR, nedatováno). Státy mají právo současně přistoupit na oba klíčové dokumenty s tím, že musí formálně učinit prohlášení týkající se výše zmíněného časového a geografického omezení (UNHCR, 1951b).

Vzhledem k zaměření tématu diplomové práce je nutné zmínit, že Turecko podepsalo oba výše zmíněné dokumenty, kdy se Úmluva vztahuje pouze na alternativu a) tzn. na osoby, které se staly uprchlíky v důsledku událostí, které nastaly v Evropě před rokem 1951 (UNHCR, 1951,1957). V tomto kontextu bude zmíněn *Status dočasně trvající ochrany*, jelikož Turecko v říjnu 2011 reagovalo na masivní nápor uprchlíků udělením dočasně trvající

ochrany, která dodnes přetrvává. Často se hovoří o tzv. „politice otevřených dveří“ pro Syřany.

V rámci této politiky Turecko zajišťuje non-refoulement, což je zásada podle které žádný smluvní stát nesmí vyhostit nebo navrátit uprchlíka na hranice zemí, ve kterých by byl ohrožen jeho život či osobní svoboda na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité vrstvě či politického přesvědčení (ŠTURMA, 2012).

V praxi to v podstatě znamená, že Syřané v Turecku neobdrží status „uprchlíka“, nýbrž jsou v zemi považováni za „hosty“.

1.6 Dočasná ochrana

Smyslem dočasné ochrany je rychle a účinně reagovat na hromadné přílivy vysídlených osob, které se nemohou vrátit do země svého původu. Může se jednat o osoby prchající z oblastí ozbrojených konfliktů, či osoby, kterým hrozí systematické nebo obecné porušování lidských práv, či se staly oběťmi takového porušování (MVCR, 2015).

Dočasnou ochranu používají státy v naléhavých případech příchodu početných skupin uprchlíků. Dočasná ochrana umožňuje okamžité poskytnutí ochrany v bezpečné zemi. Za určitých okolností může pomoci jak uprchlíkům, tak i přijímajícím státům. Nutno podotknout, že je pouze doplňkem, nikoli náhražkou systému mezinárodní ochrany vymezené Úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (UNHCR, 2002). Mohli bychom říci, že dočasná ochrana vyplňuje mezeru, která vznikla uplatňováním posuzování individuální žádosti podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků 1951 od jejího přijetí. Doplňuje přístup Úmluvy (1951) k uprchlíkům jako k jednotlivcům, který není v případě masového útěku lidí příliš efektivní (ŠTURMA, 2012).

V českém kontextu existuje řízení, ve kterém se zjišťuje, zda osoba je či není uprchlíkem, a zdá má či nemá jiné důvody pro poskytování ochrany (ŠTURMA, 2012). Tato jiná ochrana se nazývá Doplňková ochrana, což je v podstatě vedle azylu nižší forma mezinárodní ochrany a je udělována cizincům, kteří nesplňují důvody pro udělení azylu (MVCR, 2015).

2. Výchozí situace Syřanů

Jelikož útěku lidí ze Sýrie předchází různé okolnosti, shledávám tuto kapitulu důležitou pro pochopení celého kontextu. V této kapitole budou poskytnuty informace o společensko-kulturních poměrech syrské populace. Dříve než se dostaneme k občanské válce a konfliktu v Sýrii, který vyhání Syřany ze svých domovů, se podrobně seznámíme s okolnostmi, které Sýrii dovedly do současné situace. Historické pozadí nabízí první podkapitola, která je věnována historicko-politickému kontextu. Následující podkapitoly se zabývají etnicko-konfesním uspořádáním Sýrie a souvislostmi mezi kulturou a nynější situací. Politiku syrského prezidenta Bašára al-Asada pokrývá předposlední podkapitola, která se zaměřuje na jeho kroky a politické počínání. Závěrem této kapitoly bude analýza občanské války a probíhajícího konfliktu v Sýrii. Vzhledem k aktuálnosti tématu není současná situace dostatečně zmonitorována, proto jsem poslední podkapitolu, možná i symbolicky, časově ukončila 11. února 2016, kdy se světové mocnosti sešly a jednaly o příměří v Sýrii.

2.1 Historické pozadí Sýrie

Sýrie byla zranitelným státem již před krizí (2011). Neudržitelné autoritářské vládnutí a hospodářský úpadek podporoval napětí napříč syrskou společností. V Sýrii existuje mnoho různých lokálních a sektářských skupin, které s mezinárodní podporou vedou konkurenční boje. Tato kapitola poskytne historický přehled o syrské společnosti a politice v období před krizí (2011), abychom poté plynule navázali na kontext následujících kapitol a problematiku pochopili komplexně.

Moderní Sýrie je výsledkem série politických kompromisů mezi evropskými vítězi první světové války a nových autorit vznikající Turecké republiky. Po téměř čtyři století (1516-1918) v oblastech dominovala Osmanská říše. Roku 1920 se uskutečnila konference v San Remu, kde padla dohoda o udělení „severní Sýrie“ (dnešní Libanon a Sýrie) pod mandát Francie a „jižní Sýrie“ (dnešní Izrael, palestinská území, Jordánsko a Irák) pod mandát Británie. V následujících letech Francie pod jejím vedením ořezala území podle jasných sektářských a etnických linek. V roce 1943 Sýrie získala formální nezávislost. V roce 1958 se Sýrie po dobu tří let spojila s Egyptem. (SLIM, TROMBETTA, 2014)

Syrská politika byla vždy ovlivňována existencí mnoha lokálních seskupení, jež prosazovala strategické zájmy velmocí. Od svého vzniku národního státu (1919), který vznikl z trosek Osmanské říše, se moderní Sýrie stala osou mezinárodní a regionální politiky. Časté

zahraniční intervence dodávají dynamiku i nynějšímu konfliktu. Sýrie je ve skutečnosti mozaikou malých uskupení místních poměrů. V době osmanské éry existovaly administrativní formální celky, kde měl každý region vlastní politickou autonomii. Tyto celky řídily místní elity, které byly úzce propojeny s danou geografickou lokalitou. Některé z těchto politických lokalit dokonce představovaly efektivními městské státy například (Damašek, Aleppo, Nábulus, Acre), které se vyznačovaly svou sektářskou a etnickou pluralitou. Ostatní celky představovaly izolované entity, které byly typické svou převahou jedné nebo dvou komunit jako jsou Drúzové, Maronité a další. O těchto komunitách bude řeč v následujících podkapitolách. Po pádu Osmanské říše byla tato seskupení „zatlačena“ do národního státu, který nikdy v minulosti neexistoval, byly tak definovány hranice, které v podstatě nevěnovaly administrativním celkům pozornost. I přesto se tradičním seskupením podařilo udržet jejich identitu. Totéž platilo také v době dosažení syrské nezávislosti, ke které došlo roku 1946 (SLIM, 2014).

V roce 1963 kdy se dostala k moci politická strana Baas, začala být privilegovaná komunita alavitů (HOLLIDAY, 2011). I přes nacionalistickou rétoriku této strany, mají některé regiony (zejména ty v příhraničních oblastech) úzké spojení se sousedními zeměmi. Mnoho lidí se například identitou cítí být více ztotožněno s lidmi z pohraničních oblastí Sýrie. Například oblast Damašku je hluboce spojena s libanonskou Bekaa. Hermel v Libanonu je součástí roviny syrského Homsu. Region Dayr az-Zawr a západní oblast Iráku sdílí hluboké sociálně-ekonomické vazby. Severní vnitrozemí Sýrie (Aleppo, Raqqa, Idlib) je úzce spojeno s tureckou jižní Anatolií a provincií Hatay. Tyto regionální vazby přináší obavy příhraničním státům, jelikož se obávají přelévání násilí na jejich území (SLIM, 2014).

2.2 Sociokulturní prostředí

V syrské společnosti existují rozmanité společenské, socioekonomické, etnické a náboženské poměry. Tyto poměry vedle věku, pohlaví, vlivu rodiny a vztahů v komunitách hrají podstatnou roli. Pro mnoho Syřanů je etnická a kmenová příslušnost včetně náboženství velmi důležitá a to jak z hlediska osobního ztotožnění, tak z hlediska oddanosti k celé skupině. Tato ztotožnění tak mnohdy přispívají k vytváření určitého napětí mezi těmito skupinami (HASSAN, 2015).

Po staletí se na území dnešní Sýrie nacházeli lidé různých etnik a náboženských skupin. Toto území sloužilo jako útočiště pro řadu lidí prchajících od pronásledování a konfliktů. Mezi těmito lidmi byli například Arméni, Asyřané nebo Čerkesové. Když vezmeme

v potaz nedostatek přesných dat sčítání lidu, můžeme pouze odhadovat etnické a náboženské složení současné syrské populace. Zatímco většina Syřanů je považována za Araby, toto označení je založeno na jazyku, kterým mluví, nikoliv na jejich etnické příslušnosti (HASSAN, 2015).

9 až 10 procent syrské populace jsou Kurdové (téměř 2 miliony lidí), za nimi se počtem obyvatel řadí Turkmeni, Asyřané, Čerkesové a Arméni. Navíc na území Sýrie žijí malé komunity Domů, Řeků, Peršanů, Albánců, Bosňanů, Rusů, Čechenců nebo Osetinců. Většina z nich prošla tzv. "arabizací", což má za následek, že si neudrželi tak silné vazby na své původní etnikum. Mimo jiné, arabsky mluvící Beduíni jsou také vnímáni jako samostatná etnická skupina. V nedávné době kmenová příbuznost získala na důležitosti a to především z pohledu Syřanů, jež tak mají větší šanci ztotožnit se a uvědomit si své místo v zemi, jejíž státní struktury byly oslabeny. Kmenová totožnost a pravomoci náležící tradičním vůdcům (ti, kteří byli v minulosti přizváni syrskou vládou) se zachovaly a to nejen mezi Beduíny, ale i mezi ostatními Syřany (HASSAN, 2015).

Syrská ústava se odvolává na arabštinu jako na svůj úřední jazyk beze zmínky jazykových práv ostatních skupin.

Druhým nejpoužívanějším jazykem je kurdština. Vyhláška z roku 1958 prohlašuje za nezákonné vydávat cokoliv v jazyce Kurdů a jak státní, tak i soukromé školy měly zakázáno kurdštinu vyučovat. Následkem toho někteří kurdští Syřané nejsou schopni používat plyně jejich původní jazyk. Rozvoj kurdských oblastí od roku 2012 dal Kurdům příležitost znovu obnovit dlouhodobě utlačovaná kurdská kulturní práva. Došlo k vydávání knih, časopisů a novin v jejich jazyce, vznikla i řada kurdských radiových a televizních stanic. Vesnice a města se vrátila ke svým původním kurdským názvům a dětem bylo ve školách opět umožněno studovat kurdský jazyk. Malé množství Syřanů má za mateřský jazyk arménštinu a syrštinu (HASSAN, 2015).

2.3 Náboženství

Syřané jsou často rozdělováni podle jejich náboženské příslušnosti (sunnité, alavité, křesťané), což však neznamená, že všichni jednotlivci jsou věřící či aktivně praktikují víru. Ještě před současným konfliktem, sunnité byli považováni za náboženskou skupinu, ke které se hlásili zhruba tři čtvrtiny obyvatel. Další skupiny muslimů, včetně alavitů představovaly okolo 13 procent celkové populace. Různé křesťanské náboženské skupiny tvořily okolo 10 procent a Drúzové čítali 3 procenta populace. Na tomto území se také nachází skupina Jezídů,

kteřá činí kolem 80 tisíc lidí, ti se etnicky a jazykově řadí ke Kurdům, ale vyznávají odlišné náboženství. Křesťanská populace v Sýrii může být arabská ale i ne-arabská, přičemž ne-arabská skupina zahrnuje Syřany/Aramejce a Armény. Velká část syrských křesťanů se hlásí k pravoslavným církvím (syrská pravoslavná církev, řecká pravoslavná církev, arménská pravoslavná církev a nestoriánská církev) nebo ke katolickým církvím (melchité, chaldejská církev, maronité a syrští křesťané), které mají spojitost s celosvětovou římskokatolickou církví, ale mají odlišné, východní obřady. V Sýrii žije také malá skupinka protestantů (HASSAN, 2015).

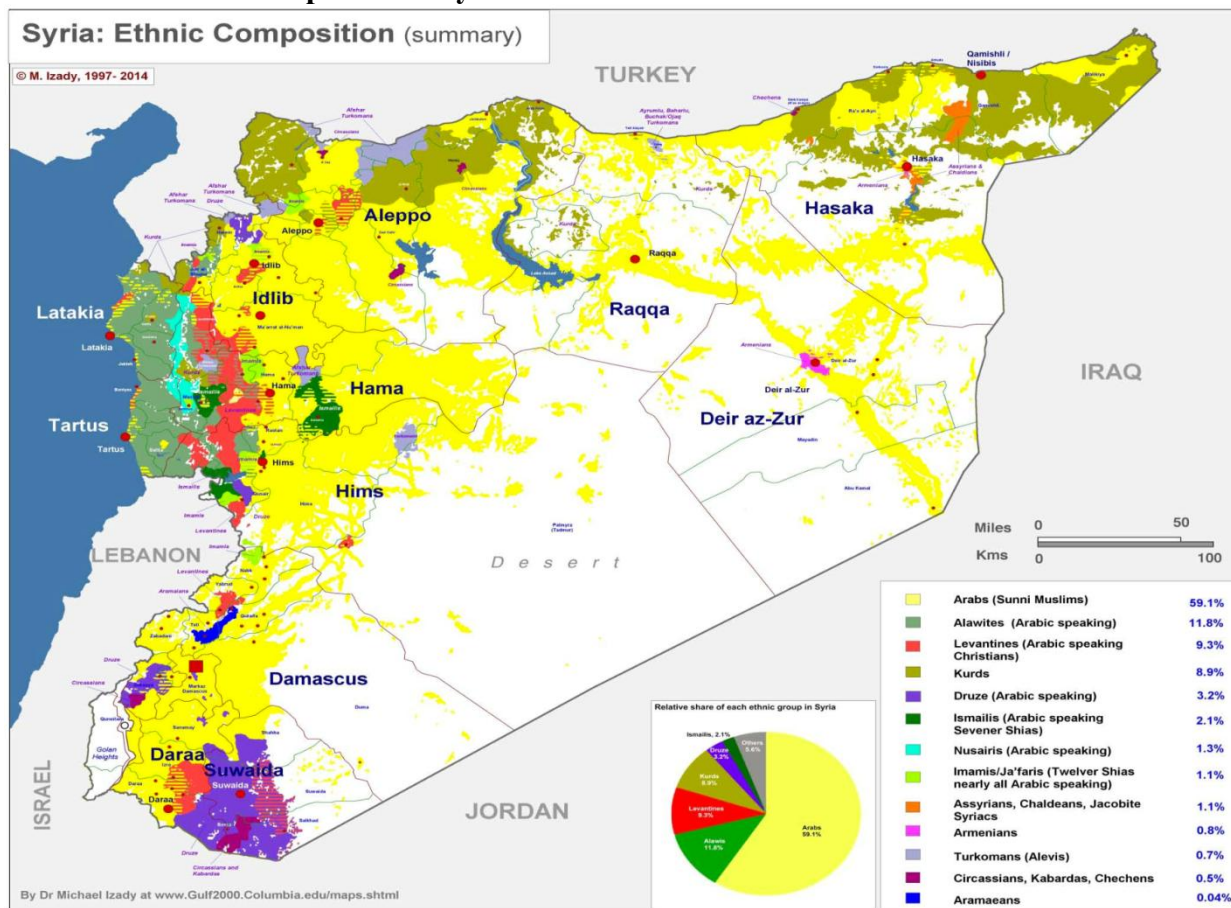
V roce 2011 se Sýrie rozdělila na tři různé sociální a geografické zóny: městská, venkovská a pouštní. Městská zóna se nacházela podél osy Aleppa, Damašku přes Homs a Hamá, venkovská zóna vedla na jihu kolem Daraa, na severozápadě okolo Idlib a Hasakah, v horách nad Latakia a Tartus. Poslední pouštní oblast se táhla po střední, severní a východní Sýrii kolem Tadmur, Raqqa a Dayr az-Zawr. Různé etnické a sektářské skupiny mají tendenci dominovat těmto různým územím. Sunnité tvořili většinu syrské populace a tradičně dominovali v syrských městech. Většinu městských oblastí sunnité sdíleli s ortodoxními křesťany. Ortodoxní křesťané žili zejména v oblasti Latakia, dále obývali některé části Damašku, Homsu a Aleppa. Křesťanské společenství také vybojovalo pás území vedoucí z Homsu k přímořským vesnickým oblastem. Sunnité však byli páteří Damašku, Aleppa, ale i Homsu, Hamá, Dayr az-Zawr a Baniyas a Tartus. Sunnité obývali také některé pouštní části jižní a východní Sýrie (SLIM, 2014).

Hornatému vnitrozemí Latakia historicky dominuje komunita Nusayri, později známá jako alavité. Alavité byli historicky na okraji širší muslimské komunity. Sunnity je tato komunita považována za nevěřící a byla dlouho pronásledována různými orgány, již zmiňovaných historických regionů. Beduíni tradičně obývali stepi ve střední, východní a severovýchodní Sýrii. Na počátku francouzského mandátu, beduíni řídili více než čtvrtinu nově vzniklého státu. Syrští beduíni jsou většinou sunnité, i když se mezi nimi nachází menšiny šíitů a křesťanů. Severo-východní část Sýrie je z velké části obývaná Kurdy. Dva další kurdské regiony se nachází západně a východně od Aleppa, poblíž hranic s Tureckem a na východě břehu Eufratu. Na začátku roku 2011 do Sýrie přišla významná část palestinských uprchlíků, jedná se o číslo okolo 500 000 Palestinců, kteří žili v různých městských komunitách (SLIM, 2014). Ti momentálně v Sýrii zažívají těžké chvíle.

Tato mozaika různých skupin napříč syrským státem je klíčová pro pochopení syrského kontextu. Tato uskupení politicky přispívají k odporu proti vládní moci. Jedná se o stovky ozbrojených skupin, které se rozhodly ostře bojovat proti vládnímu režimu.

Organizace občanské syrské společnosti jsou velmi lokalizované a roztržštěné do malých oblastí a různých identit. To následně ztěžuje i rozvoj humanitárního partnerství (SLIM, 2014). Rozmístění těchto skupin na území Sýrie ilustruje obrázek níže.

Obrázek 1: Etnické uspořádání Sýrie

Zdroj: SLIM, Hugo, TROMBETTA, Lorenzo, *Syria Crisis Common Context Analysis*. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, New York 2014. s. 18 Dostupné 28.2.2016 z https://interagencystandingcommittee.org/system/files/syria_crisis_common_context_analysis_june_2014.pdf

2.4 Nástup Baššára al-Asada

Sýrie je nevelká země s nepříliš početným obyvatelstvem, které zaujímá významné geopolitické a strategické postavení na Blízkém východě. Ideologickým a geopolitickým základem Sýrie je „syrocentrický“ arabský nacionalismus. Tradiční nacionalismus měl do roku 1963 primární vliv na zahraničně politické postoje. Politický systém lze charakterizovat jako autoritativní prezidentský režim (GOMBÁR, 2001). Mocenská struktura syrského režimu pod vládou prezidenta Háfize al-Asada (1970-2000) byla charakterizována především tím, že na mocenské pozice byli dosazováni především alavité z klanu Asadovců, spolu s nimi se na mocenské základně podíleli i někteří ze sunnitů pocházejících z venkovských oblastí a další formální a neformální síly (SLIM, 2014).

Ve státě se projevoval a dodnes projevuje velmi silný vliv armády a bezpečnostních složek. V Sýrii od povstání Muslimského bratrstva roku 1964 přetrvával výjimečný stav. Později se výjimečný stav začal zdůvodňovat válečným stavem s Izraelem. To byl základ pro moc bezpečnostních složek, které při potlačování opozičních sil překračovaly běžné zákony (GOMBÁR, 2001).

Současný prezident Bašár al-Asad převzal post po svém otci roku 2000, kdy jeho otec Háfiz al-Asad náhle zemřel (10. června 2000). V červnu roku 2000 se konal sjezd regionální strany Baas a Bašár al-Asad byl zvolen generálním tajemníkem strany Baas. Zároveň byl navržen za jediného kandidáta na prezidentský post. Dne 27. června roku 2000 byl parlamentem Bašár al-Asad schválen do funkce prezidenta (GOMBÁR, 2001).

Bašár al-Asad při jeho nástupním projevu konstatoval, že bude pokračovat v otcově započaté politické strategii, kterou považuje za úspěšnou. Jeho další vizí byla podpora oblasti ekonomiky a syrského hospodářství. Bašár al-Asad poukázal na potřebu demokratického myšlení, zároveň však zdůraznil, že na Sýrii není možné aplikovat demokracii jiných. Mimo jiné hovořil o nutnosti administrativní reformy zaměřené na potírání nedbalosti a korupce (GOMBÁR, 2001).

Po nástupu Bašára al-Asada se zdálo, že se země bude ubírat lepším směrem. Napjatá atmosféra se začala pomalu uvolňovat. Dokonce došlo k tomu, že Bašár propustil 600 politických vězňů. Byl zrušen zákon z roku 1963 o výjimečném stavu. Docházelo ke vzniku nových politických stran, opoziční skupiny měly možnost volného tisku. Toto období bylo považováno za novou éru Sýrie, která byla nazvána tzv. „damašským jarem“. Optimismus však netrval dlouho. Následně Bašár al-Asad začal sklízet ostrou kritiku. Stará garda Bašára

al-Asada nařkla z odvratu od započaté politické strategie jeho otce Háfize al-Asada. (GOMBAR, 2001).

Damašské jaro tedy nemělo dlouhého trvání. Na konci srpna 2001 se věznice opět začaly plnit politickými vězni, novináři a aktivisty bojující za lidská práva. Jediné na co se Bašár al-Asad ze svých počátečních slibů zaměřil, byla konkurence schopnost syrské ekonomiky. Zatímco ekonomika vzkvétala, návštěvníci Damašku měli možnost povečeřet v nablýskaných nově otevřených restauracích, svoboda a lidská práva byla utlačována a obyčejní Syřané riskovali jejich životy ve vězení za kritiku svého prezidenta či jeho politiky (HRW, 2010a).

Výjimečný stav z roku 1963 se stal opět aktuálním, Bašárova vláda znovu získala své mimořádné pravomoci a pokračovala v mučení lidí a jejich zadržování bez zatykačů. Vláda jedné politické strany (strana Baas), represe, potlačování lidských práv, mučení - to všechno byl opět každodenní chléb Syřanů (HRW, 2010a).

S prvními roky Bašára u moci, byla Kurdům opět odepřena základní práva, včetně práva na výuku kurdštiny ve školách. Potlačování kurdské menšiny, se začalo zvyšovat roku 2004, kdy Kurdové začali ve velkém měřítku demonstrovat proti Bašárově politice. Vládní bezpečnostní síly mnohdy reagovaly na kurdské kulturní akce velice brutálním způsobem. Řada kurdských aktivistů je ze strany syrských vojenských soudů obviněna z „podněcování sporů“ a „oslabování národního cítění“ (HRW, 2010a).

Podle výše zmiňovaného politického počínání Bašára al-Asada, můžeme soudit, že se Bašár al-Asad opravdu vydal ve šlépějích svého otce Háfize al-Asada, přičemž z jeho počátečních slibů o liberální reformě rychle sešlo.

Neformální skutečná moc přešla do rukou oligarchie složené ze zástupců druhé generace rodiny Asadů (Bašár al-Asad, jeho bratr Maher, jejich bratranec Rami Makhlef a další.). U kormidla také zůstala hrst úředníků a několik starších mužů, kterým se podařilo přežít čistky Háfize al-Asada. Od roku 2011 se v čele důležitých institucí nachází pouze členové prezidentovy rodiny. Rodina Asadů má pod kontrolou veškerou moc, úloha stranických orgánů, které byly po desetiletí jedním z pilířů moci, byla drasticky omezena. Strana Baas se prosazuje pouze na lokální úrovni, kde provádí důležitou funkci v rámci zajišťování kontroly nad územím (SLIM, 2014).

Specifickým prvkem vlády Asadovců je jakýsi existenční boj o přežití minoritní skupiny alavitů. Svržení stávajícího režimu by mohlo mít pro komunitu alavitů katastrofální následky. Dále je také otázkou, co by se momentálně stalo s desítkami tisíc alavitů v případě, že by byl režim svržen. Každá rodina alavitů má alespoň jednoho člena ve vládních

bezpečnostních jednotkách. Jak konflikt pokračuje, stává se těžší pro protestující odpustit bezpečnostním složkám režimu tolik mrtvých, které mají na svědomí. Je tedy pravděpodobné, že Asadův režim, bude bojovat do samého konce bez ohledu na důsledky. Z tohoto důvodu režim přijal strategii selektivní brutality (HOLLIDAY, 2011).

2.5 Příběh syrského konfliktu od vypuknutí občanské války po současnost

V této podkapitole bude stručně představen počátek syrského konfliktu a časová osa klíčových událostí od roku 2011 po současnost. Syrský konflikt je ve skutečnosti velmi komplikovaný. K celé krizi se dá přistupovat z mnoha úhlů pohledu. Jelikož se tato práce zaměřuje na útěk lidí ze Sýrie, závěrem této podkapitoly budou představeny různé perspektivy a postoje Syřanů v probíhajícím konfliktu.

V souvislosti s „arabským jarem“ a postupující revolucí v arabském světě, se nepokoje dostavily také do Sýrie. Vláda Bašára al-Asada a strany Baas tak začala čelit protestům, které byly dlouhodobě živené hněvem a nespokojeností syrských obyvatel vůči režimu (AKTUALNE, 2014).

Zpočátku se jednalo o menší protesty v Damašku, které byly bezpečnostními složkami rozeznány. Velké nepokoje vypukly až na jihu Sýrie ve městě Dará. Celé to začalo v březnu 2011 událostí, kdy skupina dětí počmárala zeď slogany, které byly směřované proti režimu. Školáci byli za tento čin zatčeni a údajně i mučeni (CNN, 2016).

Situace dále pokračovala v celku klidnými protesty, lidé volali po propuštění zatčených školáků z vězení, demokracii a větší svobodě pro lid v zemi. Vláda však protestujícímu lidu odpověděla agresivitou. Dne 18. března 2011 zahájila palbu na demonstranty a čtyři z nich zabila. Následující den při pohřbu obětí proběhla střelba na truchlící lid. Lidé byli šokovaní a naštvaní, důsledkem toho bylo rozšíření nepokojů do dalších částí země. Po těchto událostech lidé požadovali odstoupení Bašára al-Asada z prezidentského křesla. Bašár al-Asad této výzvě nevyhověl. Prezident, na jednu stranu slibující reformy, na druhou stranu posílající na demonstranty armádu, měl i přesto poměrně mnoho zastánců, kteří ho v jeho krocích podporovali (BBC, 2016)

Z Dará se protesty přesunuly zpět do Damašku a dalších měst Sýrie. Bezpečnostní složky opět zasahovaly, výsledkem byla rostoucí čísla mrtvých. Posléze Bašár al-Asad veřejně vystoupil s tím, že protesty v Sýrii jsou pouhou konspirací, ale země jim nepodlehne. Situace se nadále zhoršovala, docházelo k používání slzného plynu, ostrých nábojů a střelby

do lidí. Zahraniční novináři byli vykázáni ze země. Na konci května 2011 padlo ze stran opozice přes osm set tisíc lidí, další byli pozatýkáni. Těla obětí byla údajně nalezena v masových hrobech, přičemž režim existenci masových hrobů popírá (AKTUALNE, 2014).

Vzhledem k tomu, že vláda zesilovala své agresivní zátahy, v červenci 2011 skupina vojenských důstojníků vytvořila Svobodnou syrskou armádu (FSA – Free Syrian Army). Tisíce vojáků opustily vládní ozbrojené síly a slíbily, že povedou partyzánskou válku proti režimu. O tři měsíce později se opoziční síly spojily a vytvořily Syrskou národní radu (SNC – Syrian National Council), jejímž cílem byla koordinace mezi opozičními skupinami a svrnutí prezidenta Bašára al-Asada (CNN, 2016) Celá opozice byla složená z povstaleckých skupin, bojovníků, politických stran a lidí žijících v exilu. Již během roku 2011 existovalo v Sýrii na stovky tisíc demonstrantů bojujících proti režimu (BBC, 2016).

V srpnu 2011 USA a evropští lídři volají po odstoupení Bašára al-Asada. Napříč tomu stálo Rusko a Čína vetující rezoluci Rady bezpečnosti OSN, o okamžitém zastavení násilí v Sýrii (CNN, 2016).

Pokus o silnou opozici, která by dokázala Bašára al-Asada se postupně zhroutil. Následně se opozice rozdělila do různých nepřehledných skupin. Od prosince 2011 až 2012 byly hlášeny sebevražedné útoky napříč Sýrií. V Damašku sebevražední atentátníci zabili 44 lidí, tento útok byl vládou označen za plán al-Káidy. V únoru 2012 vůdce al-Káidy Ajmán Zavahří pobízí Syřany k džihádu. Následně se tisíce rebelů připojují k různým extrémistickým skupinám v zemi, jednou z nich je například al-Nusra, která se hlásí k al-Káidě s pobočkou Iráku (CNN, 2016).

Po několikátém vyzívání Syrské vlády, 14. dubna roku 2012 bývalý šéf OSN Kofi Annan žádá příměří. Rada bezpečnosti OSN přijala rezoluci podporující stáhnutí vojenských sil, těžkých zbraní a zastavení násilí. Po schválení této rezoluce, Rada bezpečnosti OSN vyslala do Sýrie desítky pozorovatelů, kteří situaci monitorují (UN, 2012).

V únoru roku 2012 se v Homsu, obklopeném syrskou armádou, v době probíhající revoluce rozpoutal konflikt mezi i obyvateli. Homs je rodným městem jednoho z mých přátel, ten mi situaci popsal následně:

„Aby vláda protesty potlačila, k odstřelování a bombardování začala využívat také tanky, kterými najížděla do protestujícího lidu. Za 6 měsíců po tom, co protesty začaly, nastal ve městě šílený chaos. Začali se mezi sebou vraždit obyvatelé Homsu. Alavité se sunnity se řezali navzájem. Řezali, jako že měli nože a sekali si části těla.“ (Nader)

Z toho vyplývá, že konflikt přestal být černobílý, můžeme vidět, že se nejedná se pouze o válku mezi režimem a ozbrojenou opozicí, nýbrž se do celé situace začínají vměšovat další aspekty.

V srpnu 2012 se na mezinárodní úrovni rozpoutala debata o možném použití chemických zbraní, které syrský režim drží. Sýrie vlastní nejvyvinutější a nejpokročilejší chemické zbraně v arabském světě. Bášár al-Asad překročí „červenou čáru“ pokud chemické zbraně v Sýrii použije proti vlastnímu lidu, nechal se slyšet prezident Obama (CNN, 2016).

S jarem roku 2013 se do již rozpoutaného konfliktu přidává Islámský stát (ISIS), který využil vzniklého chaosu. Tato skupina vznikla v roce 2004 z irácké odnože al-Káidy. Svůj příjezd do Sýrie oznámila tím, že začala okupovat město Rakka. Cílem ISIS- vedeného Abú Bakr al-Bagdádím, je vnutit Syřanům svoji striktní islamistickou ideologii v oblastech, které mají pod kontrolou. CNN V místech, nad kterými převzal ISIS kontrolu, byl vyhlášen tzv. „chalífát“. Brutální taktiky Islámského státu vyvolaly globální pobouření (BBC, 2016).

V květnu 2013 EU ruší dodávku zbraní do Sýrie, čímž usnadňuje OSN, aby se připojily k Saudské Arabii, Kataru a dalším zemím, které poskytovaly zbraně nebo výcvik povstaleckým skupinám v Sýrii. Mezitím Rusko vojensky zásobuje syrský režim a bojovníky Hizballahu, což je libanonská militantní skupina podporovaná Íránem (CNN, 2016).

V srpnu 2013 inspekce OSN potvrdila, čeho se již v roce 2012 mezinárodní společenství obávalo. Stovky lidí v oblastech kontrolovanými povstalcí na předměstí Damašku, byly zabity podezřelou chemickou zbraní CNN. Západní mocnosti z tohoto útoku obvinily syrskou vládu, syrská vláda s tímto tvrzením nesouhlasí, naopak útok dává za vinu povstalcům. BBC Obama požádal Kongres o schválení vojenské akce proti Sýrii. Bášár al-Asad poté souhlasil o kompletní likvidaci chemických zbraní. Operace byla dokončena v následujícím roce, nicméně Organizace pro zákaz chemických zbraní (OPCW), zjistila opětovné používání toxických a chemických látek v probíhajícím konfliktu. Vědci následně zjistili, že mezi dubnem a červnem 2014 byl systematicky a opakovaně používán chlór v oblastech, které okupovali povstalci (BBC, 2016).

V srpnu 2014 ISIS zveřejnil video s vraždou amerického novináře Jamese Foleyho. James Foley byl prvním z řady západních novinářů a humanitárních pracovníků, kteří byli ISIS zavražděni v několika následujících měsících. Poté začnou americké stíhačky bombardovat základny ISIS v Sýrii. Zahraničními partnery podílející se na této akci jsou Saudská Arábie, Jordánsko, Bahrajn, Spojené arabské emiráty a Katar (CNN, 2016).

Začátkem roku 2015 se kurdští bojovníci opakovaně snažili dobít Kobani v severní části Sýrie na hranicích s Tureckem, o které bojovali téměř čtyři měsíce s ISIS. V průběhu

května a srpna ISIS obsazuje historické město Palmyra, kde devastuje tisíce let staré chrámy a svatyně starověkého pouštního města (CNN, 2016). Bojovníci Islámského státu následně popravili slavného syrského archeologa, neboť nechtěl zradit svůj závazek, který k Palmyře měl. Palmyra byla jedním ze světových archeologických skvostů (BBC, 2015).

V září roku 2015 po několika týdnech navazování kontaktu se syrskou vojenskou silou v Sýrii, zahájilo Rusko nálety na oblasti kontrolované povstalci (CNN, 2016). Monitorovací skupiny říkají, že ruské letecké údery v Sýrii zabili více než 400 civilistů (ALJAZEERA, 2015).

Situace se začíná ještě více komplikovat, když 24. listopadu 2015 Turecko sestřelí ruské vojenské letadlo nad Sýrií. Důvodem bylo opakované narušování tureckého vzdušného prostoru. Tento incident však vyvolává pouze slovní přestřelku a vytváří napětí mezi oběma státy. Obě mocnosti stojí v syrském konfliktu na opačných stranách (CNN, 2016).

V prosinci 2015 počet lidí, kteří přišli do Evropy, přesáhl jeden milion. IOM říká, že asi polovina z nich jsou Syřané prchající před konfliktem. Tento prudký nárůst migrantů, představuje krizi evropských národů, jejichž vlády se neschází na tom, jak při řešení situace postupovat (CNN, 2016).

11. února 2016 se diplomaté z mnoha zemí, včetně spojených států a Ruska, sešli v Mnichově a jednali ukončení nepřátelských akcí. Státy se shodly na dočasném ukončení zastavení bojů. CNN Do týdne měly být ukončeny boje a do obklíčených oblastí má být dodána humanitární pomoc. Rusko se však nezavázalo zastavit letecké bombardování. Spojené státy obvinily Rusko, že svou vojenskou podporou Asadova režimu, vyživuje brutální konflikt. John Kerry novinářům sdělil, že se příměří netýká bojů, proti extrémistickým skupinám jako je ISIS a al-Nusra (BLISTY, 2016).

Pro dokreslení a úplné pochopení konfliktu budou v následujících pasážích představeny různé pozice Syřanů v probíhajícím konfliktu, podle Slima.

Syřané hlásící se k ideologii Baasů následují rodinu Assada a bojují za ně. Jsou to příslušníci různých odnoží režimu. Pro ně je boj za ideologii režimu velmi zásadní a odehrává se v duchu „buď my nebo oni“, kde „oni“ zahrnuje kohokoliv, kdo vzdoruje vládě. Tato skupina vnímá jakékoliv politické kompromisy jako porážku a věří, že jediným řešením je „čistka“ těch, kteří podporují revoltu. „Assad nebo my zapálíme celou zemi“ je mottem této skupiny od počátku roku 2012 (Slim, 2014: 29).

Další skupinou jsou pragmatičtí Syřané, kteří podporují syrskou vládu, čímž se snaží zachránit Sýrii od sionsko-amerického spiknutí proti legitimní vládě, která už desítky let chrání Sýrii před rozdělením a zotročením cizími silami. Dle této vize, sunnitští extrémisté

(popisování jako teroristé a loutky americko-izraelského projektu) představují vážnou hrozbu pro historicky harmonické soužití různých syrských sekt a komunit. Tuto vizi sdílí nejen alavité, ale také zámožní a mocní sunnité. (Slim, 2014: 29).

Dále se jedná o Syřany, kteří jsou proti režimu již několik let, ale nijak nepodporují proslulé povstání, jelikož ví, jak dokáže být vláda krutá a jaké následky tato provokace může přinést. Věří, že syrský lid nikdy neměl zaplatit tak vysokou daň a ohledně revoluce jsou skeptičtí, neboť zatím zabila tisíce Syřanů, připravila polovinu populace o domov a zničila velkou část země. Členové této skupiny jsou převážně lidé středního věku, většinou disidenti a odpůrci vlády, kteří byli po několik drzeni ve vládních věznicích (Slim, 2014: 29).

Další skupinou jsou Syřané podporující protivládní protesty a jiná hnutí. Jejich podpora je však nenásilná. Tito Syřané jsou toho názoru, že Assadův režim by měl padnout, nicméně si nemyslí, že násilí je tím nejlepším řešením, které by podpořilo jejich filozofii „Syrská revoluce za účtu“. Místo toho věří, že ozbrojené konflikty hrají do karet vládě a jejím spojencům, kteří jsou připraveni použít extrémních sil. Tato skupina je většinou tvořena Syřany různých sekt, kteří se narodili za Assadovy vlády – tzv. Assadova generace. Nepatří k žádným ideologickým skupinám, obvykle odmítají účast v opozičních sdruženích, ať už v Sýrii nebo mimo zemi. Většinou tyto akce tvrdě kritizují (Slim, 2014: 30).

Naproti tomu existuje skupina Syřanů, která „revoluci“ podporuje a věří, že ozbrojený odpor je jedinou cestou ke zbavení se Asadovy vlády. Kromě menší části armádních „přeběhlíků“ je tato skupina tvořena především sunnitskými civilisty z venkovských a příměstských oblastí. Zúčastnili se mírového povstání v roce 2011, ale dál se již rozhodli k držení zbraní, aby „chránili demonstrace a společnost“. Tito členové tvoří tzv. Svobodnou Syrskou Armádu (FSA) nebo patří k islamským ozbrojeným brigádám, které se prezentují jako mocná Islámská Fronta. Pro tyto lidi, by šaríja (zákon založený na islámských principech) měla být hlavní soudní pravomocí po-Asadovské Sýrie, ve které by sunnitská komunita hrála hlavní roli (Slim, 2014: 30).

Někteří Syřané také přijali jihádskou a al-kajdskou ideologii a slouží v extremistických ozbrojených skupinách, jako jsou například Ahrar Sham a Jabhat an Nusra. Většina těchto lidí nebojuje pouze za to, aby porazili Assadův režim. Mají také další cíle, jedním z nich je založení Islámského Státu, kde by ne-sunnitské a ne-arabské komunity byli nuceni přijmout jejich vládu nebo opustit zemi. Jedná se o velmi sektářskou a nenávistnou skupinu vůči jiným komunitám (Slim, 2014: 30).

Dále existuje skupina Syřanů, která trpí deziluzí a nechce zaujmout žádný politický názor, ale zároveň je znechucena veškerými koalicemi, platformami a aliancemi. Někteří z

nich upřednostňovali vyhýbat se konfliktu, zatímco jiní se účastnili povstání a akcí, které nazývali revolucemi. Nyní tvrdí, že byli zmateni násilnickými a stranickými politiky, a že zažili velké utrpení kvůli ztrátě svých příbuzných a domovů. Jejich jediným přáním je vrátit se zpět do normálního života (Slim, 2014: 30).

3. Charakteristika syrského vysídlování

Od protestů arabského jara roku 2011 je Sýrie pustošena občanskou válkou, násilím a konfliktem. Zatímco vláda Bašára Asada bojuje s protivládními silami, své role se ujal ISIS, který využil vzniklého chaosu. Na konci září 2015 vstoupilo do boje Rusko a začalo poskytovat vojenskou podporu režimu Bašára Asada. Ve snaze uniknout násilí ze všech stran, milióny Syřanů uprchly ze svých domovů a útočiště hledají v Jordánsku, Libanonu, Turecku a Evropě (BROOKINGS, 2016a).

V následujících podkapitolách budou představena data týkající se uprchlictví ze Sýrie, musím však upozornit, že data se mohou lišit podle různých zdrojů, neboť velká část nebyla oficiálně registrována. Rovněž je velice komplikované vytvářet odhady spojené s IDPs. Další část této kapitoly bude věnována humanitární aktivitě v Sýrii, jelikož úzce souvisí s problematikou vysídlování. Vzhledem k tématu a zaměření diplomové práce je třeba uvést kapitolu zabývající se konkrétně uprchlíky v Turecku.

3.1 Počátky vysídlování syrských obyvatel

První počátky vysídlování syrských obyvatel nastaly na začátku roku 2011. V této počáteční fázi opouštěly Sýrii pouze určité skupiny obyvatel. Kritický odliv obyvatel nastal až v souvislosti s růstem nepokojů v Sýrii, kdy začalo docházet k nevybíravým útokům, mířeným proti civilnímu obyvatelstvu. Dalším důvodem bylo porušování lidských práv a obavy z rostoucího konfliktu, který měl až sektářskou povahu. První exodus Syřanů do sousedních zemí začal v březnu 2011, kdy do Turecka, do oblasti Hatay, přišlo okolo 250 uprchlíků. O dva měsíce později začali lidé utíkat z okolí města Homs (jih Sýrie), přičemž mnozí z nich utíkali do severního Libanonu, kde hledali přístřeší. Zejména od roku 2012 začal být příliv uprchlíků do sousedních zemí velice masivní a rychlý. Koncem ledna 2012 se uskutečnil brutální útok na město Homs. Situace v Sýrii se začala ubírat velice negativním směrem - od cílených represí až po nepřiměřené útoky vojenských sil mířených proti civilnímu obyvatelstvu. Systematické odstřelování celých čtvrtí mělo za následek nespočet Syřanů bez domova, došlo tak k nárůstu počtu vnitřně vysídlených uprchlíků (FERRIS, 2013).

10. dubna 2012 OSN oznámila, že počet syrských uprchlíků v Jordánsku, Iráku, Libanonu a Turecku vzrostl až o 40%, zatímco se více než 200 000 Syřanů přemístilo po oblasti samotné Sýrie (Chicago Tribune, 2012). V průběhu 18 měsíců se počet uprchlíků ze

40 000 (březen 2012) zvýšil o dva milióny (září 2013). Tato čísla se však vztahují pouze k registrovaným uprchlíkům. (FERRIS, 2013).

Více než polovina obyvatel Sýrie je momentálně vysídlena. Tito lidé naléhavě potřebují humanitární pomoc. Z počátku Syřané utíkali před nevybíravými útoky syrské vlády. V současné době Syřané čelí brutálnímu zacházení ze strany islámského státu. Islámský stát uplatňuje svoji brutalitu jak proti civilnímu obyvatelstvu a menšinám, tak proti dalším opozičním skupinám. Syrský konflikt a následné vysídlování syrských obyvatel s sebou nese vleklé politické debaty, přičemž jakékoliv řešení se zdá být v nedohlednu. Režim Bašára Asada nadále přetrvává, i když existuje mnoho zpráv, že jeho postavení slábně. Na druhou stranu neexistuje žádná jednotná silná opozice, která by byla schopna Bašára Asada nahradit a zastavit tak současný chaos a probíhající násilí (KIRIŠCÍ, 2015).

Naprostý rozsah zkázy, nepřítomnost mírového procesu a stability má za následek, že obyvatelé Sýrie hledají útočiště za hranicemi Sýrie. Stále více zoufalých Syřanů riskuje své životy ve snaze dostat se za „pomoci“ převaděčů přes Egejské moře do zemí EU. Řecko je jedním ze států, které je obzvláště zasaženo. Náhlý vzestup lidí prchajících přes řecké území do dalších států EU s sebou nese celou řadu problémů, mimo jiné vytváří značné napětí mezi členskými státy. Rostoucí počet lidí na útěku způsobuje humanitární krizi pro hostitelské země. Je to výzva pro mezinárodní humanitární organizace a samozřejmě i pro ty, kdo se na útěku ocitli. Mezinárodnímu společenství se do nynějška nepodařilo ukončit boje v Sýrii, vlády států mezitím sledují zhoršující se situaci. Rada bezpečnosti OSN byla paralyzována a zatím se jí nepodařilo nalézt politické řešení krize. USA se vyhýbá většímu zásahu o změnu režimu v Sýrii, místo toho je jejich prioritou zničení ISIS, dosud však s žádným významným dopadem. Írán a Rusko stále podporují syrský režim, čímž je konflikt nadále vyživován (KIRIŠCÍ, 2015).

Od poloviny roku 2011 uprchlická krize stabilně stoupá. Není tomu jinak ani počátkem roku 2016. Konkrétní data a grafy nabídne následující podkapitola.

3.2 Uprchlictví ze Sýrie v číslech

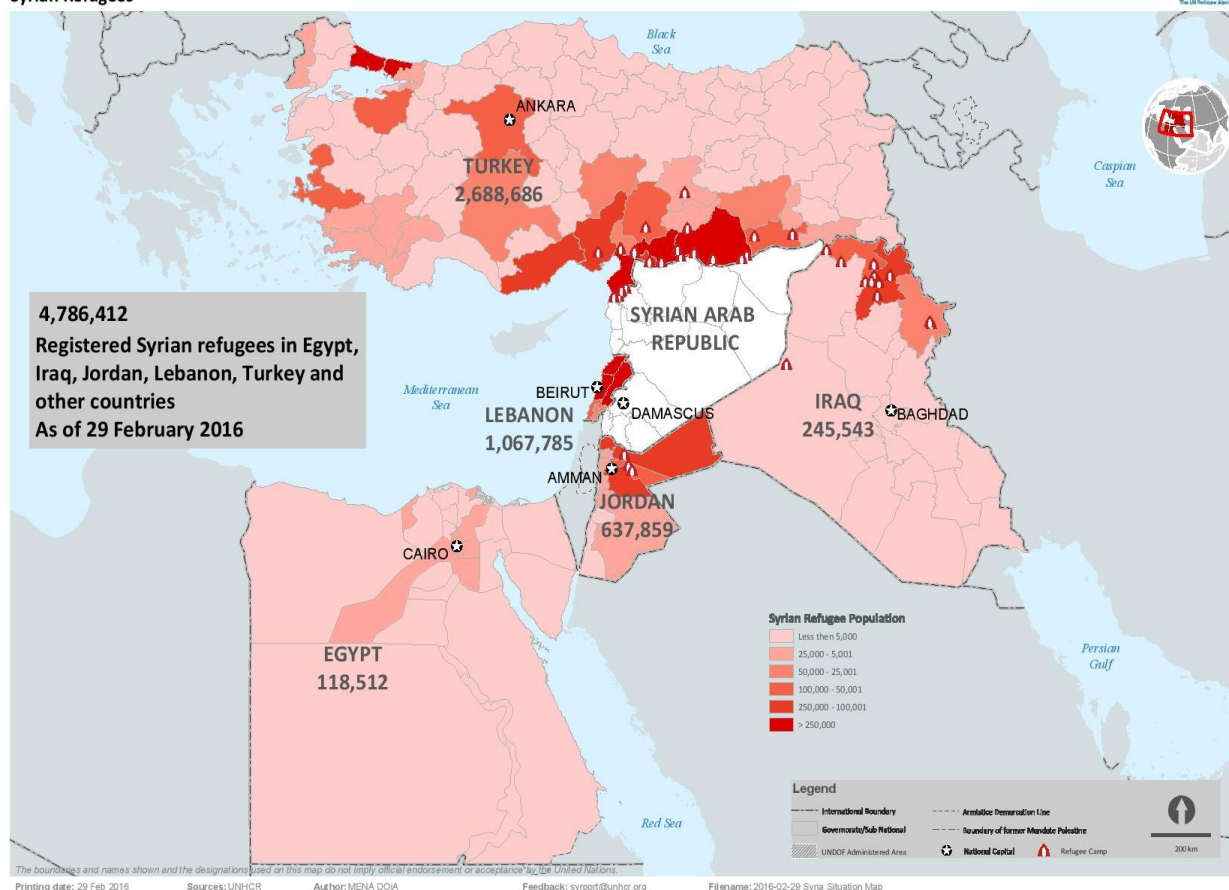
Jak již bylo zmíněno výše, konflikt v Sýrii má na svědomí největší uprchlickou krizi současnosti. Od března roku 2011 byla odsunuta téměř polovina obyvatel ze Sýrie, z čehož se zpočátku velká část lidí přesouvala pouze na území Sýrie, více než 4 miliony registrovaných uprchlíků odešlo do sousedních států. Více jak polovina těchto vystěhovalců byly děti. Opakované odsuny jsou jedním z hlavních rysů syrského konfliktu, a to kvůli stále se

posouvajícím frontovým liniím. Dříve bezpečná území se tak rychle proměnila v území zasažených konfliktem (HASSAN, 2015)

Obrázek 2: Registrovaní syrští uprchlíci v Egyptě, Iráku, Libanonu v Turecku a dalších zemích

Syria Situation Map

Syrian Refugees

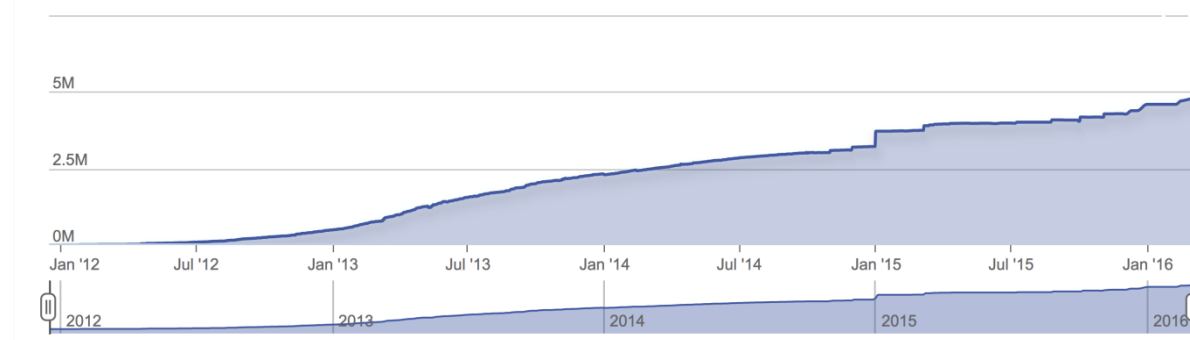

Zdroj: UNHCR, *Syrian Situation Map - Syrian Refugees* (As of 09 March 2016)

[online]. 2016-03-12 Dostupné z: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/SyriaSituationMapasof29Feb2016.pdf>

Data UNHCR ukazují, že téměř 4, 815, 360 (aktualizováno 3. března 2016) Syřanů, žije mimo Sýrii. Konkrétně toto číslo zahrnuje 2,1 milionů Syřanů, kteří jsou UNHCR registrovaní v Egyptě, Iráku, Jordánsku a Libanonu. Turecká vláda registrovala 1,9 milionů Syřanů. 28,000 syrských uprchlíků bylo registrováno v severní Africe (UNHCR, 2016c).

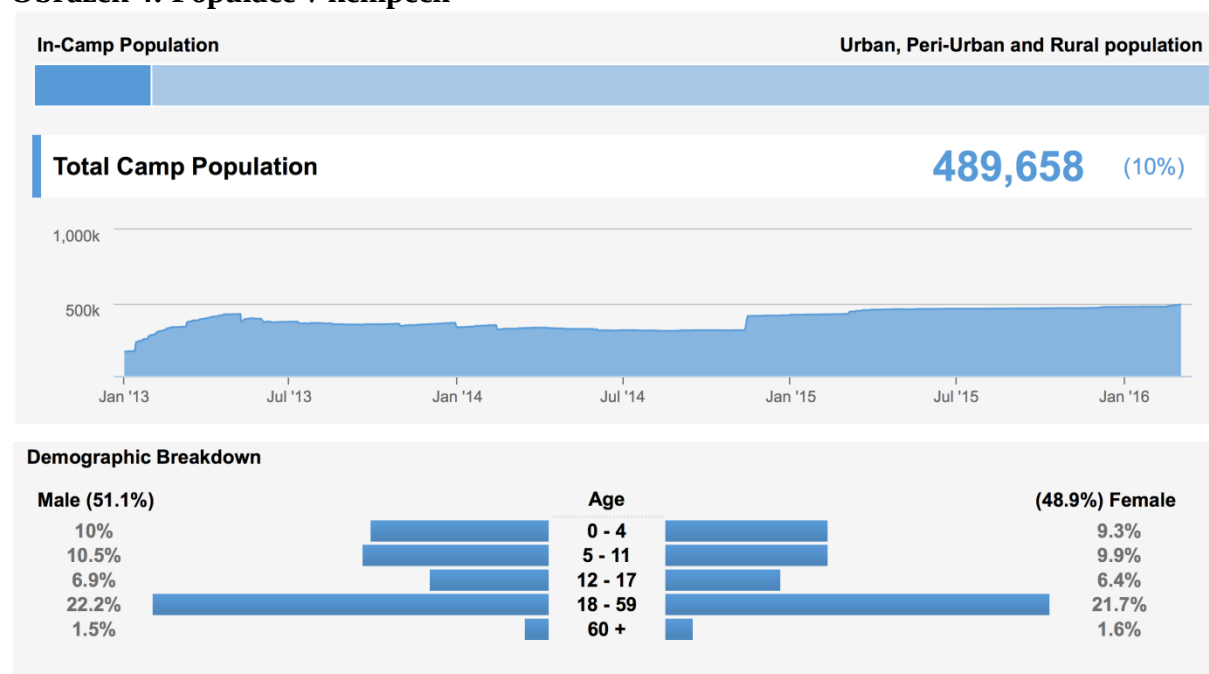
Obrázek 3: Křivka registrovaných syrských uprchlíků od ledna 2012 do ledna 2016

Zdroj: UNHCR, Syrian Regional Refugee Response – *Registered Syrian Refugees* [online]. 2016-03-12

Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

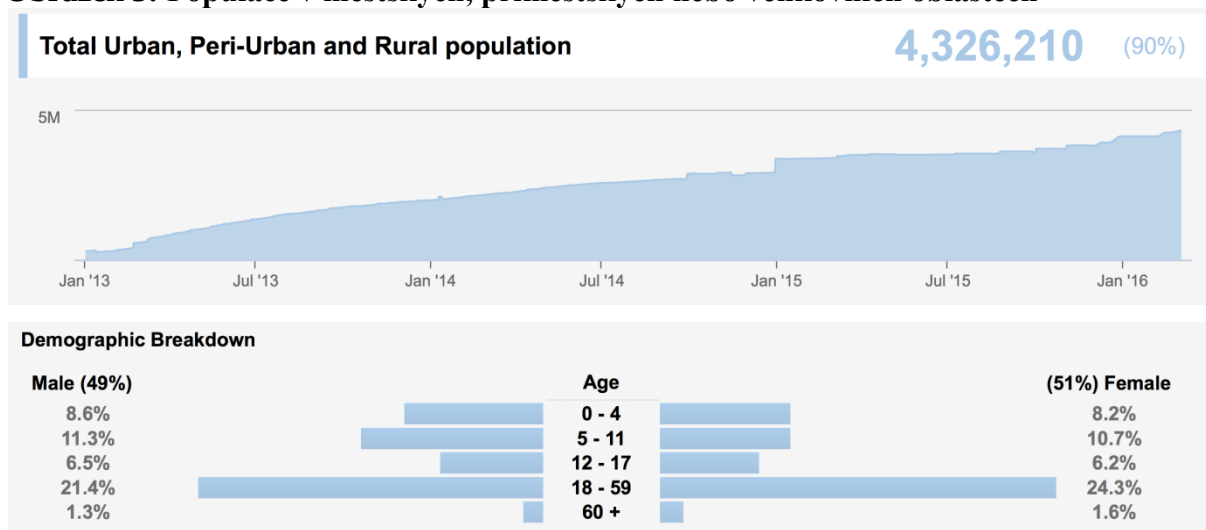
Obrázek 4: Populace v kempech

Zdroj: UNHCR, Syrian Regional Refugee Response – *In-Camp population* [online]. 2016-03-12

Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

Obrázek 5: Populace v městských, příměstských nebo venkovních oblastech

Zdroj: UNHCR, Syrian Regional Refugee Response – *Total Urban, Peri-Urban and Rural population* [online]. 2016-03-12
Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

Výše uvedené grafy znázorňují, že pouhých 10% (489,658) populace se nachází v kempech, dalších 90% (4,326,210) populace se nachází v městských, příměstských nebo venkovních oblastech.

Podle dat OCHA k prosinci 2015 bylo v Sýrii klasifikováno 6,6 milionů vnitřně přesídlených osob (IDPs). Toto číslo však klesá, tento fakt lze přičíst tomu, že velká část Syřanů se opakovaně pokouší překročit hranice za účelem hledání nového útočiště (IDMC, 2015).

3.3 Humanitární krize v rámci Sýrie

Probíhající konflikt v Sýrii způsobil jednu z nejnaléhavějších humanitárních krizí na světě. Situace se rok od roku zhoršuje a humanitární potřeby se každým dnem zvyšují. Přes 250 000 lidí bylo zabito a více než jeden milión zraněn. 4,6 mil. Syřanů bylo donuceno opustit zemi. Z toho 6,6 mil. jsou IDPs. Od února 2016, 13,5 mil. lidí stále potřebuje humanitární pomoc, včetně několika mil. dětí. Od vypuknutí krize v roce 2011 je odhadováno, že se průměrná délka života zkrátila o 13 let. Školní docházka poklesla o více než 50%. Syrská ekonomika se podle odhadů od roku 2011 snížila o 40%, což vede k tomu, že životní podmínky Syřanů se rapidně zhoršují (UNOCHA, 2016a).

Přístup humanitární pomoci lidem v nouzi je v Sýrii i nadále omezen přesouváním frontových linií. Administrativní a byrokratické překážky znepřístupňují cesty humanitární

pomoci. Jedná se zejména o oblasti pod kontrolou teroristických skupin, které uvádí UNSC. Pro Syřany včetně žadatelů o azyl je stále obtížnější najít bezpečí (UNOCHA, 2016a).

Humanitární výhled do roku 2016 v rámci Sýrie zůstává katastrofální. Pro představu v číslech: 13, 5 mil. lidí potřebuje humanitární pomoc, dalších 11, 5 mil. vyžaduje zdravotní péči, 8,7 mil. trpí nedostatkem potravin, 2, 4 mil. lidí potřebuje přístřeší, 70% populace nemá přístup k pitné vodě. Tato čísla jsou opravdu alarmující. Zdravotní systém se díky konfliktu naprosto rozpadl. Více jak 3,1 mil. dětí do věku 5let, včetně kojících a těhotných žen trpí nebo jsou ohroženy podvýživou. Téměř dvě třetiny nemocnic byly zdevastovány nebo fungují pouze částečně. Uprchlíci z Palestiny nacházející se v Sýrii, jsou momentálně vážně ohroženi.

Navzdory této náročné situaci se OSN snaží i nadále poskytovat pomoc lidem v nouzi. V roce 2015 přijalo průměrně 6 mil. lidí potravinovou pomoc a více jak 4, 8 mil. lidem bylo poskytnuto přístřeší a další položky. Některým z 8, 1 mil. byla zajištěna sanitace, přičemž 6, 7 mil. byl umožněn přístup k pitné vodě. Nicméně potřeby jsou mnohem větší. Největší překážkou je bezpečnostní situace v Sýrii, která blokuje přístup humanitární pomoci. Další výzvou je nedostatek finančních prostředků (UNOCHA, 2016b).

3.4 Syrští uprchlíci v Turecku

Vzhledem k tomu, že syrská uprchlická krize trvá již pátým rokem, má tato situace největší vliv na sousední státy Sýrie. Kvůli nestabilitě v regionu se očekává, že pohyb Syřanů přes hranice do Turecka přetrvá. Momentálně vyvstává otázka, co přinese rok 2016. Turecko nyní hostí největší počet uprchlíků na světě, jedná se o více než dva milióny Syřanů, z nichž více jak polovina jsou děti (Reliefweb, 2016). Turecko se tak potýká se značnými problémy a je pro něj velmi složité danou situaci zvládnout. Uprostřed všech problémů, kterým obecně čelí, reaguje různými způsoby, jedním z nich bylo vybudování nové azylové politiky a aktualizace zákona o cizincích a mezinárodní ochraně.

Příliv velkého počtu uprchlíků do Turecka vyvolává již od počátku celou řadu otázek, přičemž vztah Turecka a Sýrie je dlouhodobě napjatý. Turecko a Sýrie si v sobě nesou historické křivdy, např. provincie Hatay byla původně součástí Sýrie. Sýrie dlouhou dobu odmítala uznat Hatay jako součást Turecka. Vztahy mezi oběma státy se začaly vylepšovat roku 2002 po příchodu nového ministra zahraničí Ahmeta Davutoğlu, který přišel s realizací bezvízového styku pro státní příslušníky obou zemí. Turecko se tak velmi rychle stalo významným obchodním a diplomatickým partnerem Sýrie. Nicméně syrská krize kompletně přerušila slibné nakročení k pozitivnímu vztahu mezi oběma státy. (FERRIS, 2013)

Situace se výrazně vyostřila v létě roku 2011, kdy se Davutoglu vydal na jednání do Damašku. Tato mise naprosto selhala a Turecko ve své politice zaujalo negativní postoj vůči Sýrii. Následně byl také přerušen volný obchod z obou stran. Od tohoto rozchodu se Turecko začalo angažovat do situace v Sýrii dodáváním zbraní povstalcům s tím, že otevřeně podporuje opozici (FERRIS, 2013).

Historicky Turecko nebylo pro Syřany příliš vyhledávaným útočištěm. Podle vládních tureckých statistik mezi lety 1995 a 2013 bylo ze strany Syřanů 635 žádostí o azyl ve srovnání s 48, 000 Íránců, 24, 000 Iráčanů a téměř 29, 000 Afgánců, se jednalo velice nízké číslo. Tato situace se dramaticky změnila po dubnu 2011, kdy začali první syrští uprchlíci překračovat hranice (KİRİŞCİ, 2014).

Lidé, kteří přicházeli k turecko-syrským hranicím na jaře roku 2011 jako první, měli povolení vstoupit na území Turecka s platnými dokumenty, nicméně i ti, kteří dokumenty z různých důvodů neměli, byli přijati do dočasných uprchlických táborů. S rostoucím počtem přichozích běženců začala turecká vláda budovat nové tábory poblíž hranic. Během roku 2012 se situace zhoršovala a kapacita uprchlických táborů se dostávala pod neúnosný tlak. Turecko přistoupilo k dalším opatřením a omezilo volný vstup do země. Turecká vláda začala budovat další tábory podél syrsko-turecké hranice pro ty, kteří čekali na vstup do Turecka. Což vedlo ke kumulaci lidí podél hranic na syrském území. Následně začaly vznikat neoficiální přechody a IDPs čím dál tím víc využívali „služeb“ převaděčů. Turecko na to pochopitelně reagovalo uzavíráním neoficiálních přechodů. Nicméně pašování lidí za peníze nadále pokračovalo a pokračuje. Hraniční přechody údajně využívali nejen syrští uprchlíci, ale také opoziční bojovníci pohybující se mezi uprchlickými tábory a Sýrií. Podle získaných zpráv prý tábory využívali k návštěvě rodinných příslušníků nebo pouze pro odpočinek. I přesto že mají běženci možnost volného pohybu do tábora i z tábora, tento pohyb je pod přísným dozorem a nošení zbraní je zakázáno. Turecká vláda byla ze strany zahraničních médií kritizována za to, že umožňuje volný pohyb radikálním islamistickým skupinám, což vládní představitelé striktně odmítají (FERRIS, 2013).

Násilí a uprchlická krize mají negativní dopad na bezpečnost příhraničních regionů. Provincie Hatay je známá pro svou etnickou a náboženskou rozmanitost. Tato oblast je pro Turecko příkladem harmonického soužití těchto skupin. Většina přichozích uprchlíků jsou sunitští arabové, což vyvolalo napětí mezi místními a běženci. Turecká vláda musela zavést další opatření, aby zabránila následným eskalacím (FERRIS, 2013).

V roce 2014 se v Turecku nacházelo 900 000 syrských uprchlíků, z toho 220 000 jich žilo v kempech, více jak 700 000 jich žilo mimo tábory. Nicméně jedná se pouze o

registrovaný počet lidí, odhady turecké vlády ukazují, že počet lidí žijících mimo kempy mohl přesáhnout 1 milion. Většina syrských uprchlíků pobývala v provinciích, kde se nachází uprchlické kempy, nicméně velká města na západu Turecka jako jsou Ankara, Antalya, Izmir, Istanbul, Konya a Mersin, pocítila a pocítují v posledních letech velký příliv nově příchozích. V Istanbulu jejich počet v roce 2014 přesáhl 300 000 Syřanů (KİRİŞCİ, 2014).

Turecká vláda se snaží zajistit přístup ke zdravotnickým službám. V dubnu 2014 na to dohlíželo Generální ředitelství pro migraci (DGMM) a byl nově přijat *Zákon o cizincích a mezinárodní ochraně*. Následně byly v říjnu vydány sekundární právní předpisy o dočasné ochraně, kde jsou stanoveny předpisy týkající se registrace uprchlíků a koordinace mezi agenturami poskytujícími služby uprchlíkům, kteří pobývají v městských oblastech (KİRİŞCİ, 2015).

Ráda bych se však pozastavila nad faktem, že ve čl. 14 *Všeobecná deklarace lidských práv*² je dáno, že lidé mají právo žádat o azyl v jiné zemi. V tomto případě vyvstává otázka, zda Syřané měli možnost užívat tohoto práva na území Turecka i přesto, že byla zavedena dočasná ochrana pro běžence. V médiích se začaly objevovat zprávy o tom, že Turecko od roku 2012 nárazově blokuje hranice (THE DAILY BEAST, 2012). Během druhé poloviny října 2015 Human Rights Watch zveřejnila článek o agresivitě turecké pohraniční stráže, kdy byli v některých případech běženci vyháněni a tlačeni zpět do nebezpečné země. Human Rights Watch dále zachytila, že je všeobecně známo, aby Syřané mohli vstoupit na území Turecka, musí využít služeb pašeráků. Sami dotazovaní Syřané popisovali situaci na pašeráckých přechodech, kdy se vyděšení muži, ženy a děti snaží několik hodin v noci šplhat přes syrsko-tureckou hranici, která je obklopená střelbou (HRW, 2015a).

Vědecký pracovník Human Rights Watch – Gerry Simpson řekl: „i přesto, že Turecko velkoryse hostí Syřany, má nárok z bezpečnostních důvodů na kontrolu svých hranic, ale nemělo by posílat zpět žadatele o azyl do válečné zóny.“³ Tím reagoval na aktivitu turecké pohraniční stráže, kdy byli těhotné ženy, děti, staří lidé a nemocní vyháněni zpět do země zmítané konfliktem (HRW, 2015). Jak již bylo zmíněno v první kapitole, Turecko podepsalo Úmluvu o uprchlících z roku 1951 s geografickým omezením. Nicméně podle mezinárodního uprchlického zvykového práva v oblasti lidských práv, by Turecko mělo respektovat zásadu o nenavrácení, viz první kapitola.

Turecká vláda byla poměrně úspěšná při zakládání a řízení uprchlických táborů. Tyto tábory získaly značné uznání za kvalitu bydlení a poskytovaných služeb. Dokonce The New

² Znění článků 14 *Všeobecná deklarace lidských práv* zde: http://www.nssoud.cz/zakony/deklarace_prava.pdf

³ Volně přeloženo z článku: <https://www.hrw.org/news/2015/11/23/turkey-syrians-pushed-back-border>

York Times, vydal článek s názvem „Jak postavit perfektní uprchlický tábor“⁴. V článku jsou zobrazené fotografie kempu, kde se podmínky pro život zdají být vyloženě nadstandardní, nicméně kemp stále zůstane kempem, a když se původně „dočasný“ život v kempu stane přístřeškem víc jak několik let, kdy nevíte, co budoucnost přinese, je to pro lidi v kempu velmi iritující a psychicky náročné (NYTIMES, 2014). Situace je ještě složitější pro uprchlíky nacházející se mimo tábory, jelikož nemají formální přístup k přístřeší, potravinové pomoci a dalším základním potřebám. Městští uprchlíci bývají většinou rozptýleni mezi místní chudé komunity. Je tak velice obtížné mapovat koordinovat jejich humanitární potřeby. Turecká vláda zjevně tento fakt nebrala v potaz. Podle mého názoru, si turecká vláda slibovala od vystavění těchto „luxusních“ kempů izolaci syrských uprchlíků od turecké veřejnosti, s tím spojenou i lepší koordinaci, přičemž si neuvědomila, že tito lidé budou chtít žít také mimo tábory, kde jim sice nejsou poskytovány základní životní potřeby, ale mají pocit svobody a vlastní realizace.

Od počátku roku 2013 se situace s přílivem uprchlíků do tureckých měst začala zhoršovat, podmínky, ve kterých tito lidé žili (dodnes není situace vyřešena), byly žalostné. Vláda na žebráky v parcích a veřejných prostranstvích reagovala poněkud pomalu. Tato situace přivolala pozornost médií. Počáteční reakce přišla v podobě výše zmiňovaného závazku poskytovat zdravotní služby všem Syřanům tedy i těm, kteří se nachází mimo tábory v pohraničních provinciích. Se zjištěním, že se Syřané rozmístili mimo tyto provincie, tato služba byla rozšířena na území celého Turecka (KİRİŞCİ, 2014).

Je však skutečností, že hostit více jak dva miliony uprchlíků není jednoduchý úkol ani pro země, které mají značné administrativní i ekonomické kapacity. I přesto, že Turecko má větší schopnost situaci zvládnout než Jordánsko a Libanon, bude potřebovat podporu zvenku.

Po předchozí kritice musím dát Turecku za pravdu, že od roku 2013 dochází k viditelnému zlepšení v koordinaci mezi tureckou vládou a mezinárodními organizacemi jako je IOM, UNHCR, UNICEF, WFP, WHO a OCHA nevyjímaje (KİRİŞCİ, 2015). Důkazem je i zapojení Turecka do 3RP⁵ plánu pro rok 2016-2017. Turecké nevládní organizace byly zmobilizovány a také se mnohem více než v minulosti podílejí na ulehčení situace v otázce uprchlické krize. Pustily se do projektů s cílem zlepšit adaptaci uprchlíků v Turecku, konkrétně se jedná o jazykové kurzy, včetně Turečtiny, pomoc při získání

---

⁴ <http://www.nytimes.com/2014/02/16/magazine/how-to-build-a-perfect-refugee-camp.html>

⁵ 3RP 2016-2017 sdružuje více jak 200 partnerů reagujících na syřskou krizi. Více na: <http://www.3rpsyriacrisis.org/>

odborných dovedností, o podporu psycho-sociálních programů, vytváření aktivit pro děti, poskytování poradenství atd. (KİRİŞCİ, 2015).

V současné době probíhá jednání EU s Tureckem ohledně zastavení přílivu uprchlíků do Evropy. V průběhu roku 2015 se pro cestu do Evropy rozhodlo více jak půl milionu lidí. EU zůstává i nadále rozdělena a dohoda mezi Bruselem a Ankarou se zdá být v nedohlednu (BROOKINGS, 2016b).

EU udeřila na dohodu s Tureckem, podle které mají být všichni uprchlíci od 20. března 2016, kteří připlují na řecké území, vrácení zpět do Turecka. Nicméně podle právního rámce, musí navrácení migrantů probíhat v souladu se standardy EU a mezinárodním právem, což reálně znamená, že každý uprchlík musí být registrován, a pokud zažádá o azyl, jeho žádost bude zpracována. Ti, kteří nepožádají o azyl, nebo jejichž žádost nebude přijata, budou vráceni do Turecka (Lidovky, 2016).

Výše zmiňovaný výčet problémů je palčivý, nicméně tou nejdůležitější otázkou je, co bude s těmito lidmi v dlouhodobém horizontu. V konečném důsledku řešení syrské uprchlické krize je otázkou politického počínání, přičemž nejúspěšnějším východiskem by bylo samotné ukončení násilného konfliktu v Sýrii. V tomto ohledu je opravdu smutné až paradoxní, že se Turecko a další státy bezděčně podílí na podpoře násilných skupin v Sýrii, a následně se snaží vypořádat s rostoucím počtem lidí přicházejících ze Sýrie.

4. Metodologie výzkumu

Co se týče metodologie výzkumu, primárně jsem čerpala z těchto publikací: *Kvalitativní výzkum: základy teorie, metody a aplikace*. Hendl, Jan (Praha, 2008), *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Miovský, Michal (Praha, 2006)

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je: *Zjistit, na základě individuálních výpovědí lidí ze Sýrie, jaké jsou jejich hlavní důvody útěku ze Sýrie, jakým problémům Syřané v Turecku čelí, a jaké jsou jejich vize do budoucna.*

4.2 Metodologický postup

Vzhledem k oblasti zájmu jsem zvolila metodu kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum se obvykle provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny. Hlavním instrumentem je sám výzkumník, jenž se seznamuje s novými lidmi a pracuje přímo v terénu. Typy dat v kvalitativním výzkumu zahrnují například přepisy terénních poznámek z pozorování a rozhovorů, deníky, osobní komentáře, poznámky etc. Všechno, co nám přibližuje všední život zkoumaných lidí (Hendl 2008: 49-50).

Abych získala odpovědi na kladené otázky, musela jsem strávit delší čas v prostředí se syrskými uprchlíky. Měla jsem možnost v rámci odborné stáže strávit 4 měsíce v organizaci *The Association for Solidarity with Asylum Seekers and Migrants*⁶ v tureckém Istanbulu. V rámci výzkumu jsem se zaměřovala na klienty této organizace, se kterými jsem po dobu stáže přicházela do kontaktu. Pomáhala jsem klientům s prvními kroky v organizaci. Měla jsem možnost naslouchat při konzultacích se sociálním pracovníkem, což mi pomohlo v porozumění jejich životní situaci. Dále jsem pozorovala děti v průběhu aktivit, když jsem působila jako lektorka. Byla jsem součástí jejich skupiny. Po celou dobu jsem si zaznamenávala databázi fotografií a videozáznamů, což bylo zároveň i mojí pracovní

---

⁶ Organizace ASAM je multi-centrem pro uprchlíky, kde je klientům poskytována komplexní péče, co se týče právní pomoci, zdravotní péče, psychoterapie a dalších konzultací. Dále pomáhá uprchlíkům zvládat první kroky po příchodu do země. Hlavním posláním organizace je zlepšit životní podmínky uprchlíků a jejich rodin, které se ne svou vinnou ocitli na území Turecka. V současné době se kvůli probíhajícímu konfliktu jedná především o klientelu právě Sýrie.

povinností. Jazyková bariéra pro mě byla na jednu stranu limitující, na druhou stranu jsem reagovala citlivěji na detaily. S rodiči dětí, ale také se syrskými spolupracovníky, jsem navázala přátelský vztah, kdy jsem se s mnohými z nich stýkala i mimo pracovní dobu.

Toto čtyřměsíční pozorování a poznatky z interakcí mi umožnily vnímat danou problematiku z jejich perspektivy. Tyto zkušenosti mi následně pomohly při hodnocení souvislostí v širším kontextu. Pozorování pro mě bylo doplňující metodou jak hlouběji proniknout do studované problematiky. Zároveň tak byla podpořena má schopnost *teoretické citlivosti*, kterou ve své publikaci zmiňuje Strauss a Corbinová (1999: 27) Tímto termínem se rozumí schopnost vhledu, schopnost dát údajům význam, ale také umět oddělit související od nesouvisejícího. Vše se odehrává na spíše pojmové než teoretické bázi. Tuto schopnost s sebou výzkumník vnáší do výzkumného procesu. (Strauss a Corbinová 1999: 27-28)

Jako metodu sběru dat jsem si zvolila metodu moderovaného rozhovoru (interview). Podle Miovského (2006: 156) termínem interview označujeme takový rozhovor, který je moderovaný a prováděný s určitým cílem a účelem výzkumné studie. Rozhovor většinou probíhá s jednou, maximálně třemi osobami. Pokud bychom rozhovor prováděli při větším počtu osob, jedná se o skupinové interview.

Miovský (2006: 157) rozděluje interview do tří základních skupin podle míry struktury. Já jsem zvolila metodu polostrukturovaného (semistrukturovaného) interview. Tato forma rozhovoru je jednou z nejrozšířenějších. Polostrukturovaná podoba interview vyžaduje náročnější technickou přípravu. Je nutné vytvořit si schéma, které tazatel následuje. Jedná se o okruhy otázek, na které se tazatel účastníků ptá. V průběhu rozhovoru může zaměňovat pořadí otázek, případně je dle potřeby úplně vynechat (Miovský 2006: 157-161).

Tyto rozhovory byly nástrojem k naplnění cíle. V rámci mého výzkumu jsem si připravila okruh těchto otázek:

- Proč jsi opustil Sýrii?
- Jaký je tvůj život v Turecku?
- Jaké jsou tvoje vize do budoucna?

V průběhu rozhovoru jsem kladla také doplňující otázky, abych se ujistila, zda jsem odpovědi pochopila. I přesto, že jsem měla nastudovanou literaturu týkající se situace v Sýrii, v několika případech jsem respondenty žádala o hlubší vysvětlení dané věci. Je tedy nutná určitá míra pružnosti. Pokud se mi zdálo, že moje doplňující otázka by nebyla v daný moment

vhodná, či by narušila linku rozhovoru, doptávala jsem se tlumočníka po ukončení rozhovoru.⁷ Jednalo se především o doplnění informací a kontextu v rámci Sýrie.

4.3 Výběr výzkumného souboru

Jak již bylo řečeno výše, kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s vybraným vzorkem jedinců. Při výběru komunikačních partnerů jsem použila metodu příležitostného výběru, kombinovanou s výběrem záměrným. Miovský (2006, 134-135) uvádí metody výběru výzkumného vzorku. První ze zmíněných metod spočívá v tom, že využíváme příležitostí, které se nám v průběhu výzkumu nabízejí. Druhá, metoda záměrného výběru, využívá cíleného výběru účastníků podle stanovených kritérií. Kritériem je vybraná vlastnost nebo stav, podle kterých následně účastníka vybíráme. (Miovský 2006: 134-135)

Při hledání vhodných osob jsem reagovala na příležitosti, které se mi nabízely. Setkala jsem se například se situací, kdy se mi sami respondenti přihlásili o poskytnutí rozhovoru. V rámci prostého záměrného výběru jsem si určila parametry pro výběr, a sice zemi původu – Sýrie, následně jsem respondenty vybírala dle potřeby a oslovovala je. Původně jsem chtěla udělat rozhovor také se Syřany, kteří žijí nebo žili v tureckých uprchlických táborech, jelikož problémy, kterým čelí lidé ze Sýrie v kempech a lidé mimo kempy, se liší. Nicméně to bylo z mnoha důvodů nerealizovatelné, tudíž jsem můj výzkum prováděla s lidmi žijícími mimo kemp. Jak však můžeme vidět v teoretické části v grafu: *Populace v kempech v uprchlických táborech žije pouhých 10% syrské populace v Turecku.*

---

⁷ Rozhovory probíhaly skrze překladatele. Z anglického jazyka do arabského a naopak.

4.4 Komunikační partneři

Tabulka 1: Základní informace o komunikačních partnerech

Nickname	Pohlaví	Věk	Povolání v Sýrii	Město původu
Amin	žena	26 let	Studentka literatury	Aleppo
Basma	žena	39 let	Kadeřnice	Damašek
Tarik	žena	35 let	Učitelka	Homs
Sofyan	muž	30 let	Novinář, umělec	Afrin
Nader	muž	27 let	Student cestovního ruchu	Homs
Alaatin	muž	28 let	Webdesigner	Aleppo
Ismin	žena	36 let	Podnikatelka	Daryya

Amin

Amin pochází z Aleppa. Aleppo je historické město nacházející se na severu Sýrie poblíž hranic s Tureckem. Amin má 5 bratrů a 4 sestry. Před válkou studovala v Aleppu literaturu, těsně před vykonáním závěrečné zkoušky musela, kvůli zhoršující se situaci, studia zanechat. Kvůli nepokojům opustili na nějakou dobu Aleppo a žili na vesnici. Když začala být situace i na vesnici neúnosná, utekli do Turecka. Nyní se celá její rodina nachází v tureckém Istanbulu.

Basma

Pochází z hlavního města Sýrie Damašku. Basma má 3 děti: 1 dívka 2 chlapci. Basma žije se svou nemocnou sestrou a jejími dětmi v Istanbulu. Do Turecka přišli přes Aleppo. Její manžel a sestra se nachází v Německu, kam se všichni dostali nelegální cestou. Zbytek rodiny a poslední sestra, žijí v Sýrii. Basma je muslimka (sunní).

Tarik

Tarik pochází z Homsu, z města na jihu Sýrie, kde občanská válka v Sýrii začala. Jejich původní domov a rodinu opustili před 4 lety. Nejprve se před nepokoji odstěhovali do Damašku, poté odešli do Libanonu a odtamtud do Turecka. Tarik žije v Turecku již 2 roky. Má 3 děti, dvě se narodily v Sýrii třetí v Istanbulu, kde nyní se svým manželem žije. Oba s manželem jsou sunnité. Zbytek celé její rodiny se nachází v Sýrii.

Sofyan

Sofyan pochází z Afrinu, což je město ležící na severu Sýrie u hranic s Tureckem, obývané kurdskou komunitou. Sofyan pochází z kurdské rodiny, má 10 sourozenců z toho dva žijí v Turecku, zbytek rodiny se nachází v Afrinu. V Alepu studoval arabskou literaturu, kvůli válce nemohl studium dokončit. V Sýrii pracoval jako novinář, rozhlasový moderátor a věnoval se umění. Nyní žije již druhým rokem v Istanbulu.

Nader

Nader pochází z Homsu, kde před válkou studoval cestovní ruch. Pochází z muslimské (sunní) rodiny on sám však v Boha prý, kvůli různým okolnostem, nevěří. Nader má 5 sourozenců, dva z nich žijí mimo Sýrii, a sice v Jordánsku a Egyptě. Po vypuknutí občanské války v Homsu se Nader přesunul do Damašku, když se nepokoje přesunuly do Damašku, Nader utekl do Jordánska, kde půlroku žil, poté následoval jeho sestru do Egypta. V Egyptě 1 rok studoval psychologii. Zbytek jeho rodiny se nachází v Sýrii. V tureckém Istanbulu žije Nader 1,5 roku a žádá o přemístění do Norska.

Alaatin

Alaatin pochází z Aleppa. Sýrii opustil se svou manželkou před 2 roky. Alaatin má 2 děti jedno narozené v Sýrii druhé v Istanbulu. Jeho manželka byla v Sýrii studentkou literatury, nicméně studium nemohla kvůli válce dokončit. Alaatin dostudoval na univerzitě v Aleppu grafiku. Alaatin pochází z křesťansko-muslimské rodiny. Alaatin věří v jednoho Boha, to je podle něj podstatné. Alaatin má tři sourozence 1 dívka a 1

chlapec. V Sýrii nikdo z jeho rodiny nezůstal. Bratr se nachází v Belgii, sestra v Saúdské Arábii a matka v Turecku, jeho otec před válkou zemřel.

Ismín

Ismín pochází z jednoho z nejstarších měst Sýrie z Darayya. Toto město je vzdáleno okolo 8 km od Damašku a je v podstatě zázemím opozice. Ismín pochází z početné rodiny má 6 sester a 3 bratry, jeden z nich zahynul ve válce. V Turecku žije 1,5 roku s manželem, který do Turecka přišel před ní. Matka s otcem a 3 sestry jsou v Sýrii, zbytek sourozenců žije v Libanonu. Ismín před válkou vlastnila obchod, který podle jejích slov velice prosperoval.

4.5 Fáze interview

Interview lze rozdělit do několika fází. Miovský (2006: 163) tyto fáze detailně rozebírá. Říká, že hranice mezi těmito fázemi nemusí být zřejmé. Stejně tak není nutné dodržování těchto fází, důležitá je schopnost se přizpůsobit potřebám konkrétního účastníka. (Miovský 2006: 163) Rozhodla jsem se tyto fáze zmínit, jelikož je to jedna z možností, jak podrobně představit jednotlivé kroky mého postupu.

a) Přípravná a úvodní část interview

Přípravná část je jednou z nedílných součástí výzkumu. Hlavním cílem této části je navázání kontaktu s účastníky. Můj výběr zpočátku probíhal prostřednictvím výše zmiňované organizace ASAM. Se souhlasem vedení organizace se sídlem v Ankaře, mi bylo povoleno provádět výzkum na pobočce v Istanbulu. Při výběru je nutno respektovat etická pravidla. S pravidly organizace jsem byla obeznámena již od samého počátku, kdy jsem podepisovala smlouvu o mlčenlivosti. Jednalo se o nenarušování chodu organizace a především soukromí klientů. Kroky týkající se výzkumu jsem konzultovala s manažerkou kanceláře, v které jsem měla plnou podporu. Díky tomu, že jsem v organizaci působila po dobu 4 měsíců, jsem měla prostor na vytvoření vztahu s klienty. Primárně jsem se na to však nesoustředila, snažila jsem se dělat svou práci, jak nejlépe umím. Navázání bližšího kontaktu a důvěry s komunikačními partnery pak přišlo přirozeně. Nemusela jsem se zvlášť každému představovat a seznamovat účastníky o tom, co dělám. Miovský (2006: 164) uvádí, že získávání účastníků pro interview bez předchozích informací, je obecně těžší. Ze své zkušenosti s touto tezí bezesporu souhlasím, neboť mi realizace výzkumu pod záštitou organizace přinesla spoustu výhod.

Klienti se pohybovali v prostředí, které dobře znají a vědí, co mohou očekávat. Oslovení komunikačních partnerů z mé strany tak proběhlo nenásilnou formou. Právě díky

vybudované důvěře se spolupráci souhlasili. Účastníci byli informováni o datu, čase a místě, kam se mají dostavit. Podle Miovského (2006: 165) přípravná fáze končí udělením souhlasu s provedením interview.

b) Vzestup a upevnění kontaktu

V této fázi se jedná o vytvoření takových podmínek, aby byl účastník interview schopen hovořit o citlivých tématech. Rozhodla jsem se všechny rozhovory uskutečnit v kavárně, kde jsem měla objednaný salonek a malé občerstvení, aby se účastníci mohli dostatečně uvolnit. Rozhovory probíhaly mimo půdu organizace. Z role pracovníka Asamu jsem vstoupila do role výzkumníka. Pro zahřátí atmosféry a navázání kontaktu, jsem se ptala, jak se jim daří a nechala jsem konverzaci volně plynout. Před zahájením každého rozhovoru jsem účastníky informovala o průběhu, dotázala jsem se, zda souhlasí s nahráváním rozhovoru na diktafon a následným použitím informací v mé diplomové práci. Informovala jsem je o možnosti kdykoli rozhovor ukončit. V rámci dodržení anonymity respondentů v práci využívám nepravá jména. Všechny tyto kroky je nutné učinit, abychom dodrželi etické zásady výzkumu.

c) Jádro interview

Jádrem interview myslí Miovský (2006: 167) tématické okruhy, které jsou spojeny s cíli výzkumu a výzkumnými otázkami. V této fázi je nutností sledovat účastníka a přizpůsobit celý proces rozhovoru tak, aby nedocházelo k velkému napětí. Otázky jsem kladla nejprve od obecných a přecházela jsem k více intimním. V průběhu rozhovorů se mi v mnoha případech stalo, že se tematika komunikačních partnerů emotivně dotýkala a neubránili se pláči, proto jsem volila pauzy a nechávala dotyčného vyplakat. Snažila jsem se prokládat rozhovor méně náročnými tématy, aby se rozvolnila atmosféra a nedošlo k nějakému poškození psychického zdraví. Rozhovor se často podobal terapeutickému rozhovoru, snažila jsem se pozorně naslouchat, aby účastník vysvětlil své pocity. Hendl (2008: 154) to nazývá emočním bezpečím. Říká, že při kvalitativním rozhovoru se málokdy vyhneme citlivým záležitostem. Při těchto rozhovorech dochází podle něho k léčebnému účinku tím, že se účastník svěří.

d) Závěr a ukončení

Jak název napovídá, cílem této části je ukončit započatá témata a uzavřít setkání důstojnou formou. Podle Miovského (2006: 168) nesmí mít účastník pocit, že byl zneužit pouze jako zdroj informací. V žádném případě nesmíme nechat účastníka odejít s pláčem, případně v traumatizovaném stavu. I přesto, že to bylo časově náročné, pokračovala jsem v rozhovoru na témata, která byla mimo výzkum a setkání tak ukončila přirozenou formou,

pokud možno s úsměvem na tváři. S většinou účastníků jsem navázala kontakt a dostávám o nich aktuální informace.

4.6 Fixace dat

Jak již bylo zmíněno, všechna data byla pořízena v Turecku. Sběr dat probíhal od června do září roku 2015. Celkově se jedná o 6 rozhovorů, které byly na základě souhlasu nahrávány na diktafon. Jedná se tedy o audio záznamy. V průběhu rozhovorů jsem si dělala poznámky, abych si zaznamenala důležité body, které by mi mohly být následně nápomocny při zpracování rozhovorů. V případě nutnosti jsem nahlížela do předem připravených okruhů. Primární pro mě však byl kontakt s komunikačním partnerem, snažila jsem nenarušovat linku rozhovoru.

Všechny rozhovory probíhaly z mé strany za použití angličtiny, následným překladem skrze tlumočníka, kterého mi poskytla organizace ASAM, do arabštiny a naopak. Překladatele jsem si však sama vybrala, byl zároveň mým spolupracovníkem, ale i blízkým přítelem, o to byla práce s ním jednodušší. Před zahájením rozhovorů byl tlumočník seznámen s veškerými detaily výzkumu. Předem jsem ho obeznámila s okruhy a otázkami, které jsem si připravila, abychom byli v průběhu spolupráce sebraní. Za jeho odvedenou práci jsem velice vděčná.

Data je nutné dále zpracovat, abych mohla provádět jejich analýzu. Prvním krokem je převedení dat netextové povahy (audio záznamy) do povahy textové. Tento postup se obecně nazývá transkripce. (Hendl 2008: 207)

Vzhledem k typu výzkumu jsem zvolila metodu vytváření trsů. Tato metoda mi pomůže dojít ke kýženému cíli práce. Podle Miovského (2006: 221) metoda vytváření trsů slouží k vytváření kategorií a skupin. Tyto kategorie vznikají na základě určité podobnosti. „*Prostřednictvím kategorizace zvolených základních jednotek vytváříme jednotky obecnější.*“ (Miovský 2006: 221) Kategorie mohou být již předem dané nebo se vytvářejí ad hoc z empirického materiálu. (Hendl 2008: 211) Zvolila jsem posledně jmenovaný způsob, a sice vytvářet kategorie na základě získaného materiálu. Tato metoda mi pomůže vytvořit obecné kategorie, které seskupují opakující se tvrzení.

5. Výsledky analýzy dat

5.1 Push faktory

Migrace neboli pohyb osob je ovlivněn různými faktory, tzv. push faktory označují důvody, které nutí člověka k útěku, o které faktory se konkrétně jedná v rámci Sýrie, zjistíme na základě individuálních výpovědí Syřanů pobývajících v Turecku.

5.1.1 Politická situace, teritoriální nároky a kontrolovaná území

Jednou z často zmiňovaných komplikací každodenního života v Sýrii, je problém s nepřístupností na obléhaná území. Podle výpovědí respondentů v podstatě skoro neexistuje oblast, která by nebyla kontrolovaná žádnou skupinou. Každý pohyb na „veřejném“ prostranství je podle výpovědí riskantní. Respondenti často líčili setkání s různými ozbrojenými skupinami, která pro ně byla velice traumatizující.

„V podstatě každých sto metrů vidíš vojáky. Kontrolují občanské průkazy, zda se nenacházíš na listě hledaných. Každá skupina má seznam jmen. Pokud jsi na seznamu, jsi jejich. Nejdeš do vězení, zemřeš. Jak zemřeš, to nevím. Často se stává, že se tvé jméno shoduje s jménem na seznamu. Pokud nejsi na seznamu, podívají se na tvůj obličej, pokud se jim nelíbí, musíš platit, pokud nezaplatíš, zastřelí tě.“ (Alaatin)

„Když jsme opouštěli Sýrii, můj muž v tu dobu nebyl na listině vlády ani jiné opoziční skupiny, takže jsme měli velké štěstí.(...) Vláda kontroluje naši aktivitu na facebooku a dalších sociálních sítích, když se jim kvůli nějakému důvodu znelíbíš, jsi na seznamu. Bud' tě zatknou nebo zabijí.“ (Tarik)

Basma a Alaatin popsali cestu Syrií. Jejich vyprávění detailně popisuje kontroly různých ozbrojených skupin a současnou situaci v Sýrii.

„Museli jsme projet mnoha checkpointy, na každém se tě ptají, kam jedeš, musíš jim ukázat občanku, pas. Každá kontrola obnáší stejný proces. Takhle oni získávají peníze. Představ si, že máš silnici. Jednu stranu kontroluje státní režim a druhou opozice. Pokud přecházíš nebo projíždíš jejich územím, musíš platit. Pokud máš peníze, je to pro tebe výhoda.“ (Alaatin)

Basma zmínila, že jí stále provází noční můry zachycující níže popsanou zkušenost.

„Viděli jsme spoustu různých lidí... ISIS, AL-Nusra, viděli jsme různé lidi... lidi, kteří měli na těle červenou barvu. Měli na sobě tetování z heny. Jeden z nich mluvil zvláštním jazykem... Při té jedné kontrole jeden z mužů vstoupil do autobusu. Byl zvláštní, nevím, jestli byl opilý

nebo požil nějakou drogu. Jeho oči byly úplně rudé. Velice jsem se bála. Děsil mě pohled na něho. Díval se na všechny dívky, které seděly v autobuse, protože jsme projížděli přes Aleppo, oblékla jsem si niqab, když se na mě podíval, zakrývala jsem si obličej. (...) v autobuse byli především kurdové, měla jsem velký strach, protože většina kurdských žen se nezahaluje a ISIS by unesl právě tyto nezahalené dívky a ženy. Měla jsem strašný strach, byla tam dívka, která měla džíny a byla nezahalená. Kdyby to viděli příslušníci ISIS, postříleli by nás všechny....“ (Basma)

5.1.2 Ohrožení života, strach, beznaděj a psychická zátěž

Za další příčiny představující impuls k odchodu lze označit pocity strachu, beznaděje a psychickou zátěž. Několik let života v bídnych podmínkách a nejistotě ohledně budoucnosti, vyvolávalo v respondentech frustraci a zoufalství.

„Viděla jsem okolo mě spoustu mrtvých. Například jednou zabil výstřel ze sniperu muže, který šel těsně vedle mě. Několikrát byly výstřely těsně vedle mě.“ (Amin) „Ted, když slyším ránu, pouze ránu prasklého balonku, cítím se špatně. Mám strach.“ (Alaatin) „Ztratili jsme veškerou naději. Veškerou.“ (Amin)

„Rakety stále lítaly kolem našeho domu, moje dcera se strašně bála, i já jsem se bála, ale snažila jsem se jí stále uklidňovat. Říkala jsem jí, že se nemusí bát, Bůh rozhodne za nás.“ (Basma)

„Válka byla všude okolo nás. Dotýkala se také okolních vesnic Aleppa, kam jsme se následně před nebezpečím odstěhovali. Střílelo se všude okolo, měli jsme strach.“ (Amin)

Ismin vyprávěla příběh o tom, jak se s rodinou dozvěděli o úmrtí jejího bratra. V Sýrii prý lidé vyvěšují fotografie bojovníků, kteří zahynuli v boji. Podle této fotografie Ismin s rodinou jejího bratra identifikovali. *„Můj bratr zahynul v Daryya, jak zemřel, nevíme. Viděli jsme pouze jeho fotografii, zemřel jako mučedník... Mám ještě bratra v Damašku, právě se oženil. Stále sedí doma, bojí se opustit dům...“ (Ismin)*

V případě Amin dlouhodobá psychická zátěž vyústila v těžké deprese. *„Začala jsem mít problémy. Cítila jsem se sama, s nikým jsem nemluvila, s nikým jsem se nestýkala. Měla jsem velmi těžké deprese a špatné stavy.“ (Amin)*

Ismin popsala den, kdy se rozhodli opustit jejich domov v Daryya. *„Bylo 6 hodin ráno vedle našeho domu byla FSA. Naproti našemu domu se nachází státní nemocnice, viděla jsem, jak tím směrem letí snajpr od státních bezpečnostních jednotek, lidé z FSA utíkali a schovávali se před tím snajprem. Když jsme věděli, že se něco takového děje, vždy jsme se schovávali s manželem a dětmi v koupelně. Bezpečnostní jednotky bombardovali naši část,*

ulici kde jsme bydleli. Na ulici jsme viděli mrtvá těla, věděli jsme, že musíme utéct, abychom se zachránili. Nejprve jsme bydleli pár dní s bratrem mého muže a pak jsme přešli do Aleppa, kde měla moje rodina dům“ (Ismin)

Ismin není jediná, kdo hovořil o úkrytu v koupelně. Také Alaatin zmiňoval tuto strategii, koupelna se většinou nachází v jádru domu, proto když prý budovu zasáhne snajpr, v koupelně máte větší šanci na přežití. „(...)Někdy jsme s manželkou strávili v koupelně i celé dny... Plakali jsme v objetí a čekali, co se bude dít dál.“ (Alaatin)

5.1.3 Přesuny po Sýrii a poslední impulsy k útěku

Moji respondenti se v mnoha případech stali vnitřně přesídlenými osobami v rámci jejich země. Útěku za hranice předcházelo stěhování v rámci Sýrie. Například Tarik s rodinou se v rámci země přesídlili několikrát. Pro útěk za hranice se rozhodli v momentě, kdy se pro ně život ve válkou zužované zemi stal neúnosný. Komunikační partneři semnou sdíleli poslední impulsy, které je donutily k útěku za hranice Sýrie.

„Neměli jsme střechu nad hlavou, v Homsu jsme se několikrát stěhovali. Kvůli velice špatné situaci v Homsu jsme se museli přestěhovat do Damašku, tam jsme žili jeden rok. Posléze přišly problémy také do Damašku, přestěhovali jsme se do Libanonu, poté jsme přišli do Istanbulu.“ (Tarik)

Bezpečností situace byla podle jejich slov velmi špatná. Pouze vyjít ven z domu na ulici je velice riskantní.

„Pokud nemáš peníze, abys platila ozbrojeným skupinám, nemůžeš opustit tvůj dům. A představ si, že je tam spousta lidí, kteří svůj domov ztratili. Situace v Sýrii je vážně neúnosná.“ (Alaatin)

„(...) bezpečnost ve městě byla horší a horší. Budovy byly srovnány se zemí. Všude byly jenom trosky, bombové útoky zabíjely děti.“ (Amin)

„Jediné, co můžeš momentálně v Sýrii vidět, jsou ruiny, všude jsou rozbombardovaná auta. A každých sto metrů území okupované různými militantními skupinami.“ (Alaatin)

Když se situace v Aleppu zhoršila, Amin se s rodinou přestěhovala na vesnici.

„(...) na vesnici jsem šla s celou mojí rodinou. Moje sestry, moji bratři, jejich děti. V jedné místnosti nás bylo dvacet. Dokážeš si to představit? Když se začal dům plnit víc a víc. Nezvládala jsem to. V Aleppu jsem měla svůj pokoj a najednou jsme musela být v místnosti, kde nás bylo dvacet včetně křičících a plačících dětí.“ (Amin)

Ismin zažívala něco podobného. „Jeden rok jsem bydlela v domě s mou matkou a otcem, ten dům měl 3 místnosti, v těchto 3 místnostech žilo 50 lidí. Situace v Sýrii byla

opravdu těžká, nefungovala elektřina, neměli jsme vodu. Začali jsme mít zdravotní problémy, nemohli jsme se osprchovat. V té době jsem otěhotněla, dostat se do funkční nemocnice nebylo možné. Porodila jsem v tom domě. Mému synovi bylo 15 dní, když jsem se rozhodla utéct do Turecka.“ (Ismin)

Alaatin nad útekem přemýšlel velmi často, realizace útěku prý byla finančně i psychicky velmi náročná.

„Každý den v Sýrii jsem přemýšlel o tom, jak odtamtud utéct, každý den jsem si říkal, že musíme odejít, jinak všichni zemřeme. Tyhle myšlenky mi probíhaly hlavou do doby, než byl náš dům zasažen bombovým útokem. Měli jsme velké štěstí, že jsme nebyli v místnosti, kam bomba přilétla. Okna byla vysklená a další dvě místnosti naprosto zničené. Po této události jsem si řekl, že musíme jít. Čekali jsme tam vyloženě na smrt.“ (Alaatin)

Na počátku konfliktu respondenti o útěku za hranice země nepřemýšleli.

„Když jsme přišli do Damašku, vůbec jsme nepřemýšleli nad tím, že bychom někdy opustili Sýrii. Pak začalo bombardování také v Damašku, neměli jsme jinou volbu. Museli jsme utéct, abychom přežili.“ (Tarik)

„(...) Když jsme se dostali do bezvýchodné situace a věděli jsme, že nemáme možnost přežít ani v Alepu, ani na vesnici, rozhodli jsme se utéct do Turecka.“ (Amin)

„Všichni z té země prchli do okolních států nebo do Evropy. My nemáme momentálně prostor k žití. Ti, co tam zůstali, jsou už jen vládní jednotky a opoziční skupiny.“ (Alaatin)

5.1.4 Ekonomická situace a omezený přístup k základním potřebám

Další kategorii tvoří ekonomické potíže, které podmiňují útěk ze země. Ráda bych zde odkázala na první kapitolu, ve které se zabývám otázkou ekonomického migranta a uprchlíka. Jak můžeme vidět, ekonomické překážky jsou úzce spjaty s politickou situací v zemi a dalšími oblastmi, které nejsou primárně ekonomického charakteru.

Nezaměstnanost, vysoké ceny, materiální nouze, nedostatek pitné vody a další omezení přístupu k základním potřebám, byly pro respondenty těmi hlavními příčinami, proč se k opuštění jejich domovů odhodlali.

„Ekonomická situace se s příchodem války velice zhoršila.“ (Amin)

„Skoro nikdo už v Sýrii nepracuje, pokud to je možné, každý se skrývá v domech. Život v Sýrii je teď neskutečně drahý. Například jeden chléb stál před válkou 1TL (10Kč) Nyní stojí 50TL (500Kč) Ještě jednou upozorňuji, ne 15 ale 50.“ (Alaatin)

Také Sofyan zmiňoval vysokou cenu potravin. *„Žádné jídlo, žádná pitná voda. Elektrina nefungovala a všechno bylo velice drahé. Například cena jednoho chleba se pohybovala od 10 USD do 20USD.“* (Sofyan)

Sofyan a jeho přátelé se navzdory této situaci snažili dělat věci, které je baví. Rozhodli se vytvořit projekt. Nazvali ho „Umění ve válce“. Všechno se odehrávalo v jedné malé místnosti.

„Neměli jsme vodu, neměli jsme elektrinu. Čekali jsme občas více jak týden, abychom si nabili kameru.“ (Sofyan)

Život musel a musí jít dál, i přesto že podmínky, ve kterých Syřané žijí, jsou žalostné.

„Nechci na to raději ani vzpomínat. Byli jsme neustále bez elektriny, bez pitné vody, bez jídla. V zimě jsme si neměli jak zatopit. Museli jsme se mýt pod studenou vodou.“ (Alaatin)

„Druhý rok na vesnici jsme žili bez elektriny, bez vody, bez jakéhokoliv servisu a služeb. Byla to malá stará vesnička. Nebylo tam nic.“ (Amin)

„Když jsme byli v Sýrii, velmi jsme trpěli, neměli jsme jídlo, neměli jsme nic.“ (Ismin)

„Byli jsme závislí na humanitární pomoci, jednou týdně dostávali jsme chléb, sice nechutnal moc dobře, ale jiný na výběr nebyl. Nemohli jsme opustit dům. Jenom čekáš, kdy den skončí a jsi vděčný za to, že jsi přežil.“ (Alaatin)

Slovo „nic“ se ve výpovědích komunikačních partnerů objevovalo velmi často. Basma mi popsala, co viděla, když utíkali z Damašku.

„Projížděli jsme vesnicemi, byly prázdné a zpustošené, nebylo tam nic - ani krávy, ani kočky nikdo a nic.“ (Basma)

5.1.5 Kolaps infrastruktury

Téměř polovina respondentů (nebo jejich dětí) nemohla, kvůli bezpečnostní situaci v zemi, dokončit univerzitní vzdělání. Děti se nacházely dlouhou dobu mimo školní docházku.

„Děti nechodí do školy, univerzity jsou zavřené nebo vybombardované.“ (Alaatin)

Školní docházka byla jedním z uvedených důvodů, proč Basma s rodinou opustila Sýrii.

„(...) dalším důvodem bylo vzdělání mých dětí. Bylo nutné, aby chodily do školy, po té co se bezpečnostní situace zhoršila, nechtěla jsem je tam pouštět. Nebyly ve škole měsíce, měla jsem o ně strach, rakety a bomby lítaly všude kolem nás.“ (Basma)

Amin studovala v Aleppu literaturu. V období zkouškového období musela často riskovat svůj život, aby se jí podařilo dostat na univerzitu. Aleppo bylo v tu dobu kontrolováno z jedné poloviny opozicí a z druhé vládním bezpečnostním aparátem.

„Do školy vedla jediná cesta, která je nazývaná cestou smrti. Ta cesta smrti, ta jediná, jak se dostat na univerzitu, je už zavřená. Byla vytvořena nová cesta, musíte však udělat velký okruh okolo města, touto cestou to časově zabere tak 18 hodin, aby se tam člověk dostal.“ (Amin)

Sofyan také studoval v Aleppu, když měl těsně před závěrečnou zkouškou, jeho otec ho prosil, aby se na tu zkoušku připravil doma v Afrinu, protože o něj měl strach.

„Souhlasil jsem, jelikož v Aleppu byla situace hrůzná (...) Tak jsem se vrátil domů do Afrinu, po třech měsících jsem se chtěl vrátit do Aleppa na závěrečnou zkoušku, ale všechny cesty byly uzavřené. Nemohl jsem se tam dostat, připomínám, že to byla má závěrečná zkouška. Potom mi můj otec řekl, že bych měl opustit Sýrii.“ (Sofyan)

Sofyanovi se tedy dokončit univerzitní vzdělání nepovedlo. Alaatinovi se studium podařilo úspěšně dovést, ale jeho manželka to štěstí neměla. Alaatin mi posal situaci, když na jeho univerzitu, kde se v té době nacházela i jeho manželka, spadla bomba.

„(...) Mnoho studentů po tom útoku zahynulo. Věř mi, ne 20, ne 30 víc jak 150. Viděl jsem tu stíhačku na vlastní oči... Nevím, co to bylo za typ, možná F15. Bylo to letadlo režimu. Další tři lidé vstoupili do univerzitní kavárny. Moje manželka byla uvnitř budovy. Právě dělala zkoušku, ale ona přežila, nacházela se v místnosti, která nebyla zasažena přímo. Mluvil jsem s ní po telefonu, měl jsem strašný strach. Řekla mi, že nemůže opustit místnost, protože je všude oheň. Nálehala, ať se vrátím domů, počkám tak hodinu, a pak se pro ni vrátím. Nemohla utéct z budovy, protože vládní policisté zamkli dveře. Byla to moje fakulta, na zemi leželi mí přátelé, byli mrtví...“ (Alaatin)

Amin je závislá na injekčních dávkách, které musí dostávat každých 14 dní. Dostat se ke zdravotní péči podle jejích slov není vůbec jednoduché. Do nemocnice, která byla jako jediná ještě funkční, vedla jedna cesta. Je to ta stejná cesta, která vede na univerzitu, tedy „cesta smrti“.

„Když se situace zhoršila a jediná cesta do nemocnice byla uzavřena, museli jsme opustit Aleppo.“ (Amin)

5.2 Limity turecké pohostinnosti

5.2.1 Ekonomická sféra

5.2.1.1 Finanční situace po příjezdu do Turecka

Období po příjezdu do Turecka bylo podle slov respondentů náročné. V podstatě většina z nich přijela do Turecka bez finančních prostředků. Majetek, který v Sýrii měli, prodali. Všechny peníze utratili po cestě do Turecka, kdy museli platit vysoké „úplatky“ skupinám, které kontrolují syrské území. Podle výpovědí účastníků výzkumu měla velká většina z nich velké finanční potíže, které stále přetrvávají.

„Před válkou jsem měl zlato. Prodal jsem všechno (...) jen kvůli tomu jsem se dostal za hranice Sýrie.“ (Alaatin)

„Můj manžel měl motorku, tu motorku prodal a za ty peníze jsme přišli sem.“ (Ismin)

„Můj bratr prodal dům. Dal mi ty peníze a vydali jsme se na cestu (...) Nejdříve jsme procházeli režimem kontrolovaným územím (...) vzali si od nás peníze - okolo 2000TL (20000Kč) od každého. Každý checkpoint jsme potkávali jiné skupiny lidí, které od nás chtěli zaplatit.“ (Basma)

Z následujících tvrzení můžeme velmi snadno vypožorovat, že migrace mimo syrský „ekonomicko-kulturní“ kontext způsobila sledovaným osobám nejen psychickou zátěž, ale přinesla také náhlou změnu jejich společenského statusu. Jejich každodennost byla před válkou de facto poklidná a nijak výrazně se nelišila od života v jiných zemích.

„Je to pro nás tady těžké. Všechny naše peníze jsme utratili na cestách. Přišli jsme sem úplně bez peněz. Před tím než začala válka, žili jsme si v Sýrii celkem nad poměry. Měli jsme auta, měli jsme dům, měli jsme dobrou práci. Můj muž podnikal a já jsem byla učitelkou. Měli jsme se dobře. S příchodem války se vše změnilo. Ztratili jsme náš dům, ztratili jsme všechno.“ (Tarik)

„Alepo je historické město, život před válkou, především v Alepu byl velice dobrý, lidé měli práci, každý si žil svým životem.“ (Alaatin)

„PKK kurdská strana kontrolovala hranice, chtěli po nás opravdu obrovské částky peněz, opravdu obrovské. Naštěstí jsme s sebou měli peníze.“ (Basma)

„Koupil jsem lístky na autobus do Libanonu (...) Lístek mě stál 300 000 SYP (33 302Kč) pro jednu osobu.“ (Alaatin)

„Před rokem 2011 jsme se měli jako rodina velice dobře. Můj otec vlastnil firmu, která se starala o převoz nafty. Vlastnil mnoho kamionů, které naftu převážely. Měli jsme letní dům s

bazénem, kde jsme v létě grilovali. Měli jsme se opravdu dobře. Já jsem studoval a moji bratři také...“ (Nader)

Ismín měla v Sýrii obchod, který podle jejích slov velice prosperoval. „(...)Moje situace v Sýrii byla velmi dobrá. Tady v Turecku jsem se dostala do otřesných podmínek. Od té doby co jsem se přišla do ted’. Je to tady vážně těžké. Byla jsem zvyklá mít docela dost peněz, najednou nemám nic. Stydím se tady o tom s tebou i mluvit. Dlužíme peníze strašně moc lidem, půjčovali jsme si, kde se dalo.“ (Ismín)

Respondenti se těžko smiřují s faktem, že se rázem ocitli v situaci, kdy v podstatě hraničí s chudobou.

5.2.1.2 Nemožnost legálního zaměstnání

Často opakující se oblastí problému, byly potíže se zaměstnáním či zaměstnavatelem. Z velké většiny výpovědí vyplývá, že komunikační partneři nemají téměř žádné možnosti dostatečného přívýdělku, jenž by obstaral dostatek prostředků, alespoň na skromné živobytí. Pokud se jim podaří sehnat práci, jedná se o ilegální příjem, jelikož Syřané nemají možnost v Turecku získat pracovní povolení. Toto úskalí posléze vede k dětské práci a jejich následnému vykořisťování ze strany zaměstnavatele. Práce „na černo“ tak zdaleka nepředstavuje jistotu dostatečného příjmu, ani na zajištění nezbytných potřeb, natož pak obživy. Někteří z respondentů zmiňovali, že jsou zcela závislí na příjmech ostatních. V případě Basmi je to její syn, kterému ještě nebylo ani 18let.

„Můj muž pracuje. I já jsem zkoušela najít práci jako učitelka, chodila jsem do tureckých škol, dotazovala jsem se na pozici asistentky pro syrské děti, ale oni mi vždy odpověděli, že nikoho takového nepotřebují, i přesto že vím, jaký je v Turecku problém najít školu se syrským asistentem. Můj manžel už vystřídal mnoho zaměstnání. Pracoval v textilním průmyslu, pracoval jako zedník a jako ochranka na jedné univerzitě. Dělá, co se mu naskytne, aby nás uživil, ale mzda není příliš vysoká.“ (Tarik)

„Můj syn, je mu 14let, je jediný, kdo pro nás vydělává. Vydělá 800TL (8000Kč) měsíčně. Z toho musím uživit celou rodinu a zaplatit nájemné.“ (Basma)

Basma se také stará o její starší sestru, která je nemocná.

„Když jsem přišel do Turecka, doufal jsem, že tu najdu lepší život. Doufal jsem, že si tu najdu práci za uspokojivou mzdu, ale to se mi nepodařilo. Nemohl jsem dlouho sehnat práci. Samozřejmě práci na černo. Ted’ práci mám, ale rodinu ani zdaleka neuživím.“ (Alaatin)

„Ted’ pracujeme ve dne i v noci. Však víš, jaká je naše pozice v Turecku, jak je celá situace těžká.“ (Amin)

Ismin v Turecku pracuje také „na černo“ vyšívá a šije. Pokouší se najít další práci, aby mohla posílat peníze jejím rodičům, kteří jsou v Sýrii. *„Klidně budu pracovat ve dne v noci, jen abych mohla poslat něco rodičům.“* (Ismin)

Sofyan si pochvaloval, že se k němu zaměstnavatel choval jako k člověku. *„Můj první zaměstnavatel se k nám choval jako k lidem, ale má to jeden háček, možná se k nám choval jako k lidem, protože nás využíval. Na stejné pozici jako jsem byl já, by Turek měsíčně vydělával 3000 USD. Já jako Syřan jsem dostával měsíčně 30 USD... Ale choval se k nám hezky, svých 30 USD jsem každý měsíc dostal. Samozřejmě za nás neplatil pojištění, protože to byla práce na černo.“* (Sofyan)

Nader pracuje v jedné turecké restauraci jako kuchař. Stěžoval si, že svou mzdu nedostává každý měsíc.

„Několikrát jsem té práce nechal. Nedostal jsem zaplacené několik měsíců. Můj šéf mi pak slíbil, že mi ty peníze dá, tak mi dal třeba jen část výplaty. Vždycky jsem se tam kvůli těm penězům vrátil, jinak bych neměl na jídlo. No a takhle je to pořád dokola. Jednou zaplatí a pak zase ne.“ (Nader)

5.2.1.3 Nedostatek finančních prostředků na bydlení

Opakovaným jmenovatelem problémů je vysoké nájemné, které se podle slov respondentů stále zvyšuje. Většina z nich sdílí domácnost s několika dalšími rodinami či přáteli, aby snížili náklady spojené s bydlením na minimum. I přesto z výpovědí vyplývá, že nemají finanční situaci, týkající se měsíční platby za nájemné v mnoha případech vyřešenou. Podmínky, ve kterých žijí, jsou mnohdy nevyhovující a stísněné. Několik respondentů si ve svých výpovědích stěžovalo na zneužívání a vypjaté situace s majiteli bytu.

„Bydlíme v bytě, je malý a drahý! Ale co naděláme... Cena za měsíc činí 1000TL (10000Kč) Majitel našeho bytu nás jaksi využívá. Například přišel k nám do bytu, něco nám tam opravil a žádal po nás peníze. To by neměl chtít, když mu každý měsíc platíme nájemné.“ (Basma)
V bytě s Basmou bydlí ještě dalších pět žen s dětmi.

Také Ismin sdílí byt s dalšími 6ti ženami. *„Pokud bychom alespoň měli byt, kde můžeme být bez toho, abychom platili nájem, tak bychom mohli tak nějak přežít. V bytě s námi je dalších 6 žen. Kdyby to tady udělali alespoň tak jako v Německu, dali nám povolení k pobytu, třeba i nějaký ten byt.“* (Ismin)

Z následující výpovědi Ismin vyplývá, že na problémy, kterým Syřané v Turecku obecně čelí, se také nabalují překážky všedního života. *„(...)s manželem máme problémy, našla jsem v jeho kapse dopis od nějaké dívky, chtěla jsem si najít svůj byt, ale neměla bych z čeho zaplatit nájem.. Hrozně se bojím, že se ocitnu na ulici.“* (Ismin)

Amin ve své výpovědi upozorňovala na problémy, které Syřané mají, když se snaží najít bydlení. Konkrétně zmiňovala nepřiměřenou cenu nájmu, která se odvíjí od země původu. „*Víš, pro nás je to těžké najít bydlení, protože jsme Syřané. Nechtějí nám pronajímat byty, a když nám ho pronajmou, tak za vyšší částku než by ho pronajali Turkovi.*“ (Amin)
„*Každý měsíc nemám peníze, abych zaplatil nájem. Už několikrát nám domácí odstříhl elektřinu (...) Jsem jediný z rodiny, kdo vydělává, ale výplata mi na zaplacení všech nákladů nestačí.*“ (Alaatin)

Jak můžeme vidět, jedná se o naprosto zacyklenou situaci, kdy jedna komplikace vyvolává další, ta eskaluje a otevírá dveře novým problémům. Nemožnost získat adekvátně placené zaměstnání následně ovlivňuje podmínky spojené s bydlením, vzděláním, přístupu ke zdravotnictví a další.

5.2.2 Sociální sféra

5.2.2.1 Absence rodiny a sociálních sítí

Jedním z tematických okruhů, kolem kterého se komunikační partneři ve svých výpovědích pohybovali, byl vztah k jejich zemi původu, především k jejich rodině, která musela z různých důvodů zůstat v Sýrii. Tento kontakt jim však znemožňuje internetové připojení v Sýrii, které prý ve většině času nefunguje. Například Tarik a Sofyan si byli skoro jistí, že svou rodinu již nikdy nespattí. Ismin se snaží dělat maximum, aby své rodiče dostala do Turecka.

Rodina je pro Syřany velmi důležitou a základní institucí, která v jejich životě plní různé funkce. Její absenci v Turecku intenzivně prožívají. Tarik začala náš rozhovor tím, že neviděla svou rodinu 4 roky, poté se rozplakala.

„*Jsou tomu 4 roky, co jsem neviděla svou rodinu... Moji rodiče viděli mého syna jen jednou, těsně po jeho narození. Pláč... Jsem s nima ve spojení přes telefon, ale nevidím je. Hrozně ráda bych je viděla. Kvůli válce v oblasti kde žijí, není momentálně internet. Dostat je sem je nemožné. Bojí se podniknout cestu sem, neprošli by přes kontrolovaná území.*“ (Tarik)

Tarik vyprávěla příběh o tom, jak jí pomoc rodiny nebo komunity chyběla, když jela do porodnice rodit svou nejmladší dceru.

„*Celý zbytek rodiny je v Sýrii. Bratři mého muže zemřeli ve válce. Jsem tu pouze já můj manžel a děti. Mám tři děti, dvě z nich se narodily v Sýrii a to třetí tady v Turecku. Jsme tu sami. Protože tu nikoho nemáme, když jsme jeli do porodnice, moje dvě děti, kterým je 3 a 5let musely zůstat samy doma. Můj manžel přebíhal ode mě k nim. Vždycky seděly u okna a čekaly na něho. Plakala jsem, nechtěla jsem je nechat doma samotné, ale neměla jsem jinou*

možnost. Pláč... Nesnáším ten autobus, do kterého jsem musela nastoupit a nechat děti doma. Pláč. Opravdu ho nesnáším. Pláč.“ (Tarik)

Také Ismin prožívá separaci od své rodiny velice špatně. V průběhu našeho rozhovoru mi ukazovala fotky jejího postiženého otce.

„Trpím, vážně trpím, že nejsem na blízku mé matce a otci, že nemohu být se sourozenci... Moje matka s otcem žijí v Sýrii momentálně sami. Jestli chceš, mohu ti ukázat fotku mého otce, když šel po ulici, spadla vedle něho bomba. Nezabila ho, ale jenom leží a nekomunikuje. Moje matka se o něho stará. Protože jsme se všichni rozutekli, je na něho sama, je velmi unavená. Musí ho sama přenášet ... Já tady pracuji, snažím se jim posílat, alespoň to málo, které vydělám. Moje zbožné přání je dostat je sem (do Turecka). Už tomu budou 4 roky, co jsem je neviděla.“ (Ismin)

Solidarita mezi Syřany v Turecku podle slov většiny respondentů nefunguje.

„V našem případě nefunguje solidarita ani mezi námi, potřebovali jsme nutně lék, pro mou dceru, snažili jsme se od nich získat informace nebo adresu ASAMu. Odmítli nám říci, kde se nám dostane zdravotní péče, asi se báli, že by se nedostalo na ně, nevím“. (Tarik)

„ (...) Řekl bych, že se jedná spíš o rivalitu. Nemáme nic, každý z nás se snaží získat alespoň něco málo pro sebe.“ (Alaatin)

Ismin je stejného názoru. *„Všichni jsme tady na tom stejně, kdo měl dům, ztratil dům, kdo měl auto, ztratil auto. Nikdo nemá nic. Co se týče nějakého komunitního života nebo kontaktu s dalšími Syřany, nemám na to čas. Jsem stále s dětmi, nikdo mi tu nepomůže, nemohu si od nich oddychnout ani na hodinu.““ (Ismin)*

Naproti tomu Basma má zkušenost opačnou. *„Solidarita mezi námi funguje. Chodím do parku s ženami ze Sýrie, které bydlí ve stejné části jako já.“ (Basma)*

5.2.2.2 Komplikace v rámci sociálního začleňování

Další kategorií identifikovanou z výpovědí komunikačních partnerů je zauzlení spojené se sociální integrací do turecké společnosti. Tento problém byl zmiňován velmi často. Jak z výzkumu vyplývá, tato překážka je pro komunikační partnery bez výjimky velmi frustrující.

„Turci nás vnímají jako nuly. Myslí si, že chceme pouze jejich peníze a drancujeme jejich státní pokladnu. Je tu spousta lidí, kteří tvrdě pracují a dělají, jak nejlíp umí. Zažil jsem tu dvě velice nepříjemné události. Byl jsem s mým přítelem v metru, jenom jsme si povídali. V tu chvíli k nám přistoupil muž a řekl: Mlč! Zeptal jsem se, jestli ho opravdu naším povídáním rušíme? Může se nás přeci slušně požádat, abychom se ztišili. Ten člověk chtěl pouze vyvolat konflikt. Já jakožto Kurd pocházející ze Sýrie, nemohu zavolat policii. Víím, jaký by byl

výsledek. *Turci se mě stále ptají: jak jsi mohl opustit svou zemi a nebojovat za její lepší budoucnost? Mají nás za vlastizrádce.*“ (Sofyan) Vystává otázka, proti komu by měl Sofyan bojovat? Jak jsme se mohli přesvědčit v kapitole zabývající se situací v Sýrii, konflikt je velice komplikovaný.

Amin si stěžovala na vyčerpávající každodenní spory s jejími sousedy, kteří její rodinu často slovně napadají. *„Říkají, že ničíme jejich zemi. Také tvrdí, že všechno je drahé kvůli nám. Nájemné za byty podle jejich názoru bylo zdraženo také kvůli nám. Pokřikují na nás, ať se vrátíme zpět, odkud jsme přišli. Tohle se děje každý den. Jednoho dne na mě moje sousedka křičela z okna: Proč jste sem přišli, přejí si, aby se to nikdy nestalo. Měli jste si zůstat v Sýrii, kde na vás padají bomby. Lepší by bylo, kdybyste tam zemřeli, než abyste přišli sem a ničili naše životy. Každý den kvůli tomu pláču.*“ (Amin)

„(...) Když vidí na ulici, že se usmíváme, jsou naštvaní, my totiž podle nich nemáme právo na to být šťastní“ (Nader)

Basma také popisovala své negativní zkušenosti. *„(...) Bylo to v průběhu ramadánu, já a moje sousedka, také Syřanka, jsme seděly v parku. Přišel k nám starý muž a řekl nám, ať odejdeme, že v tomto parku nemají Syřané co dělat, byl velice agresivní. Bály jsme se, moje dcera se mě držela a měla strach. Ale pak přišel policista a muže upozornil, aby s námi takto nejednal. Ale abych byla upřímná, spousta lidí se nás snaží vyprovokovat, obtěžují nás. Je nás asi pět žen, žijeme v jednom bytě, který je opravdu malý. Ted' je tu velké horko, tak se snažíme být venku na čerstvém vzduchu. Sedáváme v parku, nemluvíme, neobtěžujeme nikoho v okolí, ale i to jim vadí. Pokřikují na nás. Jsme tu vážně vystaveny velkému tlaku. Přestaly jsme se v parku setkávat, byť byl pro nás místem, kde jsme si povídaly a snažily jsme se přijít na jiné myšlenky. To je celé.*“ (Basma)

Z tvrzení však vyplývá, že ne všichni turečtí obyvatelé sdílejí negativní postoje. *„... Na druhou stranu musím říci, že ne všichni jsou takový, ale atmosféra v Turecku obecně je velice negativní. Lidé si tu totiž myslí, že jsme si sem přišli užít, že nám vláda měsíčně posílá finanční podporu, že nám poskytuje ubytování, vzdělání, zdravotní pojištění. Myslí si, že jim bereme jejich práva. Upřímně pár let zpátky byla turecká společnost docela přívětivá. Ale časem, co začali přicházet další syřané se situace začala zhoršovat. Možná se cítí pod tlakem, nevím.*“ (Amin)

Najdou se i výjimky. *„Potkávám tu ale také dobré lidi, snažím se nevšímat si těch, kteří se k nám nechovají příliš dobře, ale je to těžké.*“ (Basma)

„Necítíme tady žádnou solidaritu. Narazili jsme pouze na jednu starou tureckou ženu, která žila na hranicích se Sýrií a umí arabsky, byla nám na začátku jakousi psychickou oporou,

alespoň někdo, kdo s námi hovořil a ještě k tomu naším jazykem. Podpořila nás. Přinesla nám oblečení po jejich dětech například.“ (Tarik)

Významnou roli v začleňování do společnosti hraje jazyk. Všichni komunikační partneři, kteří byli součástí mého výzkumu, mají ambice, naučit se Turecky. Pro Sofyana je to o něco jednodušší, jelikož jeho rodný jazyk je kurdština, porozumění mu nedělá tak velký problém jako ostatním. Potíže opět tkví v dostupnosti jazykových kurzů pro Syřany a jejich finanční náročností.

„Problém tady je taky jazyk, když bych se chtěla naučit, musím zaplatit a teď na to nemám peníze. Registrovala jsem se tady v ASAMu, abych se naučila turecky, abych alespoň mohla jít ven z domu. Jsem normálně společensky založený člověk, ráda bych šla ven, povídala si s lidmi...“ (Ismin)

„Naše děti se snaží učit turecky (...) Já bych se do budoucna chtěla také učit turecky, ale pro mě je důležité, aby se naučili nejdříve oni. Uvidíme, jak to bude do budoucna semnou.“ (Tarik)

5.2.2.3 Omezený přístup ke vzdělání

Nemalou roli v životě Syřanů hraje vztah ke vzdělání. K tomuto tématu se často spontánně vraceli a akcentovali, že možnosti vzdělání v Turecku jsou pro ně takřka zapovězené. Pro matky bylo vzdělání jejich dětí na prvním místě.

„Nejdůležitější pro mě je vzdělání mých dětí. To se mi v Turecku nepodaří mým dětem dopřát.“ (Basma) Basma se pokoušela přihlásit své děti do turecké školy s asistentem už od jejich příchodu do země, nicméně se jí nedostalo kladné odpovědi a její děti nebyly (údajně) z kapacitních důvodů přijaty.

Na zaplacení syrské školy prý Basma nemá finanční prostředky. Se stejným problémem se potýká také Tarik. *„Maria chodí do syrské školy, ta se musí platit, protože je soukromá. Cena za školné se stále zvyšuje, vždy chtějí celou částku jednorázově. Museli jsme si půjčit peníze, abychom to školné zaplatili. Hledali jsme ještě další možnosti, kde by mohla Maria studovat, ale vždy po nás chtěli vysoké částky peněz - například 50 dolarů za semestr. To si nemůžeme dovolit. Chci, aby moje děti uměly turecky, to bych je pak mohla zkusit přihlásit do turecké školy (...)“ (Tarik)*

Další překážkou je vzdálenost škol od místa bydliště. *„(...) když už se nám podařilo usmlouvat cenu za školné, řešili jsme finanční problém týkající se dopravy.“*

Dokončení univerzitního vzdělání s sebou nese podle slov respondentů zdlouhavé byrokratické náležitosti a také zatížení finančního rozpočtu.

„Když jsem přišla sem (do Turecka) chtěla jsem pokračovat ve studiu a dokončit si vysokoškolské vzdělání. V Sýrii jsem patřila k nadprůměrným studentům, úspěšně jsem zakončila všechny zkoušky (...) Každá univerzita v Turecku po nás vyžaduje dokumentaci ze Sýrie. Udělala jsem maximum proto, abych dopravila potřebné dokumenty do Turecka, a mohla tak pokračovat ve studiích. Chtějí, abych si dokumenty převzala osobně. Takže zatím není šance, abych začala znovu studovat.“ (Amin)

Také Nader by chtěl dostudovat, ale zatím se to podle jeho slov zdá být nereálné. *„Chtěl bych studovat psychologii. Začal jsem v Egyptě ještě před příchodem do Turecka. Ale tady si to zatím nemohu dovolit. Musím pracovat, abych se uživil, nemám peníze na školné.“ (Nader)*

Přístup ke vzdělání, ale také přístup k informacím je pro Syřany v Turecku velkým problémem. Tento fakt prohlubuje deprivaci rodičů, že dětem nemohou poskytnout lepší život. *„Nejsem tady šťastná. Chtěla bych vzít všechny moje děti a umožnit jim studium. Pláč.“ (Basma)*

5.2.2.4 Potřeba psychosociální pomoci

Moji komunikační partneři ve svých výpovědích zmiňovali, že události v Sýrii na nich zanechaly traumatizující stopy, aktivity pro děti a psychologické sezení jim pomáhá se s traumatem vyrovnat.

„Moje děti na tom byly psychicky velice špatně. Bály se lidí, nechtěly s nikým komunikovat. Hrály si jenom spolu. Do té doby než začaly chodit na tvoje aktivity. Byla jsem z celé té situace nešťastná. Aktivity je posunuly dál. Myslí si, že jste jejich rodina.“ (Tarik)

Největší starosti rodičům dělá psychický stav jejich dětí, které jsou válkou v Sýrii velmi poznamenány. Ve svých výpovědích rodiče popisovali, jak se na jejich dětech válka podepsala.

„Syna našich příbuzných zasáhla bomba, zemřel. Moje dcera byla u toho, po tom tomto zážitku přestala mluvit. Ostatní děti křičely, plakaly, ale ona seděla a nedělala nic. Říkala jsem jí: křič, breč! Dělej něco. Chvilí poté začala plakat a křičet (...) Od té doby se uzavřela do sebe, nechtěla s nikým mluvit nebo mě opustit na pouhý krok.“ (Basma)

Basma také zmiňovala, že její dceři sezení s psychologem velice pomáhá a dělá velké pokroky. Na konzultace však musela dlouhou dobu čekat. Basma byla jedním ze „šťastlivců“ na dlouhém listě „čekatelů“, kterému se podařilo na sezení s psychologem dostat. Podobně na tom je Tarik, která takové štěstí neměla a na psychosociální podporu stále čeká. Do jaké míry měla válka negativní dopady na její děti, popisuje také ona.

„Je to velice zvláštní, jaké stopy zanechala válka na Marii. Například můj syn, žije vzpomínky Marie. Nevím, jestli tomu rozumíš. Pokusím se ti to vysvětlit. Marie již od malička vypráví příběhy ze Sýrie jejímu mladšímu bratrovi. Bylo to pro ni tak silné, že je stále opakuje. Například mu říká: Já měla hračku, byl to koník. Můj syn následně vypráví, že on měl hračku a byl to koník, když žil v Sýrii. Vypráví nám příběhy, které zažila Maria, jako kdyby je zažil on sám, přitom on byl v té době ještě mimino.“ (Tarik)

Vzpomínky na konflikt v Sýrii se dětem neustále vrací. Tarik mi popsala situaci, kdy jejich dům zasáhla raketa. Bratr jejího muže vzal její dceru Mariu na záda a utíkal se s ní ukrýt před další střelbou do jiného domu. Maria má tuto situaci zarytou v její mysli.

„Do teď Maria vypráví přesně krok po kroku, jak to bylo. Její vzpomínky jsou velice ostré. Pamatuje si všechny detaily. Chci, aby zapomněla na Sýrii, aby se tyto vzpomínky vymazaly, ale ona stále pokračuje, stále má v hlavě všechny ty detaily.“ (Tarik)

Také Ismin zmiňovala potřebu psychosociální pomoci. *„Psychicky se cítím velmi špatně. Není noci, kterou bych neproplakala.“ (Ismin)*

Z výše uvedených výpovědí a mé vlastní zkušenosti vyplývá, že Syřané v Turecku potřebují psychologickou podporu, ale přístup k těmto službám je povážlivě omezený.

5.2.2.5 Administrativní překážky

Poslední identifikovanou kategorií jsou administrativní překážky, které podle výpovědí komplikují jednání některých institucí tak stěžuje komunikačním partnerům život. Funkce syrského konzulátu v Istanbulu podle výpovědí naprosto selhává.

Jak jsem již zmiňovala v první kapitole práce, Syřané jsou v Turecku pod dočasnou ochranou. Basma shledává tento legislativní krok za překážku.

„Problémem je, že my tady nejsme jako uprchlíci, ale jsme pod dočasnou ochranou. Pokud bychom dostali status uprchlíka, nemusela bych se bát o střechu nad hlavou a vzdělání dětí. Určitě bych chtěla zůstat tady, kdybychom měli tu možnost. Jsme tu hosté, říká turecká vláda a dělá všechno proto, abychom odcházeli jinam.“ (Basma)

„Náš syrský konzulát v Turecku, nedělá vlastně vůbec nic. Pouze vás ponižují a chovají se k vám velmi špatně. Pokud po nich žádáte nějaké dokumenty, objednájí vás, vy přijдете za 4-5 měsíců, a když se dostavíte. Jsou na vás nepříjemní, ale co je horší, nedají vám nic. I přesto pokračují ve snaze, stále žijí v naději, že dostanu své dokumenty ze Sýrie sem.“ (Amin)

Amin přišla do Turecka se svým syrským přítelem (manželem), v Turecku chtěli uzavřít legislativně uznaný sňatek, jelikož to v Sýrii nestihli. Dosud se jim nepodařilo legální sňatek uzavřít. *„ (...) Problém je ale v tom, že jsme se sice vzali, ale ne legálně. Nejsme legálně registrovaní jako manželé. Chtěli jsme se vzít legálně, ale opět nám bylo řečeno, že*

potřebuje dokumenty ze Sýrie. A opět nastal ten samý příběh... musíte se vrátit zpět do Sýrie atd.“ (Amin)

Basma se snaží dostat do za jejím manželem do Německa, který tam již obdržel status uprchlíka. Zdravotní stav její sestry je vážný, aby Basma mohla vzít její sestru s sebou, potřebuje lékařskou zprávu, kterou se snaží získat déle jak rok. *„Jediná šance, jak dostat mou sestru do Německa s námi, je report o jejím zdravotním stavu, všechny dokumenty jsou však v Sýrii. V tureckých nemocnicích nám dělají vyloženě naschvály. Nechtějí s námi komunikovat nebo nás posílají z místa na místo bez žádného výsledku. Dělali jsme všechno, co po nás chtěli. Už jsme skoro měli dostat ten report, ale znovu nás odmítli, protože jsme Syřané.“* (Basma)

Ismín a její děti nemají cestovní pas, bez toho nedostanou povolení k pobytu. *„ Já a moje děti nemáme pasy, ani žádné dokumenty, tudíž nemáme přístup k žádným službám, které poskytuje stát.“* (Ismín)

Amin musí dostávat každých 14 dní injekce, jelikož její zdravotní stav není dobrý. Aby se dostala k léčbě, musí každých 14 obnovovat lékařské zprávy. Často se v nemocnicích setkává s bezdůvodným odmítnutím. *„Ty injekce, které musím dostávat každých 14dní jsou pro mě velice důležité. A jak jsem říkala, dostat se k nim v Alepu nebylo možné. Tohle byl jeden z důvodů, proč jsme utekli (...) Pokračuji ve své léčbě, občas se k injekci dostanu, což je dobré, ale ne každých 14dní (...) Jak víš, to jsou ty turecké nemocnice a jejich zdravotnictví... Není to jednoduché... Někdy mi lék poskytnou, někdy zase ne. Pokaždé musím obnovovat reporty a papíry týkající se mého zdravotního stavu. Nějakým způsobem to zvládám.“* (Amin)

5.3 Nepravděpodobný návrat domů

V otázce budoucnosti se komunikační partneři v mnohém shodují. Naprostá většina z nich je toho názoru, že návrat do Sýrie v nejbližší době není možný. Mezi hlavní důvody, proč přišli právě do Turecka, respondenti uvedli, že neměli jinou možnost. Turecko je sousedním státem Sýrie, tudíž se tato destinace nabízela pro mnoho z nich jako první možnost, kam utéct před konfliktem. Přičemž pobyt v Turecku měl být pouze krátkodobým řešením do té doby, než válka ustane. Po několika měsících či letech v Turecku a vidinou neutuchajícího utkání válečných sil v Sýrii se plány respondentů začaly měnit. Někteří se chtějí usadit v Turecku na stálo, jiní plánují cestu do zemí Evropské unie.

„Vrátit se zpátky do Sýrie, je bohužel momentálně velice daleko od mé mysli, situace se zdá být v nejbližší době neřešitelná. Také myšlenka na děti je v současné době nepřijatelná, vždyť

jsme nemohli uzavřít ani legální sňatek. Nemůžeme přivést miminko do tohoto světa. Nedokážeme pomoci ani nám samotným.“ (Amin)

„Moje dcera by se ráda vrátila zpět do Sýrie, ale já nemám žádnou naději, že by tomu tak mohlo být. Není tu žádný malý ukazatel, že by se situace měla zlepšit. I kdyby Asad odešel, je tam milion dalších Asadů, kteří čekají, až půjdou v jeho šlépějích. ISIS a další skupiny. Je to těžké.“ (Tarik)

„Když jsme opustili Sýrii, nepřemýšleli jsme nad destinací. Chtěli jsme jít někam, kde se nám dostane našich práv. Chtěli jsme do země, ve které nám bude garantována nějaká budoucnost, budoucnost našich dětí a jejich vzdělání.“ (Basma)

„Nejprve jsme chtěli jít do Egypta, protože to je arabská země, neměli bychom problém s jazykem jako tady, ale situace v Egyptě v tu dobu nebyla příliš dobrá, proto jsme se rozhodli pro Turecko.“ (Tarik)

„Neměli jsme žádné možnosti. Nemůžeme říct, že bychom si vybírali. Utíkali jsme před nebezpečím a nyní jsme tady.“ (Tarik)

„Do Turecka jsme přišli, protože jsme neměli žádné peníze, nemohli jsme se dostat někam dál. Nejdřív jsem přemýšlela nad tím, že budu s dětmi v kempu v Turecku na hranicích se Sýrií a do Aleppa za rodičema budu dojíždět“ (Ismin)

„Neměl jsem jinou možnost. Turecko mělo v době mého útěku otevřené hranice, proto jsem přišel do Turecka.“ (Sofyan)

5.3.1 Turecko jako konečná destinace

Více než polovina dotazovaných vidí momentálně svou budoucnost v Turecku, někteří z toho důvodu, že nechtějí riskovat své životy na cestě do EU, jiní nemají peníze nebo pouze nechtějí. Pokud by konflikt v Sýrii ustal, většina by se ráda vrátila domů. Z výpovědí ostatních vyplývá, že v Turecku přebývají spíše nedobrovolně. Z mého pohledu, je jejich snem žít normální život v důstojných podmínkách. Z výše získaných dat můžeme vyvodit, že jejich plánem do budoucna je naučit se turecky, pracovat a dopřát jejich dětem vzdělání.

„Nyní se naše myšlenky soustředí na život tady. Já se pokusím pokračovat v léčbě a budeme přežívat v Turecku. Ale pokud bychom dostali status uprchlíka někde jinde, s tím tedy i šanci, že bych dostávala pravidelně injekce a nutné dávky k přežití. Zažádali bychom o azyl v jiné části světa, ale zatím jsme se o to nepokoušeli.“ (Amin)

„Naše přání je momentálně zůstat tady. Zabezpečit se tak, abychom mohli zaplatit nájemné a dopřát dětem vzdělání. Ale abych byla upřímná, způsob jakým se k nám chová turecká vláda,

je velice nelidský. Pokud bychom měli možnost odjet, cestu bych absolvovala jediné přes proces UNHCR, tedy legálně. Nechceme riskovat naše životy někde na cestách.“ (Tarik)

„Já nevím, co budu dělat. Necítím se dobře v Turecku ani v Sýrii. Tady pořád jenom pracuji, jsem unavená a na konec stejně nemáme žádné peníze, abychom se najedli, abych normálně nakoupila jídlo a mohla uvařit. Jsem vážně hrozně unavená. Jít zpátky do Sýrie? Na to mohu teď zapomenout...A jít někam jinam? Na to taky... Nemám peníze ani pas, přišla jsem sem ilegálně. Jediné, k čemu teď směřuji moji pozornost, je dostat sem moje rodiče, to je mým velkým přáním“ (Ismin)

Jediný Sofyan je přesvědčen, že se do Sýrie vrátit nechce. Jeho život v Turecku je podle jeho slov dobrý. Sofyan nemá rodinu, tudíž se stará pouze o sebe, což je podle mého názoru jednodušší.

„Chci zůstat tady. Můj život je docela dobrý. Mám práci. Nepotřebuji do Evropy. Stojí to velkou sumu peněz. Nechci se dostat do pozice, že budu závislý na zdrojích nějakého z evropských států. Musím pracovat. Měl jsem to štěstí, že jsem jako jeden z mála Syřanů získal práci a užívám se. Chtěl bych dělat v rádiu nebo moderovat, tohle jsem už dělal v Sýrii. Můj plán je mít tady v Turecku vlastní rádiové vysílání pro Syřany.“ (Sofyan)

5.3.2 Vidina lepšího života v EU

Tři ze všech dotazovaných chtějí opustit Turecko a pokračovat do zemí Evropské unie. Pouze Nader volí legální cestu, Basma s Alaatinem mají v plánu i přes hrozící nebezpečí absolvovat cestu nelegálně.

Basma si původně myslela, že Turecko pro ně bude pouze tranzitní zemí. V Turecku chtěli zůstat maximálně 7 měsíců, poté následovat manžela do Německa. Situace se však zkomplikovala a Basma je v Turecku déle než rok. V době, kdy se snažila získat lékařské zprávy její nemocné sestry, což trvalo několik měsíců, její syn dosáhl 18 let, tudíž se na něho již nevztahuje právo na sloučení rodin. Plán, že budou všichni legálně následovat jejího manžela do Německa, se tak postupně hroutí.

„Nechci tady zůstat (...) Můj syn má možnost tady nějak sehnat práci, nebo jít do Německa ilegálně, může tu však nějak přežít. Ale moji sestru tady nechat samotnou nemohu, pokud se situace nezlepší, budeme muset zpět do Sýrie... Nebo pošlu moje děti samotné do Německa a pojedeme jenom my dvě zpátky do Sýrie, protože tady nemůžeme bez žádného příjmu přežít.“ (Basma)

„Nemůžeme tady zůstat, nejsem schopen vydělat peníze na nájem. Nejsem schopen ze mzdy, kterou dostávám zajistit mou rodinu. Byl jsem tady několik měsíců bez jakéhokoliv příjmu. Jak jsem říkal, v Turecku nemůžeme pracovat legálně...“ (Alaatin)

Nader již zažádal o azyl v Norsku, nyní prochází procedurou UNHCR a čeká na odpověď, zda bude či nebude přemístěn.

„Být v Turecku Syřanem je dostatečně stigmatizující... a být v Turecku Syřanem a homosexuálem zároveň, je vyloženě ubíjející...“ (Nader)

Jejich sny a přání, se podle mého názoru, nijak neliší od těch našich.

Nejdůležitější je pro mě vzdělání mých dětí. To jim v Turecku nemohu dopřát. Přála bych si, aby měly pohyb, aby si mohly hrát, nějaký fitness kroužek nebo něco podobného. Můj sen je mít byt nebo dům, ale bez toho, abych každý měsíc musela mít strach, že nedokážu zaplatit nájemné. (Basma)

„Chtěl bych v Norsku dostudovat psychologii, uvidím, zda se mi to podaří.“ (Nader)

„Nechci toho moc, přeji si pouze, abychom měli kde žít a aby moje děti mohly chodit do školy. Až se dostaneme do Německa, chtěla bych tam studovat, v Sýrii jsem byla kadeřnice, tak si klidně mohu udělat nějaký kurz a pokračovat v tom, co mě baví. Nebo bych ráda studovala nějaký obor, který je propojený s dětmi. Například dětská psychologie nebo něco takového.“ (Basma)

Alaatin by se chtěl dostat nelegální cestou do Belgie. Jeho plán mi detailně popsal.

„Plán je takový, že pojedeme z Izmiru do Řecka na lodi. Z Řecka pojedeme do Srbska a Makedonie autobusem. Můj bratr mi říkal, ať přijedu, že tam přichází každý den mnoho lidí. Za převoz zaplatím jednomu Turkovi 6 000TL (60 000Kč) za osobu. To je normální cena. Každý to platí. V jedné kanceláři tady v Turecku, zaplatíš tyhle peníze a dostaneš kód. Pak zavoláš z Řecka do té kanceláře a řekneš, ať dají ty peníze tomu Turkovi. Je to o štěstí.“ (Alaatin)

Alaatin mi také vyprávěl příběh jeho bratra, kterého přepadlo komando, když se plavil na lodi z Turecka do Řecka.

„(...)Vzali jim peníze, telefony, pasy, občanky a nechali je v moři. Strávili tam okolo devíti hodin, turecká policie jim zachránila život. Vzali je zpět do Turecka a celý proces začal znovu, ale už je v Belgii. Bude mi dávat instrukce, jakou cestou se mám vydat. Můj sen je, abych dostal v Belgii práci a měl z čeho zaplatit nájem...“ (Alaatin)

Alaatina od jeho cesty neodrazují ani případy nešťastných událostí spojených s utonutím mnoha Syřanů na cestě z Turecka do Řecka.

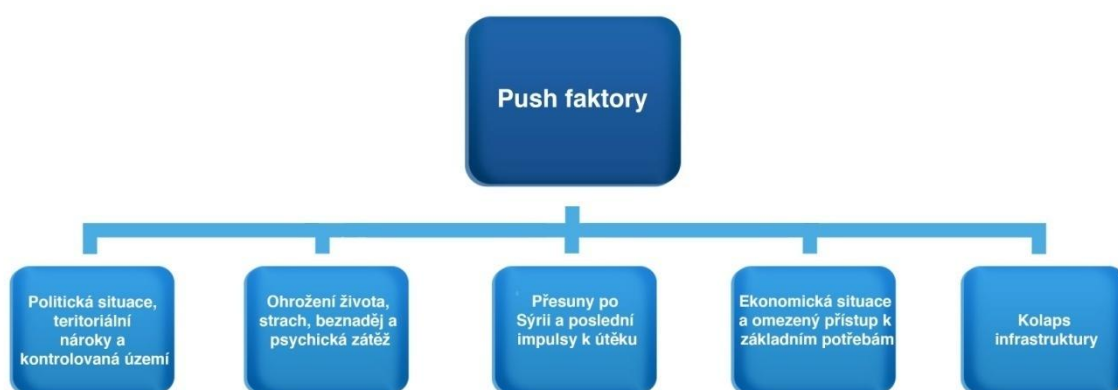
„Pojedeme tam. Vím, že je to riskantní, že můžu s celou rodinou zemřít, ale když už jsem přežil válku v Sýrii, co může být horší? Budu se modlit k Bohu, abych přežil i tuto cestu, on rozhodne...“ (Alaatin)

6. Diskuze

6.1 Zodpovězení výzkumné otázky

Vytvořila jsem 3 obecné kategorie, které zastřešují nižší podkategorie získané na základě individuálních rozvorů a jejich přepisu. Pro lepší orientaci jsem vytvořila grafické znázornění.

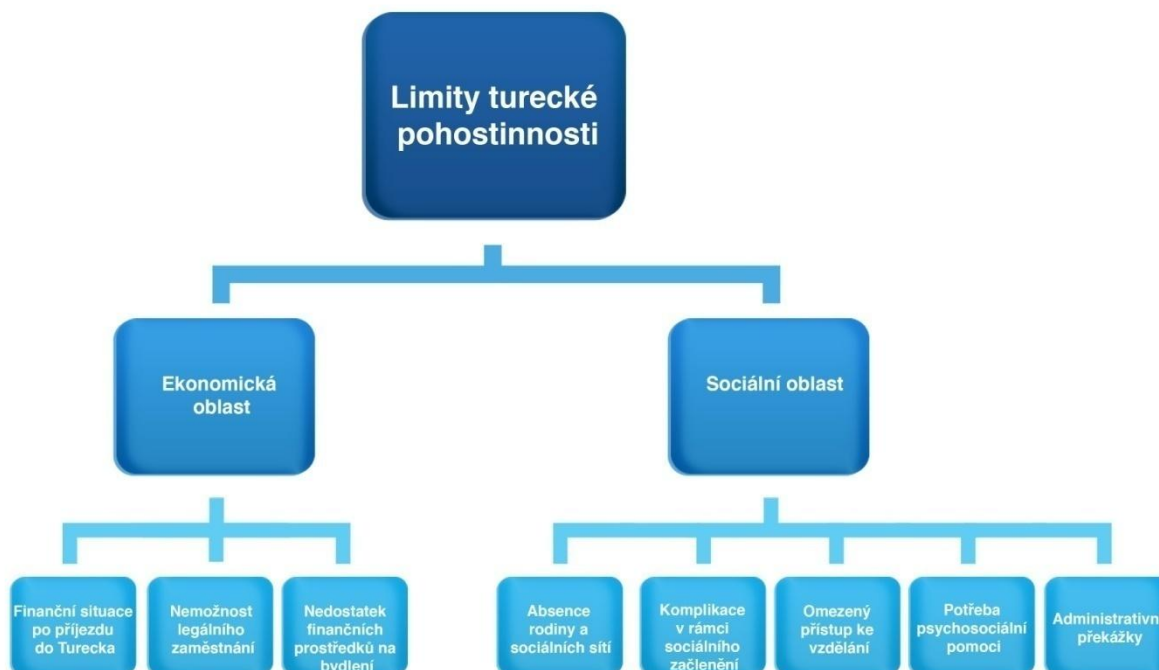
Obrázek 6: Push faktory

V rámci oblasti Push faktory, která reflektuje důvody útěku, bylo na základě výpovědí identifikováno celkem pět podkategorií, konkrétně se jedná o:

- Politická situace, teritoriální nároky a kontrolovaná území
- Ohrožení života, strach, beznaděj a psychická zátěž
- Přesuny po Sýrii a poslední impulsy k útěku
- Ekonomická situace a omezený přístup k základním potřebám
- Kolaps infrastruktury

Obrázek 7: Limity turecké pohostinnosti

Druhá kategorie nesoucí název *Limity turecké pohostinnosti* se týká života Syřanů na území Turecka a překážek, kterým na tureckém území čelí. Tato kategorie se dále dělí na dvě oblasti na základě charakteru problémů, a sice *Ekonomická* a *Sociální* sféra, nutno podotknout, že se obě sféry vzájemně ovlivňují, konkrétně se jedná o:

Ekonomická oblast:

- Finanční situace po příjezdu do Turecka
- Nemožnost legálního zaměstnání
- Nedostatek finančních prostředků na bydlení

Sociální oblast:

- Absence rodiny a sociálních sítí
- Komplikace v rámci sociálního začlenění
- Omezený přístup ke vzdělání
- Potřeba psychosociální pomoci
- Administrativní překážky

Obrázek 8: Nepravděpodobný návrat domů

Třetí, poslední oblast se zabývá otázkou budoucnosti a nese název *Nepravděpodobný návrat domů*. Tato kategorie se dělí na dvě nižší podkategorie, konkrétně se jedná o:

- Turecko jako konečná destinace
- Vidina lepšího života do budoucna

Jednotlivé oblasti jsou detailně rozebrány v následujících kapitolách.

6.1.1 Důvody útěku ze Sýrie

Ve třetí kapitole práce jsem důkladně popsala vývoj konfliktu a současnou situaci v Sýrii. Již z tohoto popisu bychom mohli částečně vydedukovat odpověď na výzkumnou otázku, co vyhání Syřany za hranice jejich země, cílem této kapitoly však nebylo získat odpověď na tuto otázku, nýbrž vytvořit platformu informací, která nám dokreslí kontext výzkumu. Jedním z výzkumných cílů tedy bylo: *Zjistit, na základě individuálních výpovědí lidí ze Sýrie, co bylo jejich hlavním důvodem útěku.*

Obecně můžeme shrnout, že příčiny útěku ze země představuje široké spektrum vzájemně propojených nesnází, kterým respondenti nedokázali již nadále čelit. Z výpovědí komunikační partnerů jednoznačně vyplývá, že důvodem k útěku je politická situace. Současná vláda Bašára al-Asada v Sýrii je součástí teroru, který nutí komunikační partnery

k útěku za hranice. Vládní bezpečnostní jednotky vraždí svůj vlastní lid. Také Slim ve své práci *Syria Crisis Common Context Analysis* zmiňuje cílené represe ze strany syrské vlády a nepřiměřené použití síly vůči civilnímu obyvatelstvu. Vládní útoky podle jeho slov byly záměrně cíleny na osídlené oblasti a obyvatelstvo, na následky bombových útoků a odstřelovačů umíraly ženy i děti. Tento model přímých útoků na civilisty je hlavním rysem syrského konfliktu, do značné míry provozované vládními jednotkami, ale také opozičními silami (SLIM, 2014: 35) Tento teror také popisují respondenti ve svých výpovědích a vidí ho jako jeden z důvodů útěku. Nemožnost svobodného pohybu s tím spojené „checkpointy“ a nelehký život na válkou zmítaném území, je jeden z důvodů proč respondenti opustili Sýrii. Jedním z konkrétních důvodů, který jsem z výpovědí identifikovala jako příčinu útěku, jsou seznamy jmen hledaných, jak ze strany ozbrojených skupin, tak ze strany vládního režimu. Osud těchto lidí, kteří se nachází na „černé listině“ je mnohdy jasný - v lepším případě vězení nebo mučení v horším případě smrt. Pro reálnou představu o tom, jak checkpointy v Sýrii fungují a jako výborný vhled do života ozbrojených skupin v Sýrii, doporučuji dokumentární film s názvem *The Last Assignment*, natočený kameramanem Yasserem Faisal al-Jumaili, který se z této cesty bohužel nevrátil.⁸

Válka vstoupila do jejich životů v podobě každodenního boje o přežití. Respondenti byli každým dnem vystavováni tváří v tvář smrti, mnohdy přišli úplně o všechno o střechu nad hlavou, pracovní místa, poslední peníze a někteří z nich také o rodinné příslušníky. Hnací silou k odchodu byla bezpečnostní situace, která se rapidně zhoršovala. Více jak polovina respondentů se původně přesídlovala pouze v rámci země. V kapitole *Uprchlíctví ze Sýrie v číslech* uvádím, že podle dat OCHA k prosinci 2015 bylo v Sýrii klasifikováno 6,6 milionů vnitřně přesídlených osob. Nad útekem za hranice Sýrie zpočátku vůbec nepřemýšleli. Intenzifikace bombových a raketových útoků byla pro všechny komunikační partnery impulsem pro nedobrovolné rozhodnutí k útěku, jednalo se tedy o nucenou migraci. Univerzity, školy a nemocnice byly podle slov respondentů často terčem bombových útoků, studenti vysokých škol nemohli dokončit univerzitní vzdělání a děti komunikačních partnerů se nacházely několik měsíců mimo školní docházku, což rozhodnutí k útěku ze země podpořilo. Dále SLIM (2014, 36) hovoří o sexuálním násilí, které moji respondenti ve svých výpovědích nezmiňovali, nicméně se jedná o další z aspektů, které nutí obyvatelstvo k přemísťování.

---

⁸ Ke zhlédnutí zde: <http://www.aljazeera.com/programmes/specialseries/2014/12/2014121105418507630.html>

V městských i venkovských oblastech se lidé často potýkali s hmotnou nouzí, nedostatečným přístupem ke zdravotní péči a vzdělání. Spontánně opakovaným problémem byla vysoká cena potravin, přístup k pitné vodě a elektřině, která podle slov respondentů fungovala sporadicky. Například Alaatin zmiňoval, že před jejich útekem byli s rodinou závislí na humanitární pomoci, bez které by nebyli schopni přežít.

Komunikační partneři během výzkumu často popisovali, jak pro ně byly poslední roky v Sýrii psychicky velmi náročné. Ismin a Amin žily ve velice stísněných podmínkách, kde se v jednom bytě či domě nacházely desítky dalších lidí. V bytě, kde žila Ismin, se začaly šířit choroby z důvodu nedostatečných hygienických podmínek. V té době Ismin otěhotněla, kvůli špatné dostupnosti do funkční nemocnice, musela porodit svého syna v bytě, který obývalo dalších 50 lidí.

Pohled na rozbombardované a zdevastované budovy všude kolem nich, bombové útoky na civilní obyvatelstvo, pohled na mrtvá těla dětí i dospělých prohluboval frustraci, která nakonec vedla k útěku. Hlavní impulsy pro razantní rozhodnutí k útěku většinou představovaly specifické události, které rozhodnutí k opuštění Sýrie podpořily. V mnoha případech se jednalo o ztrátu života rodinných příslušníků nebo někoho blízkého.

Vzhledem k tomu, že otázka syrského konfliktu a uprchlictví je velice aktuální a médií často probírané téma, existuje mnoho publikací, příspěvků a komentářů, které se snaží najít odpověď na podobnou otázku. Z tohoto důvodu výsledky výzkumu v této oblasti nebyly možná příliš překvapivé, nicméně se domnívám, že přínosem tohoto výzkumu je specifický pohled komunikačních partnerů na současnou syrskou realitu.

6.1.2 Problémy, kterým Syřané v Turecku čelí

Poslední část třetí kapitoly: *Syrští uprchlíci v Turecku*, se věnuje syrským uprchlíkům v Turecku obecně, od jejich počátečního příchodu až po současnou politické debaty, čerpala jsem převážně ze zahraničních zdrojů. Ve svém výzkumu jsem se snažila zjistit odpověď na otázku: *Jakým problémům čelí syrští uprchlíci v Turecku?* Většinu zdrojů, které považuji za relevantní v oblasti této problematiky, jsem využila v rámci druhé a třetí kapitoly této práce. V českém prostředí jsem nedohledala žádnou publikaci, která by se věnovala konkrétně problémům syrských uprchlíků v Turecku. V médiích se často hovoří o nešťastné cestě syrských uprchlíků z Turecka do Řecka. Za úspěšný počín považují

dokumentární film, natočený Tomášem Kratochvílem s názvem *Uprchlíci*⁹, který v Turecku mapuje pašerácký byznys a cestu uprchlíků do Evropy.

V této části shrnu výsledky výzkumu, které doplním o moje poznatky a osobní zkušenosti, které jsem načerpala v době mého pobytu v Turecku.

Co se týče ekonomické oblasti, jedná se především o finanční problémy, které ovlivňují další z výzkumu vyplývající problematické oblasti. Již po příjezdu do Turecka měli respondenti finanční problémy a jejich úspory byly dávno vyčerpány. Respondenti často upozorňovali na omezený přístup k legálnímu zaměstnání a diskriminaci. Z výpovědí vyplývá, že nemožnost přivýdělku je zásadní překážkou jejich pobytu v Turecku. V důsledku toho se Syřané v Turecku uchylují k negativním strategiím přežití. Na místo praxe jsem každý den dojížděla více jak hodinu, vzhledem k tématu mého výzkumu, jsem se na život syrských uprchlíků v Istanbulu důsledně zaměřovala. Co se týče zmiňovaných strategií přežívání, vyzorovala jsem, že se jedná zejména o žebření, dětskou práci v podobě pochůzkového prodeje vody na rychlostních silnicích a dálnicích, čímž jsou děti, ale i dospělí vystaveni velkému nebezpečí. Překvapením pro mě byly syrské ženy s několika měsíčními kojenci žebrající na přímém slunci ve 30 stupních na dálnicích. Tento pohled je pro Istanbul v současné době velmi typický. Dopravní prostředky, silnice a dálnice jsou pro syrské děti v Turecku v podstatě takovým hřištěm, na kterém vyrůstají.

Samozřejmě ne každý Syřan v Turecku se nachází v nuzné situaci, existuje velká spousta z nich, kterým se naskytla nějaká příležitost uplatnění. Popřípadě přišli ještě v první vlně, kdy se jim podařilo našetřit nějaké úspory či prodat jejich majetek v Sýrii ještě za uspokojující cenu.

V mém výzkumu se jednalo o Basmu, která uvedla, že její syn, který ještě nedosáhl 18let, zaopatřuje celou jejich rodinu. Přičemž práce „na černo“ podle výpovědí nepředstavuje jistotu příjmu k zajištění nákladů na živobytí. Z rozhovorů vyplývá, že jsou komunikační partneři mnohdy zcela závislí na příjmech ostatních. Žijí tak v bídných podmínkách, snaží se platit nájmy, uživit své rodiny a pokrýt základní potřeby. Nájemné je podle slov komunikační partnerů zvyšováno především pro Syřany. Do budoucna se Syřanům v Turecku možná blýská na lepší zítřky, neboť vláda projednává podmínky pracovního povolení pro syrské uprchlíky v Turecku.

V rámci sociální sféry první identifikovanou podkategorií, která podle výpovědí respondentů komplikuje jejich život v Turecku, je absence rodiny. Za normálních okolností

---

⁹ Ke zhlédnutí na webu ČT: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11301454576-uprchlici/31529434016/>

by pro ně v různých životních událostech byla rodina v zemi původu oporou, život v komunitě, na který byli v Sýrii zvyklí, jim v Turecku schází. Solidarita mezi syrskými uprchlíky v Turecku podle většiny dotazovaných nefunguje, naproti tomu Basma je opačného názoru. Jako velký problém respondenti vnímají nedostatek sociálních vazeb a komplikace v rámci sociálního začleňování. Jak z výzkumu vyplývá, tato překážka je pro komunikační partnery bez výjimky velmi frustrující. Turecká veřejnost je již zvyšujícím se počtem přichozích lidí ze Sýrie unavená. Na druhou stranu není divu, jelikož počet lidí, kteří do Turecka ze Sýrie přichází, není nízký a přináší s sebou celou řadu problémů. Nicméně z výsledků dat vyplývá, že někteří Turci si svou zlost ventilují na Syřanech, kteří za „migrační krizi“ svou vinu nenesou. Téměř každý z respondentů uvedl alespoň jednu negativní zkušenost v rámci interakce s tureckou veřejností. Byla jsem svědkem toho, jak se v prostředcích městské hromadné dopravy spolucestující znechuceně dívali na syrské děti prodávající papírové kapesníčky. Našli se však i výjimky, které jim darovaly například jejich svačinu. Což vyplývá také z výzkumu, že ne všichni Turci se k Syřanům chovají nelidsky.

Další identifikovanou oblastí vyplývající z rozhovorů je omezený přístup ke vzdělání. Jeden z důvodů útěku lidí ze Sýrie je přístup ke vzdělání, kterého se dětem ani v Turecku nedostává podle jejich představ. Vzdělání v životě Syřanů hraje podstatnou roli. Basma a Tarik si stěžovaly na omezené možnosti vzdělání pro jejich děti. Basmy děti jsou mimo školní docházku již několik let. Basma se zatím bezvysledně pokouší přihlásit své děti do veřejné turecké školy s asistentem. Na soukromé vzdělávání dětí Basma nemá finanční prostředky. Aby Syřané docházeli do tureckých škol, není z důvodu jazykové bariéry možné. Co se týče Istanbulu, ve městě se nachází syrské školy, do jedné z nich chodí dcera Tarik, která zmiňovala, že si finance na pokrytí školného musela půjčit. Stěžovala si také, že se školné stále zvyšuje. Dalším problémem je dostupnost do škol, aby se dítě v tak velké metropoli jako je Istanbul dostalo do školy samo, je nemožné, tudíž jsou třeba další finance na pokrytí soukromé dopravy. Mnoho Syřanů si tedy vzdělání pro jejich děti nemůže dovolit. Tento fakt prohlubuje deprivaci rodičů, že dětem nemohou poskytnout lepší život. Stephanie Dorman prováděla výzkum v tureckém městě Kirikhan (oblast Hatay), kde mapovala potřeby vzdělání v rámci městských uprchlíků a zjistila, že jedna z mnoha bariér, proč syrské děti nechodí do školy, je finanční zaopatřování rodiny (DORMAN, 2014). V mém výzkumu Basma zmiňovala, že její syn zaopatřuje celou její rodinu, přičemž tento fakt nepřirazovala jako důvod nemožnosti jeho přístupu ke vzdělání.

Domnívám se, že by škola mohla být místem, kde se děti cítí bezpečně, tím by mohl být částečně vyřešen také další z rozhovorů identifikovaný problém, a sice otázka

psychického zdraví, ale také problém se začleněním Syřanů do turecké společnosti, jež souvisí s jazykovou bariérou.

I přesto, že všichni komunikační partneři mají ambice naučit se jazyk, podmínky pro studium nejsou ideální. V ASAMu jsme poskytovali kurzy tureckého jazyka zdarma, z kapacitních důvodů jsme denně museli odmítat desítky lidí. Například Ismin si při našem rozhovoru stěžovala na izolaci, podle jejích slov by se chtěla naučit Turecky, aby mohla jít ven a povídat si s lidmi, brání jí v tom však finanční náročnost kurzů. Izolace a další aspekty jsou příčinou psychických problémů komunikačních partnerů.

Z výsledků dat vyplývá, že si lidé ze Sýrie s sebou do Turecka přináší traumata, která jim způsobila válka. Největší starosti rodičům dělá psychický stav jejich dětí, které jsou válkou v Sýrii poznamenány, ale nejen děti potřebují pomoc odborníků. Zájem o psychosociální poradenství ze strany Syřanů byl enormní, co se také dospělých týče. Moji komunikační partneři ve svých výpovědích zmiňovali, že události v Sýrii na nich zanechaly traumatizující stopy, aktivity pro děti a psychologické sezení jim prý pomáhá se s traumatem vyrovnat. Výsledky dat i má vlastní zkušenost naznačuje, že Syřané v Turecku potřebují psychologickou podporu, nicméně přístup k těmto bezplatným službám je omezený.

Vzhledem k tomu, že jsem v rámci praxe vytvářela programy pro děti ze Sýrie, vím, že jejich psychický stav byl často ovlivněn tím, co v Sýrii zažili. Myslím si, že u dětí je situace nejkritičtější. Velká spousta z nich se v Sýrii dostala do kontaktu s násilím, což vychází také z rozhovorů, přičemž v Turecku nyní vyrůstají mimo svou původní kulturu, a jak jsem již zmiňovala výše, někteří z nich rozhodně nemají šanci prožít „normální“ dětství. Slim uvádí, že více jak 1,3 milionů dětí uprchlo do sousedních zemí, mnoho z nich nemělo po dobu několika měsíců přístup ke zdravotní péči, včetně základního očkování. Mnoho z nich je podle jeho slov vystaveno tvrdým životním podmínkám, dále čelí různým zdravotním problémům - jako jsou spalničky, dětská obrna, podvýživa, průjemová onemocnění atd. (SLIM, 2014: 38)

Poslední identifikovanou kategorií jsou administrativní překážky. V podkapitole 3.4 *Syrští uprchlíci v Turecku*, jsem zmínila, že se Turecká vláda snaží zajistit přístup ke zdravotnickým službám a byl přijat *Zákon o cizincích a mezinárodní ochraně*. Následně byly v říjnu 2014 vydány sekundární právní předpisy již zmiňované dočasné ochrany, kde jsou stanoveny předpisy týkající se registrace uprchlíků a koordinace mezi agenturami poskytujícími služby uprchlíkům, kteří pobývají v městských oblastech (KİRİŞÇİ, 2015).

V rámci mého výzkumu jsem zjistila, že dostupnost veřejných služeb, možnosti na trhu práce, zdravotní péče, vzdělávání a další příležitosti, jsou pro syrskou komunitu

v Turecku podle slov respondentů limitovány administrativními překážkami a tamní legislativou. Respondenti si stěžovali na táhlé byrokratické procesy, které jim znemožňují přístup k lékařské péči, univerzitnímu vzdělání, ale také v případě Amin uzavření legálního sňatku, což jí následně zabraňuje v založení rodiny. Turecké úřady požadují po Syřanech dokumenty, jako jsou cestovní pasy (zaznamenala jsem, že v mnoha případech mají Syřané pasy „rodinné“ – tzn., že existuje jeden pas, který vlastní všichni příslušníci rodiny), dále jsou to univerzitní diplomy, lékařské zprávy a další. Bez této dokumentace s nimi podle slov respondentů turecké instituce - nemocnice, univerzity a další, odmítají spolupracovat. Problém je v tom, že mnoho Syřanů přišlo úplně o všechno, jejich dokumentace zmizela v troskách domů nebo byla ztracena jiným způsobem. V těchto případech Syřané vstupují do Turecka ilegálně, jako tomu bylo v případě Ismin.¹⁰

6.1.3 Plány do budoucna

Třetí kapitolu této práce *Charakteristika syrského vysídlování* jsem uzavřela odstavcem, kde si kladu otázku, co bude s lidmi, kteří prchají z válkou zmítané Sýrie v dlouhodobém horizontu. V konečném důsledku záleží na politickém počínání, které mohou tito lidé ovlivnit jen těžko, proto se snažím ve svém výzkumu zjistit, jaké jsou jejich vize do budoucna.

V otázce budoucnosti se naprostá většina respondentů shoduje v tom, že návrat do Sýrie není v nejbližší době možný. Pokud by se však situace v Sýrii zlepšila, což se zdát být v současné době nereálné, chtěli by se vrátit zpět do Sýrie. Původně předpokládali, že pobyt za hranicemi Sýrie bude pouze krátkodobým řešením, než konflikt ustane. Také Ismin původně zamýšlela život v tureckém kempu na hranicích se Sýrií, aby mohla navštěvovat rodinu v Aleppu. Po několika měsících či letech v Turecku s vizí nepříliš pozitivní budoucnosti, respondenti začali volit různé strategie do budoucna.

Více než polovina dotazovaných vidí momentálně svou budoucnost v Turecku, někteří z toho důvodu, že nechtějí riskovat své životy na cestě do EU, jiní nemají peníze nebo cestovní doklady. Pouze Sofyan je přesvědčený, že se do Sýrie vrátit nechce a nad odchodem z Turecka ani nepřemýšlel. Tři ze všech dotazovaných chtějí opustit Turecko a pokračovat do zemí Evropské unie. Pouze Nader se rozhodl zvolit legální cestu a zažádal o azyl v Norsku, nyní čeká na rozhodnutí o jeho přemístění. Basma s Alaatinem mají v plánu i přes hrozící

---

¹⁰ Tito lidé, pak mají možnost registrace v rámci AFAD a UNHCR, jehož partnerem je ASAM, skrze který registrace také probíhá, celý proces je však kvůli vysokému počtu žádostí velmi pomalý.

nebezpečí absolvovat cestu ilegálně a podstoupit riziko utonutí a dalších překážek, které tato cesta skýtá.

Myslím si, že životní priority se velmi podobají těm našim. Získat práci, zabezpečit rodinu, dopřát dětem vzdělání, mít dostatek finančních prostředků na zaplacení nájemného atd. Z mého pohledu je jejich snem žít život v důstojných podmínkách, na který má každý člověk bez výjimky právo.

6.2. Slabiny výzkumu a další návrhy

Jsem si vědoma, že jsem pravděpodobně nezjistila všechny důvody útěku lidí ze Sýrie, dále jsem nejspíš nepodala vyčerpávající přehled problémů, kterým Syřané v Turecku čelí, a neobjevila jsem všechny vize do budoucna, které Syřané v Turecku obecně mají. Nicméně se domnívám, že jsem odpověděla na definované výzkumné otázky v rámci možností, které jsem v průběhu výzkumu měla. V rámci svého výzkumu jsem měla možnost uskutečnit rozhovory pouze s uprchlíky, kteří žijí v městských oblastech Turecka. Realizace výzkumu v uprchlickém táboře byla z časových, ale také byrokratických důvodů nemožná. V dalším bádání by stálo za to porovnat problémy Syřanů v kempech a městských či venkovských oblastech Turecka.

Tato práce se snažila zjistit problémy, kterým Syřané v Turecku čelí, do budoucna by bylo zajímavé zaměřit se pouze na jeden z nich - například na fenomén dětské práce a důkladně ho prozkoumat. Dalším námětem by bezesporu mohla otázka poskytování humanitární pomoci na území turecko-syrských hranicích. Za možný limit této práce považuji jazykovou bariéru, kdy rozhovory probíhaly skrze tlumočníka, nicméně jsem udělala maximum pro zachování autenticity a citlivost při následné transkripci a interpretaci. Závěrem bych chtěla podotknout, že se jedná o velmi komplexní téma, tudíž jsem vzhledem k rozsahu diplomové práce nemohla postihnout veškeré detaily týkající se právních, historických a kulturních souvislostí, teoretický exkurz byl tedy zkrácen na maximální možnou míru pro potřeby této diplomové práce. Nicméně pro pochopení kontextu tento rozsah shledávám za dostatečný.

Závěr

Tato práce nese název: Lidé ze Sýrie na útěku: Právní, historické a kulturní souvislosti doplněné o osobní výpovědi Syřanů pobývajících v Turecku. Právní souvislosti byly představeny v první kapitole této práce, kde byly teoreticky vymezeny základní pojmy, včetně představení klíčových dokumentů mezinárodněprávní ochrany uprchlíků.

Co se týče tématu, které bylo v první kapitole zpracováno, azylová problematika náleží k aktuálním otázkám na mezinárodní úrovni. Předmět práce si tedy tuto kapitolu vynucoval. Právní vymezení azylu a uprchlictví bylo do této práce zakomponováno z důvodu nezbytnosti respektu k závazkům mezinárodního práva v rámci uprchlické krize, včetně požadavku upozornit na práva uprchlíků v oblasti mezinárodního společenství. Na základě těchto informací se ukázalo, že Turecko tato práva opakovaně porušilo, když nárazově blokovalo hranice a vyhánělo Syřany zpět do země, kde jim hrozí nebezpečí.

Druhá kapitola objasnila historické a kulturní souvislosti, což bylo podstatné pro pochopení celého kontextu. Informace o společensko-kulturních poměrech syrské populace, byly důležité, abychom si dokázali představit, z jakého prostředí pochází respondenti výzkumu. Závěrem této kapitoly byla analýza občanské války a probíhajícího konfliktu, který vyhání syrské obyvatelstvo za hranice státu. Tato platforma informací byla užitečná, abychom si rozšířili vědomosti o výchozí pozici respondentů výzkumu, ale také obecně o syrské populaci.

Třetí kapitola byla charakteristikou syrského vysídlování, její součástí byla data, která se týkala syrského uprchlictví do sousedních států, ale především do Turecka, což bylo předmětem této práce. Dále nebyla opomenuta kapitola zabývající se humanitární aktivitou v Sýrii, která souvisí, jak s mým studovaným oborem, tak s tématem práce.

Cílem této práce bylo zjistit, jaké jsou hlavní důvody útěku lidí ze Sýrie, jakým problémům v Turecku čelí a jaké jsou jejich vize do budoucna. Odpovědi na tyto otázky byly detailně zpracovány v diskusi.

Zpracování tohoto tématu pro mě bylo velmi obohacující, jak z teoretického tak i praktického hlediska. Propojení stáže, výzkumu a teoretického základu mi vytvořilo výbornou výchozí pozici pro mou budoucí aktivitu v této oblasti. Pevně doufám, že tato práce bude využita k prohloubení odbornosti sociálních pracovníků, a dalších pomáhajících profesí, které přijdou do styku s komunitou uprchlíků ze Sýrie.

Dílčím cílem této práce bylo ukázat, jak moc je válka v Sýrii skutečná. Dovolte mi tedy tuto diplomovou práci ukončit citací, Alaatina. Jeho slova ve mně zanechala stopu, o kterou bych se chtěla podělit.

„Situace v Sýrii je vážně neúnosná. Těla už se ani nedávají do rakví. Pokud má člověk možnost, tak pohřbí svého člena rodiny na zahradě, zakope ho bez rakve rovnou do půdy. V Sýrii se necítíš jako člověk, stále dokola přemýšlíš nad otázkami: Kde zemřu? Jak zemřu? Zasáhne mě bomba nebo snajpr? To, že člověk dýchá, je pro něho ta největší hodnota.“ (Alaatin, Istanbul, září 2015)

Použité zdroje

ALJAZEERA (2015): Russian air strikes 'killed over 400 Syrian civilians. [on-line]. Dostupné 20.3. 2016 z

<http://www.aljazeera.com/news/2015/11/syria-monitoring-groups-russian-air-strikes-kill-400-civilians-151122063024984.html>

AKTUALNE (2014): Sýrie. [on-line]. Dostupné 20.3. 2016 z

<http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/syrie/r~i:wiki:1262/>

BBC (2016): What's happening in Syria? [on-line]. Dostupné 20.3. 2016 z

<http://www.bbc.co.uk/newsround/16979186>

BBC (2015): Syrian archaeologist 'killed in Palmyra' by IS militants. [on-line]. Dostupné 20.3. 2016 z

<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-33984006>

BLISTY – Britské listy (2016): Sýrie: V Mnichově bylo dojednáno částečné příměří.

[on-line]. Dostupné 20.3. 2016 z <http://blisty.cz/art/81075.html>

BROOKINGS (2016a): The Syrian Conflict and Refugee Crisis. [on-line]. Dostupné 11.3.2016 z <http://www.brookings.edu/research/flash-topics/flash-topic-folder/syria-conflict-refugee-crisis>

BROOKINGS (2016b): Turkey's Syria challenge. [on-line]. Dostupné 23.3.2016 z

<http://www.brookings.edu/research/opinions/2016/02/19-turkey-syria-challenges-kirisci>

Chicago Tribune (2012): Syrian refugee exodus grows. [on-line]. Dostupné 11.3.2016 z

http://articles.chicagotribune.com/2012-04-10/business/sns-rt-syriarefugees-factbox16e8fa2nd-20120410_1_syrianrefugees-refugee-camp-hatay

CNN (2016): Syria's war: Everything you need to know about how we got here. [on-line]. Dostupné 20.3. 2016 z <http://edition.cnn.com/2015/10/08/middleeast/syria-war-how-we-got-here/>

DORMAN, Stephanie. Educational Needs Assessment for Urban Syrian Refugees in Turkey. Duke University Felsman Fellow at YUVA Association, 2014.

GOMBÁR, Eduard. Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Írán v procesu transformace. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2001.

HASSAN, G. and collective. Culture, Context and the Mental Health and Psychosocial Wellbeing of Syrians: A Review for Mental Health and Psychosocial Support staff working with Syrians Affected by Armed Conflict. Geneva: UNHCR, 2015.

HENDL, J. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál. 2008

HRW (2010): HUMAN RIGHTS WATCH. A Wasted Decade: Human Rights in Syria during Bashar al-Asad's First Ten Years in Power. New York, NY: Human Rights Watch, 2010.

HRW (2015): Turkey: Syrians Pushed Back at the Border. [on-line]. Dostupné 7.3. 2016 z <https://www.hrw.org/news/2015/11/23/turkey-syrians-pushed-back-border>

IDMC (2015): Syria IDP Figures Analysis. [on-line]. Dostupné 5.3.2016 z <http://www.internal-displacement.org/middle-east-and-north-africa/syria/figures-analysis>

IOM (nedatováno): Výkladový slovník migrační terminologie. Dostupné 28.2.2016 z http://www.iom.cz/files/Vykladovy_slovník_migracni_terminologie_IOM.PDF

IOM (2015): KEY MIGRATION TERMS [on-line]. Dostupné 28.2.2016 z <https://www.iom.int/key-migration-terms>

Lidovky (2016): Jak bude vypadat dohoda s Tureckem o migraci? Registrace a prověřování. [on-line]. Dostupné 23.3.2016 z http://www.lidovky.cz/jak-ma-podle-dohody-eu-turecko-vypadat-vraceni-migrantu-pit-/zpravy-svet.aspx?c=A160319_174809_ln_zahranici_ELE

OSN (1951): Úmluva o právním postavení uprchlíků. Dostupné 28.2.2016 z <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/uprchlici.pdf>

OSN, Fakta a čísla OSN: základní údaje o Organizaci spojených národů. V Praze: Informační centrum OSN, 2002.

ORSAM (2015): Effects on the Syrian Refugees on Turkey. Dostupné 28.2.2016 z http://www.orsam.org.tr/en/enUploads/Article/Files/201518_rapor195ing.pdf

Oxford Dictionary (2016): Definition of Migration [on-line]. Dostupné 28.2.2016 z <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/migration>

RELIEFWEB (2016): Turkey Regional Refugee Resilience Plan 2016-2017 Dostupné 11.3.2016 z <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/TurkeyRegionalRefugee%26ResiliencePlan20162017.pdf>

THE DAILY BEAST (2012): Turkey Closes Its Borders to Syrian Refugees [on-line]. Dostupné 28.2.2016 z <http://www.thedailybeast.com/articles/2012/08/28/turkey-closes-its-borders-to-syrian-refugees.html>

UNESCO (2010a): Migrant/Migration. [on-line]. Dostupné 28.2.2016 z <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/socialtransformations/international-migration/glossary/migrant>

UNESCO (2010b): Asylum seeker and refugee. [on-line]. Dostupné 4.3.2016 z http://www.unesco.org/most/migration/glossary_asylum_seeker.htm

MIOVSKÝ, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006.

MVCR - Ministerstvo vnitra České republiky (2016): Terminologický slovník.[on-line]. Dostupné 28.2.2016 z

<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

NYTIMES - New York Times. (2014): How to Build a Perfect Refugee Camp. [on-line]. Dostupné 23.2.2016 z <http://www.nytimes.com/2014/02/16/magazine/how-to-build-a-perfect-refugee-camp.html>

UN (2012): Security Council Unanimously Adopts Resolution 2042 (2012), Authorizing Advance Team to Monitor Ceasefire in Syria. [on-line]. Dostupné 20.3. 2016 z

<http://www.un.org/press/en/2012/sc10609.doc.htm>

UNOCHA (2016a): About the Crisis. [on-line]. Dostupné 20.3. 2016 z

<http://www.unocha.org/syrian-arab-republic/syria-country-profile/about-crisis>

UNOCHA (2016b): Global Humanitarian Overview 2016. Dostupné 6. 3. 2016 z

<https://docs.unocha.org/sites/dms/Documents/GHO-2016.pdf>

UNHCR (nedatováno): Úmluva o uprchlících, Zásadní dokument pro činnost UNHCR.

[on-line]. Dostupné 5.3.2016 z <http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/zakladni-informace/umluvy/umluva-o-uprchlicich.html>

UNHCR, 2002 Ochrana uprchlíků: otázky a odpovědi. Praha: UNHCR, 2002.

UNHCR (2016a): Migrant definition. [on-line]. Dostupné 4.3.2016 z

<https://emergency.unhcr.org/entry/44938/migrant-definition>

UNHCR (2016b): Vnitřně přesídlení uprchlíci. [on-line]. Dostupné 5.3.2016 z

<http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/komu-pomahame/vnitrne-presidleni-uprchlici.html>

UNHCR (2016c): Syria Regional Refugee Response. [on-line]. Dostupné 11. 3. 2016 z

<http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

UNHCR (1951a :2): Úmluva o právním postavení uprchlíků. Dostupné 11. 3. 2016 z

<http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/pdf/zakladni-informace/umluvy/umluva-o-uprchlicich/umluva-o-pravnim-postaveni-uprchliku-z-roku-1951.html>

UNHCR (1951b): CONVENTION and PROTOCOL. Dostupné 11. 3. 2016 z

<http://www.unhcr.org/3b66c2aa10.pdf>

UNHCR (1951,1957) States Parties to the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol. [on-line]. Dostupné 5.3.2016 z <http://www.unhcr.org/3b73b0d63.html>

UNHCR (2011) HANDBOOK AND GUIDELINES ON PROCEDURES AND CRITERIA FOR DETERMINING REFUGEE STATUS. UNHCR, Geneva, 2011. Dostupné 5.3.2016 z

<http://www.unhcr.org/3d58e13b4.pdf>

KİRİŞCİ (2015) Kemal, FERRIS Elizabeth. Not Likely to Go Home: Syrian Refugees and the Challenges to Turkey – and the International Community. Centre on the United States and Europe at Brookings, Washington D.C, 2015.

KİRİŞCİ (2014) Kemal. SYRIAN REFUGEES AND TURKEY'S CHALLENGES: Beyond the Limits of Hospitality. Washington, D.C. 2014.

FERRIS, Elizabeth; KIRISCI, Kemal. FOREIGN POLICY AT BROOKINGS. Syrian crisis: massive displacement, dire needs and a shortage of solutions. Washington, D. C., 2013.

HOLLIDAY, Joseph. MIDDLE EAST SECURITY REPORT 2. The struggle for Syria in 2011: an operational and regional analysis. Institute for the Study of War, 2011.

SLIM, Hugo and TROMBETTA, Lorenzo. Syria Crisis Common Context Analysis. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, New York, 2014.

STRAUSS, A. CORBINOVÁ, J. Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a metody techniky zakotvené teorie. Brno: Sdružení Podané Ruce. 1999.

ŠTURMA, Pavel a Věra HONUSKOVÁ (eds.). Teorie a praxe azylu a uprchlictví. 2. dopl. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, ediční středisko v nakl. Eva Rozkotová, 2012.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Základní informace o komunikačních partnerech.....	40

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Etnické uspořádání Sýrie	18
Obrázek 2: Registrovaní syrští uprchlíci v Egyptě, Iráku, Libanonu v Turecku a dalších zemích	29
Obrázek 3: Křivka registrovaných syrských uprchlíků od ledna 2012 do ledna 2016.....	30
Obrázek 4: Populace v kempech	30
Obrázek 5: Populace v městských, příměstských nebo venkovních oblastech.....	31
Obrázek 6: Push faktory	65
Obrázek 7: Limity turecké pohostinnosti	66
Obrázek 8: Nepravděpodobný návrat domů.....	67

SEZNAM ZKRATEK

Zkratka	Význam zkratky
AFAD	Management krizového řízení a katastrof v Turecku
ASAM	Asociace pro solidaritu s žadateli o azyl a migranty
EU	Evropská unie
IDPs	Vnitřně přesídlené osoby
ISIS	Islámský stát
FSA	Syrská svobodná armáda
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
NGO	Nevládní organizace
OSN	Organizace spojených národů
OCHA	Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí
OPCW	Organizace pro zákaz chemických zbraní